

Identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych zjawisk wpływających na gospodarkę i rynek pracy powiatu starogardzkiego do roku 2020

ASM Centrum Badań i Analiz Rynku Sp. z o.o.

Ul. Grunwaldzka 5
99-300 Kutno

NIP: 775 22 53 397; nr KRS: 0000198125
Sąd Rejonowy Łódź Śródmieście
Kapitał zakładowy: 480 000 zł
-----

www.asm-poland.com.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Usługa współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„Powiat Starogardzki 2020 – partnerstwo na rzecz rozwoju”

Ewa Kusideł, Artur Gajdos

ETAP I

Raport

**Identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych zjawisk wpływających
na gospodarkę i rynek pracy powiatu starogardzkiego
do roku 2020**

PROJEKT

**Identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych zjawisk oraz trendów rozwojowych
i kierunków rozwoju gospodarki w powiecie starogardzkim – strategia
przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą do roku 2020**

Starogard Gdański 2009

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Usługa współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„Powiat Starogardzki 2020 – partnerstwo na rzecz rozwoju”

1. Streszczenie

Wzrastający poziom zróżnicowania rozwoju poszczególnych regionów stał się jednym z podstawowych problemów współczesnej gospodarki. Z punktu widzenia prowadzenia polityki regionalnej szczególnie istotne jest określenie czynników rozwoju gospodarczego. Współcześnie podkreśla się podstawowe znaczenie kapitału ludzkiego, od którego rozpoczynamy nasze analizy w części poświęconej demografii, a następnie w części dotyczącej rynku pracy. W opracowaniu niniejszym rozdzielamy również zmienne charakteryzujące rozwój społeczny i gospodarczy, bowiem badania pokazują (np. *Ocena wpływu wsparcia z funduszy strukturalnych w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury społecznej na realizację celów rozwojowych regionów¹*), że regiony mogą się charakteryzować znacznym zróżnicowaniem na obu tych polach, w szczególności poziom rozwoju ekonomicznego nie musi „iść w parze” z poziomem infrastruktury społecznej. Poniżej prezentujemy streszczenie analiz dla czterech czynników rozwoju społeczno-gospodarczego (demografia, infrastruktura społeczna, gospodarka i rynek pracy), które będą miały, naszym zdaniem, kluczowe znaczenie dla rozwoju analizowanego powiatu. Wszystkie analizy prowadzone były z uwzględnieniem **czynników zewnętrznych, do których zaliczyliśmy przede wszystkim sytuację w województwie**, a także pośrednio w całym kraju, oraz **czynników wewnętrznych, które związane są z sytuacją zaobserwowaną w samym powiecie starogardzkim**.

Demografia

Jeśli chodzi o pierwszy z wymienionych wyżej czynników rozwoju regionalnego – kapitał ludzki, to podkreśla się ogromną rolę wyposażenia regionu w zasoby wykwalifikowanej i wykształconej siły roboczej mającej dostęp do oferty edukacyjnej umożliwiającej kształcenie ustawiczne, a przez to dostosowywanie się do zmieniających się potrzeb rynku pracy. Aby jednak procesy te mogły prawidłowo przebiegać potrzebna jest przede wszystkim odpowiednia podaż siły roboczej, której niedostatki – z powodu starzejącego się społeczeństwa – są prognozowane we wszystkich krajach europejskich. Również Polska nie odbiega od tych ogólnoeuropejskich tendencji: prognoza ludności Polski² pokazuje, że od 2010 r. systematycznie będzie rosła liczba ludności w wieku poprodukcyjnym (65+) kosztem spadków ludności w wieku produkcyjnym (15-64). Województwo pomorskie, jako jedno z niewielu (drugie po mazowieckim, a przed

¹ Badanie wykonane w 2009 r. przez PAG Uniconsult na zamówienie MRR, współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna.

² http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_L_prognoza_ludnosci_na_lata2008_2035.pdf, s. 194.

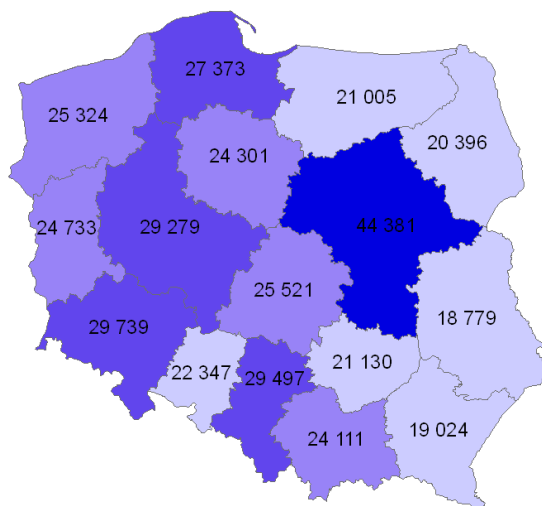
małopolskim i wielkopolskim) zanotuje, według najnowszej prognozy demograficznej wzrost liczby ludności, która w 2020 r. będzie o 3,4% wyższa niż w 2007 r. (w liczbach bezwzględnych oznacza to wzrost o 75 tys. osób do 2285 tys.). W tym samym okresie ludność Polski zmniejszy się o 0,3%. Jeśli chodzi o ekonomiczne grupy wiekowe to pozytywna prognoza ludności dla pomorskiego jest przede wszystkim wynikiem rekordowej (porównywalnej jedynie z województwem zachodniopomorskim i lubuskim) wzrostem ludności w starszym wieku (65+). Obecnie pomorskie ma rekordowo niski udział ludności w wieku poprodukcyjnym na wsiach. W 2007 r. ludność ta stanowiła zaledwie 11,1%, zaś prognoza na 2020 r. mówi o 15,9%. Ta ostatnia wartość (pomimo znacznego wzrostu na przestrzeni lat 2007-2020) **pokazuje najmniejszy w całej Polsce udział ludności wiejskiej w wieku poprodukcyjnym na wsiach województwa pomorskiego. Na tych terenach należy szukać potencjalnych zasobów podaży pracy w przyszłości.** Jest to informacja, która powinna być wykorzystana przez odpowiednie jednostki (np. urzędy pracy) w zaplanowaniu odpowiednich form szkoleń aktywizujących ludność wiejską regionu.

Jeśli chodzi o zmiany demograficzne w powiecie starogardzkim, to w okresie 1999-2008 powiat ten charakteryzował się pożądaną strukturą ludności: udział ludności starszej był znacznie niższy niż w Polsce i województwie. W przypadku prognoz ludności w skali powiatu należy sądzić, że zaobserwowane w okresie 1999-2008 tendencje (w postaci zmniejszania się udziału ludności w wieku produkcyjnym i zwiększania się udziału ludności starszej) zbliżą strukturę ludności w powiecie do prognozowanej dla województwa, tzn. w perspektywie do roku 2020 należy spodziewać się znacznego obciążenia ludnością starszą. **Z demograficznego punktu widzenia zagrożenie wewnętrzne (w skali powiatu) jest podobne do zewnętrznego (w skali województwa i częściowo Polski): szczególnie duży odsetek ludności starszej w perspektywie do roku 2020. Do szans regionu należy zaliczyć wyjątkowo prognozowane przyrosty ludności wiejskiej w pomorskim w zestawieniu z rekordowo niskim współczynnikiem obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnych. Tendencje te formułują naturalną rekomendację dla województwa pomorskiego (i pośrednio dla powiatu starogardzkiego) – programy aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej.**

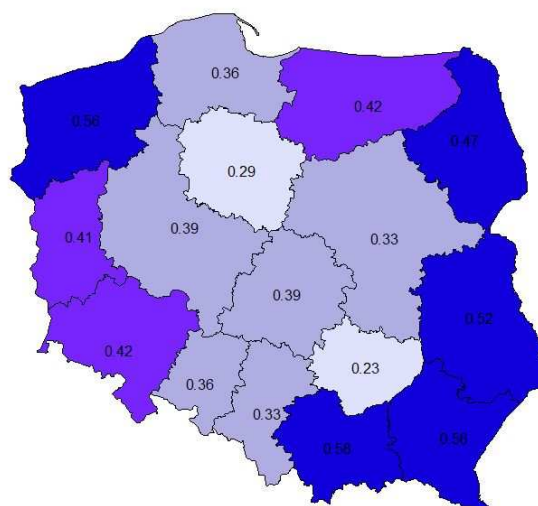
Infrastruktura społeczna

Jak wspomniano na początku streszczenia w opracowaniu niniejszym zdecydowano się oddzielić czynniki wzrostu społecznego i ekonomicznego. Wynika to z faktu, że poziom rozwoju ekonomicznego regionów nie pokrywa się z ich poziomem infrastruktury społecznej. Pokazują to poniższe mapy, gdzie rozwój gospodarczy zmierzony został za pomocą PKB per capita, zaś poziom rozwoju infrastruktury społecznej zmierzony został syntetyczną zmienną, która zastąpiła wiele zmiennych diagnostycznych (z pięciu obszarów: ochrony zdrowia, edukacji, turystyki, kultury, sportu), o których piszemy szczegółowo w rozdziale 5.2.

Rysunek 1.1. Wojewódzkie PKB per capita w 2006 r.³

Rysunek 1.2. Wartości syntetycznego miernika dostępu do infrastruktury społecznej w 2007 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDR.

Polska gospodarka charakteryzuje się z jednej strony znaczącym potencjałem rozwojowym a z drugiej strony szeregiem zapóźnień wynikających m.in. z braku nowoczesnej infrastruktury technicznej i społecznej. W szczególności dane statystyczne wskazują na znaczne różnice pomiędzy regionami w jakości i dostępności do infrastruktury społecznej. Dla podniesienia poziomu życia mieszkańców, a także przyspieszenia rozwoju społeczno-gospodarczego niezwykle istotne jest zapewnienie równomiernego dostępu do podstawowej infrastruktury społecznej w dziedzinie edukacji, ochrony zdrowia oraz turystyki, kultury i rekreacji.

³ W momencie oddawania opracowania (wrzesień 2009) nie znane były regionalne rachunki PKB za 2007 r.

Zewnętrzne zagrożenia (i szanse) związane z infrastrukturą społeczną

W celu zidentyfikowania zewnętrznych zagrożeń związanych z infrastrukturą społeczną, zanalizowano bardziej szczegółowo poszczególne obszary infrastruktury z uwzględnieniem pozycji województwa pomorskiego na tle pozostałych województw w Polsce. Wyniki tych analiz pozwalają stwierdzić, że **pomorskie charakteryzuje się jednym z najgorszych wskaźników dostępu do służby zdrowia**. Stan ten pogorszył się na przestrzeni lat 2003-2007. Na taki obraz sytuacji ma przede wszystkim wpływ najmniejsza w Polsce liczba łóżek w szpitalach per capita oraz liczba ZOZ-ów. Jednocześnie ta ostatnia zmienna pokazuje stosunkowo nowoczesną strukturę przychodni w województwie pomorskim, bowiem niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej stanowią tam ponad 80% wszystkich ZOZ-ów (rekordowe pod tym względem jest województwo wielkopolskie z ponad 90% odsetkiem niepublicznych ZOZ-ów, zaś na ostatnim miejscu znajduje się w tym rankingu województwo świętokrzyskie, gdzie niecałe 60% ZOZ-ów jest niepublicznych). Trudno jest wydać jednoznaczną opinię o niedostatecznej podaży usług zdrowotnych, bowiem według badania stanu zdrowia Polaków⁴ aż 63,2% populacji województwa pomorskiego oceniło swoje zdrowie jako dobre lub bardzo dobre⁵. **Być może zatem niska podaż usług zdrowotnych może być częściowo usprawiedliwiona dobrym stanem zdrowia ludności⁶.**

W przypadku edukacji, w większości analizowanych wskaźników zarówno województwo, jak i powiat lub podregion starogardzki osiąga niskie lokaty – jest to z pewnością jeden z obszarów, które w tych regionach należałoby wzmocnić. W skali województwa zauważono w ostatnich latach pewne korzystne zmiany: wzrosła liczba studentów (choć liczba nauczycieli akademickim na szkołę wyższą spadła, co jest najprawdopodobniej skutkiem wzrostu liczby szkół wyższych w regionie), wzrosty zanotowały wskaźniki dla dzieci w przedszkolach oraz odsetek absolwentów otrzymujących świadectwo dojrzałości, wzrosła ogólna liczba nauczycieli zatrudnionych w regionie (wzrost wyższy niż w innych regionach). **Należy zarekomendować kontynuowanie tych korzystnych zmian, zwłaszcza, że w dłuższym horyzoncie inwestycje w kapitał ludzki są bardzo pożądane.**

⁴ Badanie przeprowadzone przez GUS na przełomie listopada i grudnia 2004 r.

⁵ Wyższy odsetek charakteryzował jedynie województwo opolskie (63,8%).

⁶ Potwierdzać to mogą współczynniki wykorzystania infrastruktury ochrony zdrowia: liczba porad udzielanych ludności województwa pomorskiego jest dość niska (3,8 porad na mieszkańca, przy średniej dla Polski 3,9), a najniższa w Polsce jest liczba osób leczonych w szpitalach (150 osób na 1000, przy średniej dla Polski 180 osób oraz rekordowej liczbie w łódzkim rzędu 200 osób na 1000 ludności).

Pomorskie zajmuje ostatnie miejsce pod względem księgozbioru bibliotek⁷. **Może to oznaczać niedostateczną podaż książek w bibliotekach województwa.** Dość słabo kształtują się również wskaźniki dotyczące liczby imprez kulturalno-oświatowych, co przekłada się na niewielką liczbę ich uczestników. Choć w ostatnich latach znacznie wzrosła liczba imprez nie odbiło się to pozytywnym echem wśród uczestników. Pomorskie charakteryzuje się natomiast stosunkowo dużą liczbą muzeów i miejsc w kinach. Widać tę pozytywną tendencję w liczbie osób zwiedzających muzea i widzów w kinach.

Ta zróżnicowana sytuacja wskaźników dotyczących kultury powoduje, że pomorskie plasuje się dopiero w trzecim kwartylu wśród 16 województw jeśli chodzi o dostęp do tego rodzaju infrastruktury.

Z pewnością turystyka jest takim obszarem infrastruktury społecznej, którym pomorskie może się szczycić: jeden z największych odsetek obiektów i miejsc noclegowych (lepsza baza noclegowa jest jedynie w zachodniopomorskim). Pomorskie ma również wysoką pozycję w liczbie udzielonych noclegów i w przeciętnej liczbie noclegów (druga lokata po zachodniopomorskim - choć dystans w przeciętnej liczbie noclegów jest znaczny). Stosunkowo słabo wypada pomorskie pod względem udzielanych noclegów turystom zagranicznym: zarówno liczba tych turystów, jak i czas ich pobytu jest znacznie wyższy aż w 6 województwach Polski (choć wartość tego wskaźnika i tak nieznacznie przekracza średnią dla Polski). **Jest to wskazówką dla tego województwa, aby uatrakcyjnić swoją ofertę dla turystów zagranicznych.**

W przypadku infrastruktury sportowej pomorskie zajmuje stosunkowo wysokie pozycje. Najwyższą 6-7 pozycję (w zależności od roku analizy) notuje pomorskie pod względem liczby ćwiczących i liczby trenerów, przy czym oba te wskaźniki wzrosły na przestrzeni ostatnich lat o odpowiednio 46% i 26%. Liczba trenerów i sekcji, która plasowała województwo pomorskie na 8-12 miejscu w 2003 r. wzrosła o prawie 30%. Należy jednakże zauważyć, że zaobserwowane wzrosty nie są duże, bowiem we wszystkich województwach zanotowano wzrosty w wartościach powyższych zmiennych o średnio 50%. **Biorąc pod uwagę turystyczny profil województwa (a co za tym idzie większe zapotrzebowanie na infrastrukturę sportową niż by to wynikało z liczby**

⁷ Pomimo, że pomorskie zajmuje ostatnie miejsce pod względem księgozbioru bibliotek, aktywność czytelników jeśli chodzi o jego wypożyczenia jest dość duża (iloraz księgozbiór na 1 czytelnika), co może być dodatkową przesłanką do zwiększania podaży książek w bibliotekach województwa.

ludności zamieszkującej na stałe) należy zarekomendować zwiększanie dynamiki wzrostu tej infrastruktury.

Na koniec należy dodać, że **pomorskie należy do regionów o stosunkowo wysokim stopniu urbanizacji**. Udział ludności miejskiej wynosi tu 67%, co plasuje pomorskie na trzecim miejscu pod względem urbanizacji (za śląskim i opolskim). **Taka struktura ludności może powodować znaczne zróżnicowanie wyników (per capita), jeśli podzielimy je na obszary wiejskie i miejskie.**

Wewnętrzne zagrożenia (i szanse) związane z infrastrukturą społeczną

Jeśli chodzi o zagrożenia wewnętrzne, to pod względem ochrony zdrowia sytuacja w powiecie starogardzkim jest nawet gorsza niż w województwie pomorskim, które charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników dostępu do ochrony zdrowia. Pociuszający jest fakt, że (prawdopodobnie na skutek nadmorskiej lokalizacji regionu) mieszkańcy województwa dobrze oceniają swój stan zdrowia. Można się zastanawiać, czy podobna ocena towarzyszy mieszkańcom powiatu⁸, wtedy niski dostęp do infrastruktury ochrony zdrowia mógłby być częściowo wytłumaczony niskim zapotrzebowaniem na nią. Niestety, dane dotyczące wyjątkowo dużej liczby osób przypadających na 1 lekarza w powiecie na to nie wskazują, pokazują raczej duży niezaspokojony popyt na tego rodzaju usługę medyczną. **A zatem, ochrona zdrowia, powinna być jednym z kluczowych obszarów w których powinna nastąpić poprawa, chociażby ze względu na możliwość zaspokojenia popytu na usługi zdrowotne wśród osób starszych, których wzrost jest prognozowany przez GUS.**

W przypadku edukacji, to podobnie do całego województwa w większości analizowanych wskaźników powiat starogardzki osiąga niskie lokaty. Gdyby zaobserwowane pozytywne tendencje w województwie (wzrost liczby studentów, liczby nauczycieli zatrudnionych w regionie, dzieci w przedszkolach, wzrost odsetka absolwentów otrzymujących świadectwo dojrzałości) uległy utrwaleniu **mogłoby to się korzystnie odbić również na sytuacji powiatu, tym bardziej, że wyposażenie w zasoby wykwalifikowanej i wykształconej siły roboczej jest podstawowym filarem długofalowego rozwoju regionu.**

⁸ Brak jest badań na ten temat w skali powiatu.

Statystyki dotyczące kin i muzeów w powiecie starogardzkim zdecydowanie leżą poniżej tych dla województwa i Polski. Oznacza to, że w powiat nie dysponuje znaczącymi zasobami w tym względzie, co jest częściowo zrozumiałe, bowiem zazwyczaj obiekty takie (w szczególności multipleksy, które ściągają większość widzów, czy znaczące muzea) zlokalizowane są w większych miastach – w tym przypadku w Trójmieście.

Wysoka pozycja pomorskiego pod względem turystyki nie znajduje odbicia w podobnych wskaźnikach dla powiatu, które plasują się od 5% do 100% poniżej poziomu dla Polski.

Należałoby rozważyć, czy atut w postaci dużej popularności całego regionu nie mógłby być przekształcony w szansę dla powiatu starogardzkiego.

W przypadku sportu należy zanotować znaczne zmniejszenie się dystansu powiatu starogardzkiego do średniej ogólnokrajowej po roku 2002, kiedy to wartości wszystkich wskaźników (kluby sportowe, sekcje, trenerzy, ćwiczący) były o prawie 50% niższe od wartości dla Polski. **Należy zarekomendować utrzymanie tych pozytywnych tendencji**, choć nie jest to potrzeba najpilniejsza, bowiem wpływ tego rodzaju infrastruktury na rozwój gospodarczy jest minimalny.

Reasumując województwo pomorskie (łącznie z powiatem starogardzkim) zajmuje stosunkowo niskie lokaty pod względem wskaźników dostępu do ochrony zdrowia, edukacji, kultury, sportu i rekreacji. Natomiast jest ono niewątpliwym liderem pod względem turystyki – i tu należy upatrywać szans tego regionu, które mogą się przełożyć również na atuty powiatu starogardzkiego.

Sytuacja gospodarcza

W latach 2000-2006 (z tego okresu dostępne były rachunki regionalne Produktu Krajowego Brutto w czasie tworzenia raportu) podregion starogardzki nie wykazywał określonych tendencji w stosunku do dynamiki PKB w kraju. W związku z tym trudno wskazać jednoznaczny wpływ rozwoju gospodarczego kraju na powiat.

PKB na jednego mieszkańca w podregionie starogardzkim jest stale niższe (o około jedną czwartą) od poziomu krajowego i województwa pomorskiego.

Analiza struktury gospodarki podregionu pokazuje pozytywne procesy przemiany z gospodarki przemysłowo-rolniczej do przemysłowo-usługowej. Obserwowany jest spadek udziału wartości dodanej brutto w rolnictwie i budownictwie oraz wzrost w przemyśle i usługach.

Tego rodzaju tendencje, zgodnie z teorią trzech sektorów, oznaczają, że powiat aktywnie reaguje na procesy rozwojowe widoczne w skali całego kraju.

W całym badanym okresie nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim były niższe od średniej krajowej, co przyczyniło się do tego, że wartość środków trwałych w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim jest stale niższa o ponad jedną trzecią od średniej krajowej.

Zaobserwowano również znaczny spadek produkcji sprzedanej przemysłu na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim w latach 2002-2007 w stosunku do średniej krajowej, co niepokoi podwójnie ponieważ sektor przemysłowy jest dominujący w powiecie.

Ponadto, w latach 2002-2007 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było stale niższe od średniej krajowej w granicach od 7% do 10%.

Pocieszający jest fakt, że w latach 2002-2008 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie starogardzkim przyrastała znacznie szybciej niż w kraju. W 2008 roku była jednak niższa o około 13% od średniej krajowej.

W powiecie starogardzkim struktura prowadzących działalność gospodarczą w 2008 roku znacznie odbiegała od tej struktury w województwie pomorskim. Wskaźnik podobieństwa struktur wynosi około 0,86.

Ze względu na liczbę podmiotów na 10 tysięcy mieszkańców miasto Starogard Gdański jest centrum aktywności gospodarczej powiatu starogardzkiego.

Wniosek o nierównomiernym rozwoju gmin powiatu starogardzkiego sugeruje konieczność zwrócenia uwagi na uwzględnienie tego faktu w realizacji kolejnych etapów badań.

Obszary szczególnie istotne w sferze gospodarki

Stymulacja Produktu Krajowego Brutto – wydajniejsza gospodarka.

Utrzymanie specjalizacji przemysłowej wraz z aktywizacją usług – szczególnie rynkowych.

Poprawa klimatu inwestycyjnego.

Zmiana struktury produkcji przemysłowej – wzrost produktywności.

Stymulacja wzrostu wynagrodzeń poprzez polepszanie jakości kapitału ludzkiego.

Stymulacja przedsiębiorczości – utrzymanie dynamiki przyrostu liczby firm – dorównanie poziomowi krajowemu, następnie wojewódzkiemu.

Promocja miasta powiatowego jako centrum aktywności gospodarczej.

Wnikliwa analiza zróżnicowania przestrzennego powiatu.

Skupienie uwagi na problemach gmin – świadomość zrównoważonego rozwoju.

Rynek pracy

Analiza sytuacji na krajowym, wojewódzkim i powiatowym rynku pracy pozwala na sformułowanie generalnych wniosków dotyczących szczególnie zmian struktury pracujących oraz bezrobotnych.

W przekroju wielkich grup zawodowych w Polsce w latach 2000-2008 najbardziej dynamiczne zmiany udziału zaobserwowano **w grupie rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – spadek udziału z blisko 18% do nieznacznie ponad 12% ogółu pracujących oraz w grupie specjaliści – wzrost z 12,5% do prawie 15,5%. Wzrostowi uległ także udział pracujących operatorów i monterów maszyn i urządzeń (z 9% do blisko 11%) oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców (z 10,5% do 12%).**

W pozostałych wielkich grupach zawodowych zaobserwowano nieznaczne i różne kierunki zmian udziału.

Badanie zmian struktury zawodowej pracujących w powiecie starogardzkim zostanie uwzględnione w kolejnym etapie badania.

W latach 2004-2008 pomorski rynek pracy należał do najbardziej dynamicznie rozwijających się w kraju.

Jednak struktura zawodowa pracujących w województwie pomorskim nie należy do najnowocześniejszych pozwalających sądzić o procesie przechodzenia do gospodarki opartej na wiedzy. Kilkunastoprocentowe nadwyżki udziału w 2008 roku w województwie

pomorskim obserwowane są w następujących wielkich grupach zawodowych: technicy i inny średni personel, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz pracownicy przy pracach prostych.

Liczba pracujących w powiecie starogardzkim rosła znacznie szybciej niż w województwie i kraju w latach 2006-2007. Istotne wydaje się zidentyfikowanie przyczyn takiej sytuacji w celu uwzględnienia ich w przewidywaniu zmian gospodarki powiatu.

W latach 2003-2007 następowały zbliżone zmiany struktury pracujących w sektorach ekonomicznych na powiatowym, wojewódzkim i krajowym rynku pracy, co pozwala sądzić o pewnej spójności procesów zmian gospodarczych na poszczególnych poziomach podziału terytorialnego.

Struktura pracujących wskazuje, że powiat starogardzki specjalizuje się w sektorze przemysłowym, nie specjalizuje się natomiast w usługach.

Obserwujemy przesunięcie pracujących z sektora rolniczego do przemysłowego oraz z sektora usług nierynkowych do rynkowych.

Tymczasem w województwie pomorskim widać specjalizację w obu tych sektorach (przemysłowym i usługowym)

W latach 2004-2009 stopa bezrobocia w powiecie starogardzkim jest stale znacznie wyższa niż w województwie pomorskim i kraju.

W latach 2005-2008 dynamicznie wzrósł udział kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem, co skutkuje niekorzystną sytuacją tej grupy na rynku pracy.

Występują znaczne różnice w dynamice zmian liczby bezrobotnych według płci.

Liczba bezrobotnych mężczyzn spadała szybciej w latach 2004-2008.

Znaczny spadek udziału osób młodych w populacji bezrobotnych.

Znaczny wzrost udziału osób w wieku 55+ w populacji bezrobotnych.

Obserwowany jest systematyczny wzrost poziomu wykształcenia bezrobotnych.

W latach 2005-2008 systematycznie maleje udział bezrobotnych, którzy pozostają bez pracy dłużej niż 24 miesiące.

Gminy Skórcz, Bobowo, Czarna Woda – miasto, Kaliska oraz Skórcz - miasto (w podanej kolejności) wymagają szczególnej uwagi ze względu na niekorzystny obraz bezrobocia.

Obszary szczególnie istotne w obszarze rynku pracy

Stymulacja wykształcenia i zatrudnienia w grupach zawodowych: specjaliści, technicy i inny średni personel, operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń jako nośników Gospodarki Opartej na Wiedzy.

Rozwój kapitału ludzkiego dla usług rynkowych – grupy zawodowe: specjaliści, pracownicy usług osobistych i sprzedawcy.

Aktywizacja kobiet na rynku pracy.

Utrzymanie aktywności zawodowej ludzi młodych (do 25 roku życia).

Wzmoczenie aktywności zawodowej osób powyżej 55 roku życia.

Powiat starogardzki w większości wskaźników ekonomicznych plasuje się poniżej średniej krajowej i wojewódzkiej. Znacznym szans należy upatrywać w przemysłowym charakterze powiatu, który w odpowiednim klimacie inwestycyjnym może budować przewagę konkurencyjną regionu. Także struktura bezrobocia (malejący odsetek ludzi młodych) daje pozytywne sygnały z rynku pracy.

Identyfikacja stanu obecnego, procesów zachodzących w niedalekiej przeszłości oraz umiejscowienie powiatu względem kraju i województwa jest niezbędnym działaniem przygotowującym podstawy analiz w kolejnych etapach badania.

2. Spis treści

1. Streszczenie	3
2. Spis treści	14
3. Wprowadzenie	15
4. Opis zastosowanej metodologii	18
5. Identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych zjawisk wpływających na gospodarkę i rynek pracy powiatu starogardzkiego do roku 2020	19
5.1. Analiza demograficzna	22
5.1.1. Sytuacja demograficzna powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w okresie 1999-2008	22
5.1.2. Prognozy demograficzne dla województwa pomorskiego	27
5.2. Infrastruktura społeczna	33
5.2.1. Ochrona zdrowia	33
5.2.2. Edukacja	36
5.2.3. Kultura	40
5.2.4. Turystyka	42
5.2.5. Sport i rekreacja	44
5.3. Analiza czynników ekonomicznych	46
5.3.1. Sytuacja gospodarcza	46
5.3.2. Rynek pracy	60
6. Aneksy	83

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Usługa współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„Powiat Starogardzki 2020 – partnerstwo na rzecz rozwoju”

3. Wprowadzenie

Przedmiotem zamówienia⁹, którego efektem realizacji jest niniejszy raport, jest **przeprowadzenie badania stanu obecnego i opracowanie strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie starogardzkim** pn. „Identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych zjawisk oraz trendów rozwojowych i kierunków rozwoju gospodarki w powiecie starogardzkim – strategia przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą do roku 2020”, w ramach projektu Powiatu Starogardzkiego pn. „Powiat starogardzki 2020 – partnerstwo na rzecz rozwoju” (realizowanego w ramach Priorytetu VIII, Działania 8.1., Poddziałania 8.1.2. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013).

Głównym celem badania jest identyfikacja oraz ocena znaczenia bieżących i prognozowanie potencjalnych tendencji i zjawisk kształtujących strukturę gospodarki i rynku pracy w powiecie starogardzkim do 2020 roku. Uzyskane wyniki badań i formułowane na ich podstawie wnioski i rekomendacje będą stanowić podstawę do projektowania i podejmowania adekwatnych działań (m.in. przez samorząd powiatu, lokalne instytucje rynku pracy, sektor edukacyjny i szkoleniowy, partnerów społeczno-gospodarczych) skierowanych m.in. na przygotowanie powiatu do jakościowych zmian gospodarczych, poprzez uelastycznienie starogardzkiego rynku pracy oraz wyodrębnienie potencjalnie rozwojowych gałęzi i branż gospodarki regionu.

Dzięki tym informacjom możliwe będzie sformułowanie realistycznego scenariusza rozwojowego gospodarki regionu oraz określenie branż szczególnego zainteresowania dla powiatu. Badanie ma umożliwić identyfikację tego, co jest, co będzie (może być, bądź ze znacznym prawdopodobieństwem wystąpi) oraz wskazanie możliwości ograniczenia negatywnych zmian na gospodarkę regionu, jak również wykorzystanie wiedzy o przyszłych stanach do wzmocnienia potencjału gospodarczego regionu.

Tak kompleksowe badanie, którego podstawowym celem jest poznanie i przygotowanie gospodarki regionu i jej rynku pracy na wyzwania przyszłości musi być realizowane gruntownie z podziałem na 3 logicznie wyróżnione i powiązane ze sobą etapy. Każdy etap daje podstawę oraz informacje dla następnego, a ukoronowaniem pracy ma być szereg rekomendacji, dzięki którym możliwe będzie wzmocnienie potencjału endogenicznego powiatu oraz ograniczenie negatywnych konsekwencji zewnętrznych na gospodarkę i rynek pracy regionu.

Cel główny badania zostanie osiągnięty przez realizację trzech zadań problemowych, stanowiących jednocześnie trzy wzajemnie uzupełniające się etapy badawcze:

⁹ Opracowano na podstawie załącznika nr 4 do SIWZ.

1. Zidentyfikowanie najistotniejszych zjawisk i zagrożeń w strukturze gospodarki regionu, wywołanych zróżnicowanymi procesami, głównie o charakterze zewnętrznym oraz ryzykiem.

Dla uzyskania tego efektu oczekuje się zastosowania holistycznego podejścia w realizacji procesu badawczego, uwzględniającego m.in. szerokie spektrum czynników ekonomicznych, demograficznych, społecznych, politycznych wraz z określeniem ich wpływu na kształt gospodarki powiatu starogardzkiego i rynku pracy w perspektywie do roku 2020. Potrzebna jest informacja dotycząca przemian gospodarki powiatu starogardzkiego do 2020 roku z uwzględnieniem wszystkich ważniejszych, dających się przewidzieć zjawisk ekonomicznych i około – ekonomicznych (społecznych, demograficznych, politycznych, kulturowych itp.), głównie zewnętrznych (jako najmniej rozpoznanych w regionie), które będą miały istotny wpływ na charakter gospodarki powiatu i dopomogą efektywnie przygotować się na te zmiany władzom samorządowym.

2. Stworzenie scenariuszy rozwojowych gospodarki powiatu starogardzkiego (w oparciu o dane i wnioski uzyskane w wyżej wymienionym etapie badania), poprzez zidentyfikowanie wiodących i perspektywicznych branż oraz obszarów aktywności gospodarczej wymagających szczególnej uwagi i wsparcia ze strony władz samorządowych oraz instytucji publicznych i niepublicznych w postaci tworzenia korzystnych warunków do ich rozwoju.

3. Opracowanie projektu strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie starogardzkim. Efektem prac podejmowanych na tym etapie ma być informacja, na podstawie której (oraz informacji podanych we wcześniejszych fazach) możliwe będzie wzmocnienie potencjału regionu w świetle istniejących uwarunkowań zewnętrznych oraz w kontekście działalności przedsiębiorstw, warunków do tworzenia klastrów, atrakcyjności dla nowych inwestycji zagranicznych oraz dla jakości życia w regionie. Oczekuje się tutaj przygotowania rekomendacji dla władz samorządowych – uwzględniających dorobek i wnioski poprzednich etapów badawczych – dotyczących realizacji działań umacniających pozycję konkurencyjną gospodarki regionu wobec nasilającej się konkurencji zewnętrznej.

Efektom prac w pierwszym etapie badań jest raport zawierający następujące treści merytoryczne:

- 1. Obszary badawcze: demograficzny (struktura ludności w perspektywie do roku 2020 analizowana z punktu widzenia podaży pracy), infrastruktura społeczna (ochrona zdrowia, kultura, sport i rekreacja, edukacja, turystyka), ekonomiczny (struktura gospodarki i rynku pracy).**

2. Horyzont czasowy: 1999-2008¹⁰.

3. Porównania: Polska – województwo pomorskie – powiat starogardzki.

Głównym celem opracowania jest identyfikacja stanu obecnego, procesów zachodzących w niedalekiej przeszłości oraz umiejscowienie powiatu względem kraju i województwa jako niezbędnych działań przygotowujących podstawy analiz w kolejnych etapach badania.

---

¹⁰ Ze względu na dostępność danych statystycznych w wielu przypadkach dopuszczono odstępstwo od założonego horyzontu czasowego analizy.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

4. Opis zastosowanej metodologii

Raport stanowi wstępny etap analiz zrealizowanych w ramach projektu. Jest podsumowaniem badań pierwszego etapu, którego celem jest zidentyfikowanie najistotniejszych zjawisk i zagrożeń w strukturze regionu. Szczególny nacisk położono na możliwie szeroką prezentację czynników ekonomicznych, demograficznych i społecznych¹¹ wraz z określeniem ich wpływu na kształt gospodarki. Realizacja celu badania pozwoli na uwzględnienie w kolejnych etapach zjawisk ekonomicznych i okołoeconomicznych (głównie zewnętrznych), które będą miały istotny wpływ na charakter gospodarki powiatu.

W trakcie prowadzenia badania zrealizowano następujące etapy:

1. Identyfikacja dostępnych źródeł informacji, zarówno pierwotnej (dane statystyczne), jak i wtórnej (opracowania analityczne).
2. Wybór spośród dostępnych źródeł informacji, istotnych na obecnym etapie badania.
3. Określenie niedoborów informacyjnych możliwych do uzupełnienia w drugim etapie badania.
4. Wykorzystanie wybranych źródeł do opisu czynników ekonomicznych, demograficznych i społecznych determinujących sytuację powiatu starogardzkiego w stosunku do województwa pomorskiego i kraju.
5. Identyfikacja najważniejszych zjawisk i zagrożeń w powiecie starogardzkim – podsumowanie.

Opis czynników demograficznych, społecznych i ekonomicznych przeprowadzono przy wykorzystaniu powszechnie stosowanych w analizie danych przekrojowo-czasowych metod analitycznych.

Ocenę zmian w czasie wykonano przy użyciu przyrostów względnych lub bezwzględnych oraz wskaźników dynamiki jednopodstawowej lub łańcuchowej, a także liniowej funkcji trendu. Analizy struktury opracowano przy pomocy wskaźników struktury, różnic w strukturach oraz wskaźników podobieństwa struktur. W procesie określania pozycji powiatu względem województwa i kraju powszechnie stosowane były ilorazy lokacyjne (wskaźniki lokalizacji).

Zastosowana koncepcja badawcza pozwoliła na określenie ram badania, zidentyfikowanie potencjalnych problemów badawczych, których rozwiązanie będzie realizowane w kolejnych etapach oraz wygenerowanie raportu.

Wykorzystana metodologia analityczna dała możliwość identyfikacji istotnych zewnętrznych i wewnętrznych czynników demograficznych, społecznych i ekonomicznych oraz umiejscowiła powiat starogardzki względem województwa pomorskiego i kraju, co pozwoli na stworzenie scenariuszy rozwojowych oraz strategii przewidywania i zarządzania zmianą gospodarczą w powiecie starogardzkim w kolejnych etapach badania.

¹¹ Na tym etapie badania zdecydowano o niewyodrębnianiu czynników politycznych.

5. Identyfikacja wewnętrznych i zewnętrznych zjawisk wpływających na gospodarkę i rynek pracy powiatu starogardzkiego do roku 2020

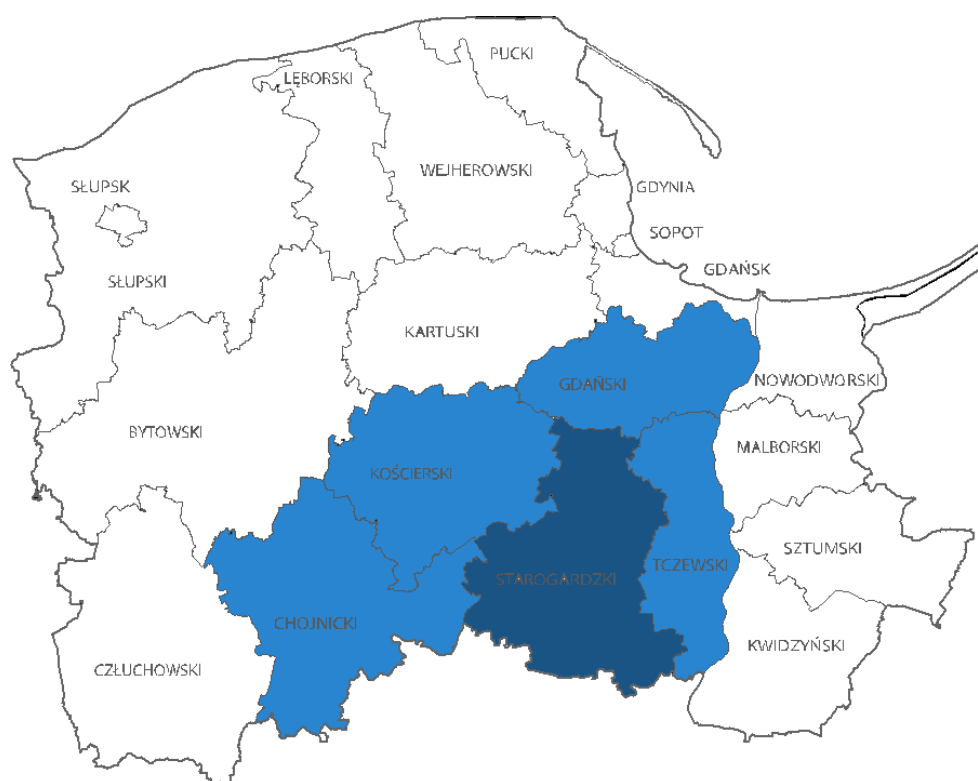
Powiat starogardzki położony jest w południowej części województwa pomorskiego. Graniczy z powiatem chojnickim, kościerskim, gdańskim i tczewskim oraz z powiatami tucholskim i świeckim z województwa kujawsko-pomorskiego.

Powierzchnia powiatu to 134,5 tysięcy hektarów (2008), zamieszkałych przez 123,6 tysięcy osób, co daje gęstość zaludnienia 92 osoby na kilometr kwadratowy.

Powiat składa się z 13 gmin (NTS5), 253 miejscowości wiejskich oraz 134 sołectw.

Prawie połowę powierzchni powiatu stanowią użytki rolne, a ponad 40% to grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Grunty zabudowane i zurbanizowane to około 4% powierzchni powiatu.

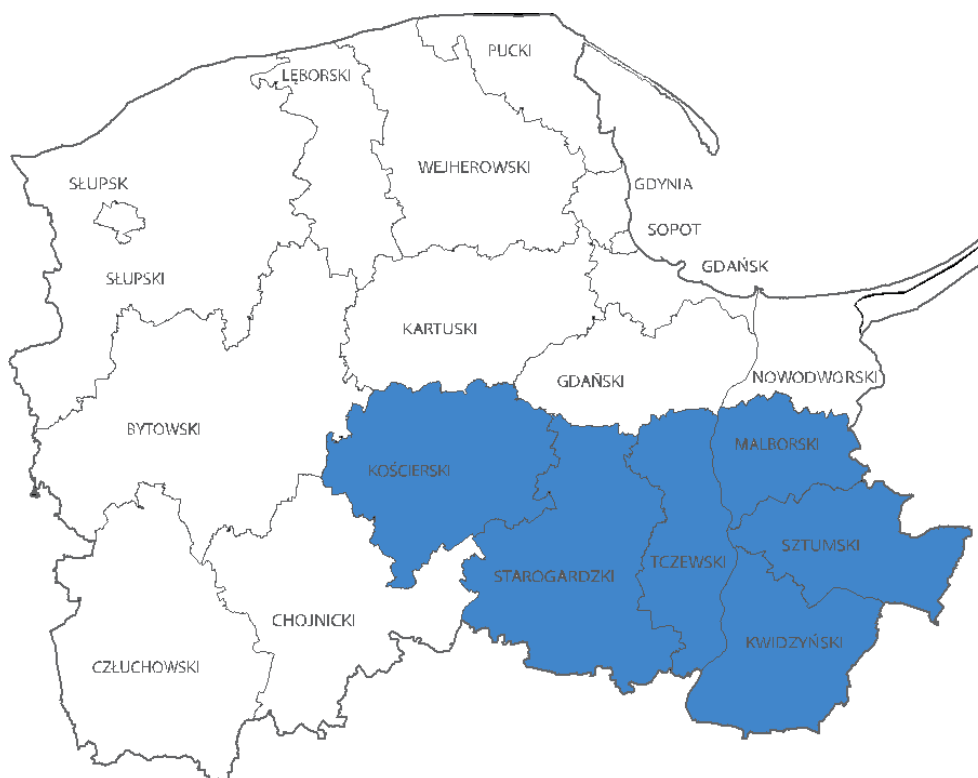
Rysunek 5.1. Powiat starogardzki i sąsiedzi w województwie pomorskim

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

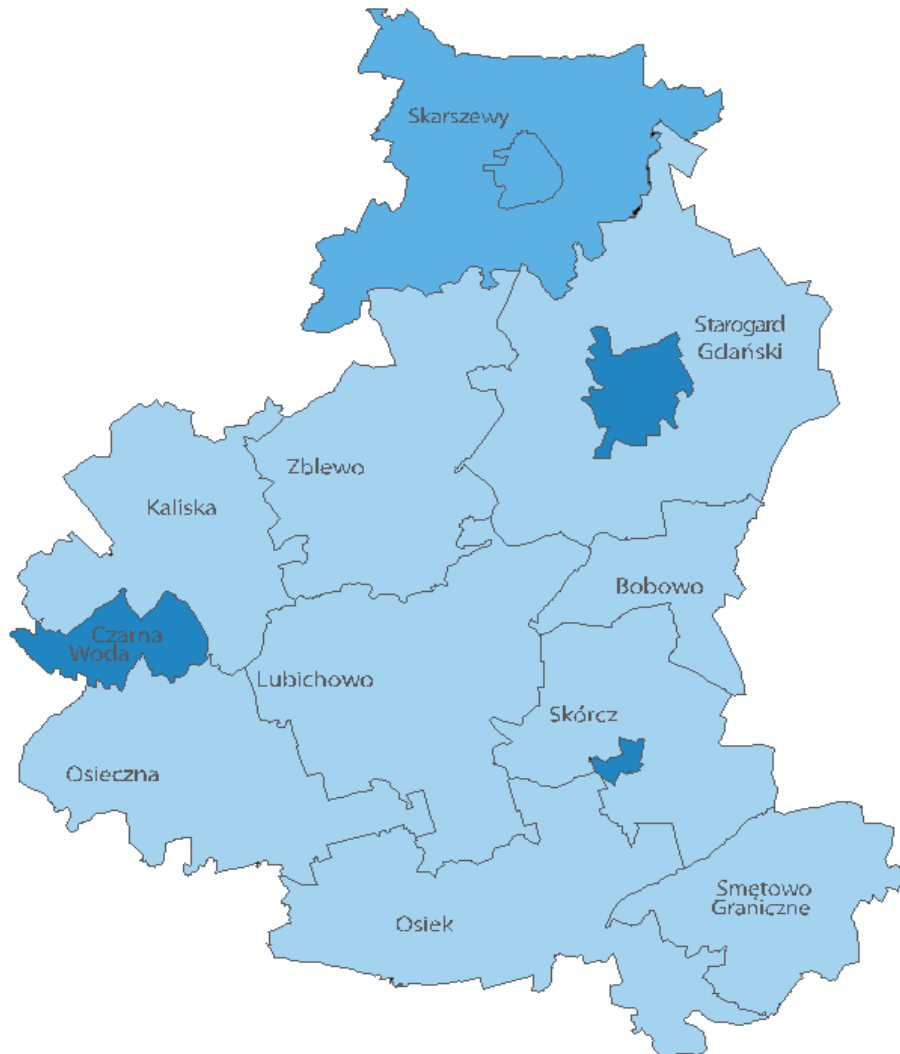
Ze względu na dostępność danych statystycznych czasami w opracowaniu wykorzystywany jest poziom terytorialny podregionu starogardzkiego w skład którego wchodzi powiaty: kościerski, tczewski, malborski, sztumski, kwidzyński i starogardzki.

Rysunek 5.2. Podregion 42 - starogardzki

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3. Gminy powiatu starogardzkiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Cześć analiz przeprowadzono w przekroju gmin powiatu starogardzkiego. W klasyfikacji jednostek terytorialnych wyodrębnionych jest trzynaście obiektów.

Trzy gminy miejskie: Czarna Woda, Skórcz, Starogard Gdański.

Dziewięć gmin wiejskich: Bobowo, Kaliska, Lubichowo, Osieczna, Osiek, Skórcz, Smętowo Graniczne, Starogard Gdański, Zblewo.

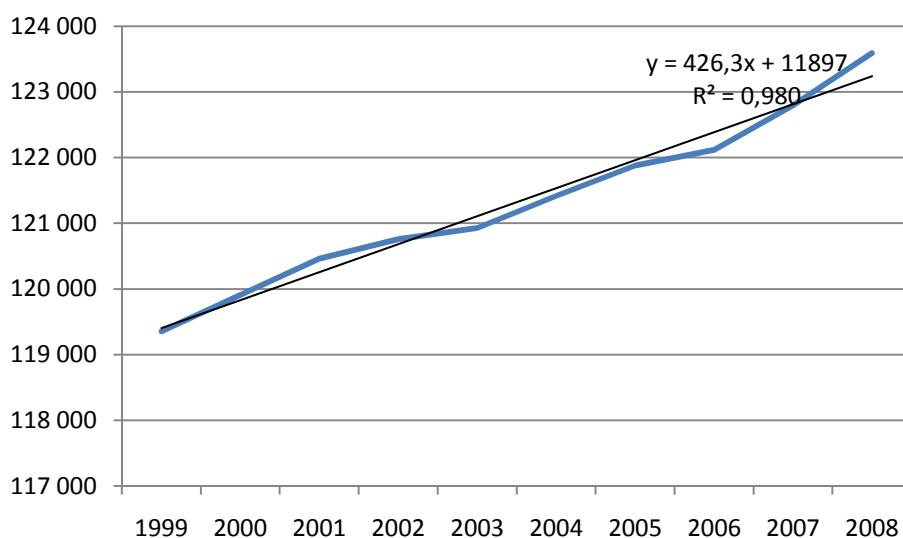
Gmina miejsko-wiejska - Skarszewy.

5.1. Analiza demograficzna

5.1.1. Sytuacja demograficzna powiatu starogardzkiego i województwa pomorskiego w okresie 1999-2008

W powiecie starogardzkim obserwujemy wzrost liczby ludności w analizowanym okresie o średnio 426 osób rocznie – por. rysunek 5.1.1.1. W porównaniu do średniej liczby ludności w tym okresie wynoszącej 121 tys. osób wzrosty te stanowiły 0,4% średniej.

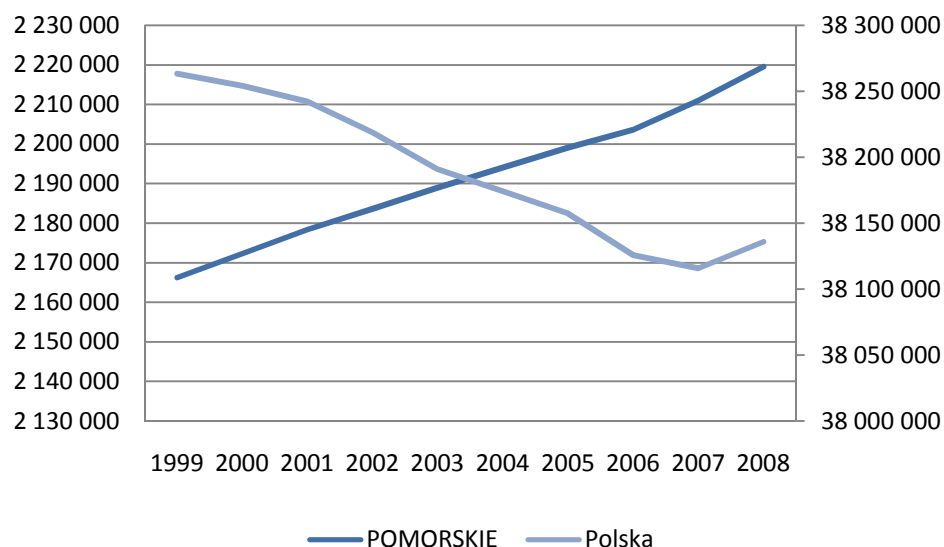
Rysunek 5.1.1.1. Liczba ludności powiatu starogardzkiego w latach 1999-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W tym samym czasie, wzrosła również liczba ludności województwa pomorskiego, choć wzrosty te były nieco słabsze niż w powiecie: wynosiły 0,3% średniej wartości z roku na rok. Należy zauważyć, że w tym samym okresie ludność całego kraju spadała – por. rysunek 5.1.1.2.

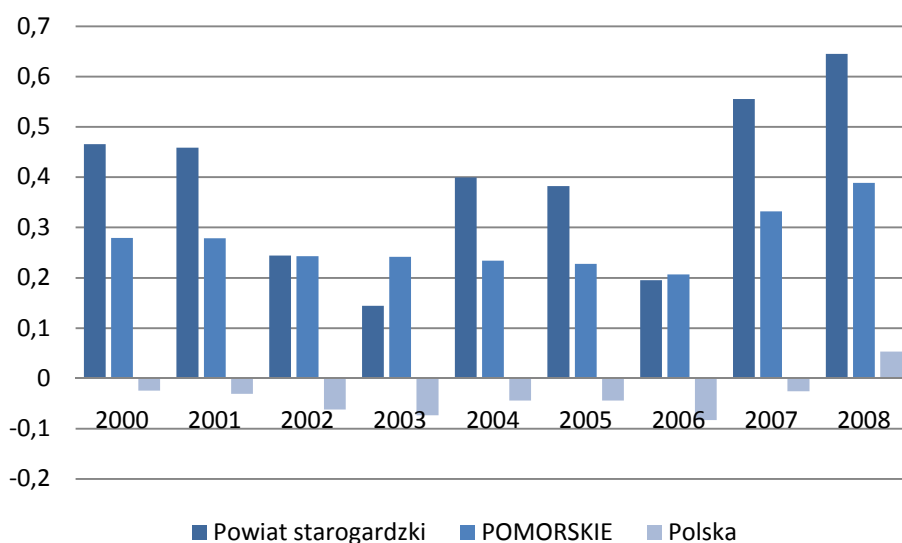
Rysunek 5.1.1.2. Liczba ludności województwa pomorskiego (lewa oś) i Polski (prawa oś) w latach 1999-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Widać zatem, że w przeciwieństwie do Polski sytuacja demograficzna województwa i w szczególności powiatu starogardzkiego poprawiła się – por. rysunek 5.1.1.3.

Rysunek 5.1.1.3. Zmiany (w %) w liczbie ludności powiatu starogardzkiego, województwa pomorskiego i Polski w latach 1999-2008

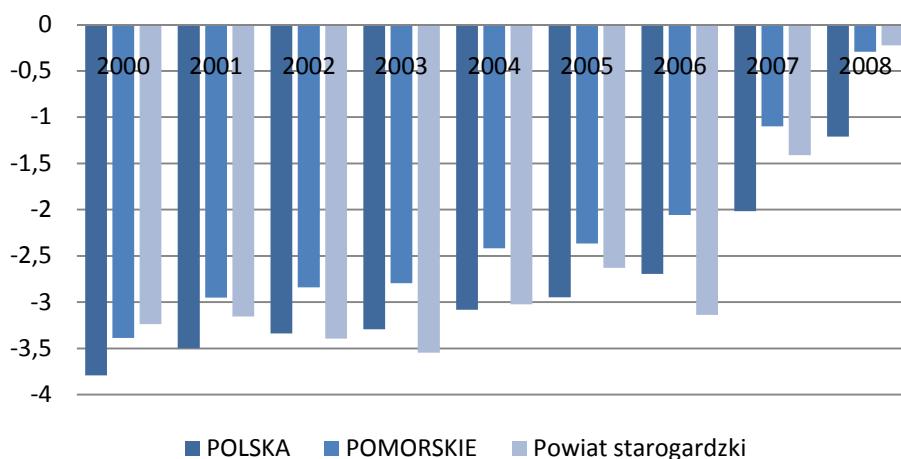

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

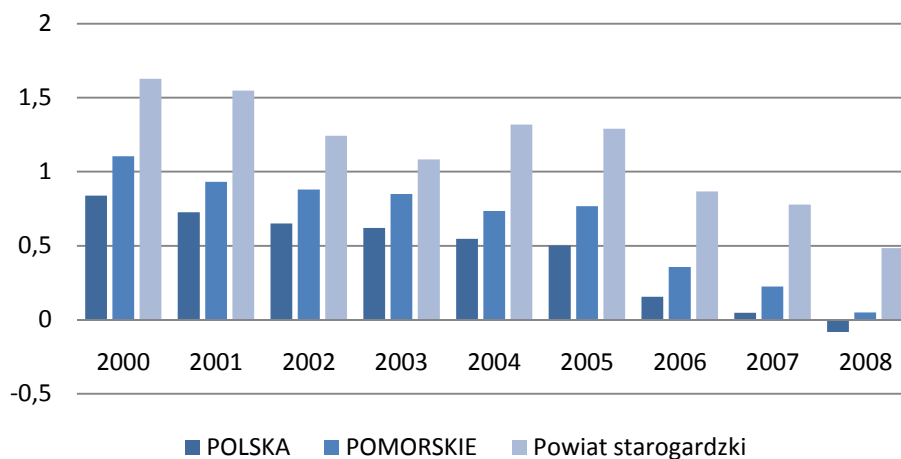
Z powyższego rysunku wynika, że (oprócz roku 2003, kiedy to wzrost ludności powiatu był mniejszy niż w województwie) we wszystkich analizowanych okresach ludność powiatu rosła znacznie szybciej niż w województwie i Polsce. Poniżej znajduje się analiza dynamiki liczby ludności według tzw. ekonomicznych grup wieku.

Rysunek 5.1.1.4. Zmiany (w %) w liczbie ludności w ekonomicznych grupach wieku powiatu starogardzkiego, województwa pomorskiego i Polski w latach 1999-2008

Grupa wiekowa 0-14 lat

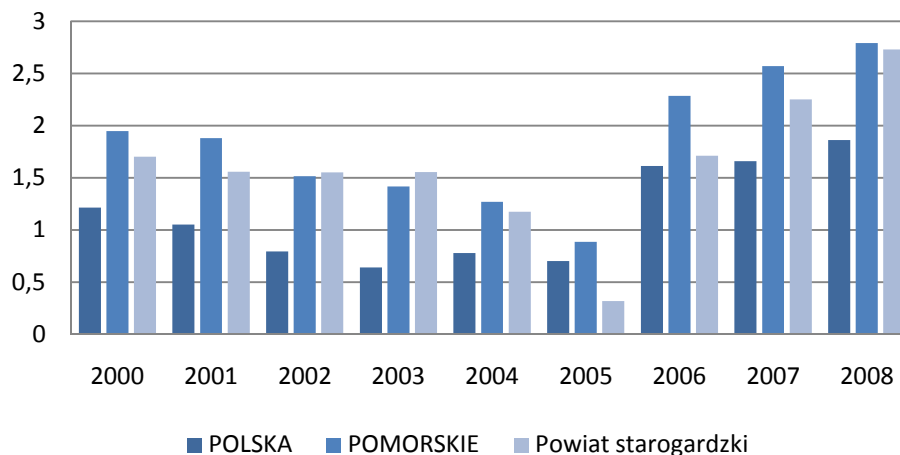

Grupa wiekowa 15-60/64

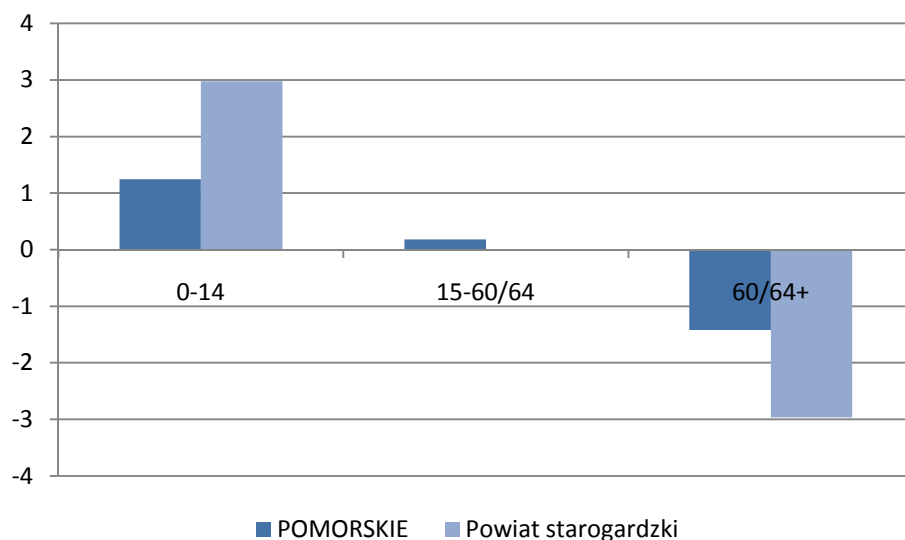
Grupa wiekowa 60+/64+

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z powyższego rysunku wynika, że w okresie 1999-2008 powiat starogardzki charakteryzował się pożądaną (z ekonomicznego punktu widzenia) strukturą ludności: największe wzrosty ludności były notowane wśród osób w wieku aktywności ekonomicznej, tzn. od 15 do 60 (kobiety) lub do 65 lat (mężczyźni). Coraz mniejsze pozytywne zmiany ludności w tym wieku dla całego województwa (a w konsekwencji coraz większe wzrosty ludności starszej) w przyszłości przełożą na niekorzystną strukturę wiekową ludności województwa pomorskiego – por. rozdział 5.1.2. Tymczasem, tzn. w roku 2008, struktura według ekonomicznych grup wiekowych jest dla województwa i powiatu korzystna – por. rysunek 5.1.1.5.

Rysunek 5.1.1.5. Odchylenie (w p.p.) odsetka ludności w danej grupie wiekowej województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od wartości dla Polski w roku 2008

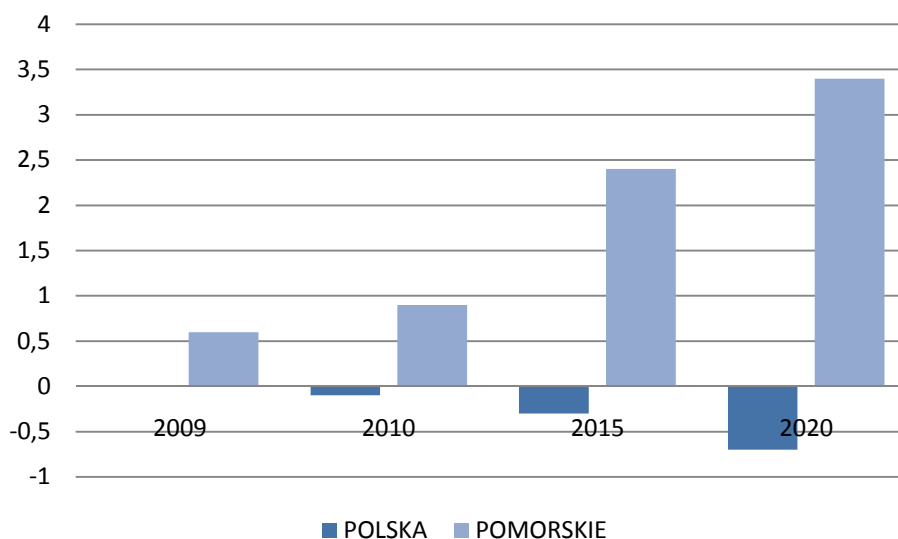
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Z rysunku 5.1.1.5 wynika, że zarówno województwo, jak i powiat starogardzki charakteryzowało się w 2008 r. podobnym do całej Polski odsetkiem ludności w wieku aktywności ekonomicznej, w pozostałych grupach wiekowych struktura ta jest korzystniejsza szczególnie w przypadku niższego niż w całej Polsce odsetka osób w starszym wieku (60+/64+).

5.1.2. Prognozy demograficzne dla województwa pomorskiego

Pomorskie, jako jedno z niewielu województw (drugie po mazowieckim, a przed małopolskim i wielkopolskim) zanotuje, według najnowszej prognozy demograficznej¹² wzrost liczby ludności, która w 2020 r. będzie o 3,4% wyższa niż w 2007 r. (w liczbach bezwzględnych oznacza to wzrost o 75 tys. osób do 2285 tys. osób). W tym samym okresie ludność Polski zmniejszy się o 0,7% - por. rysunek 5.1.2.1.

Rysunek 5.1.2.1. Zmiany (w %) w liczbie ludności Polski i województwa pomorskiego w stosunku do roku 2007

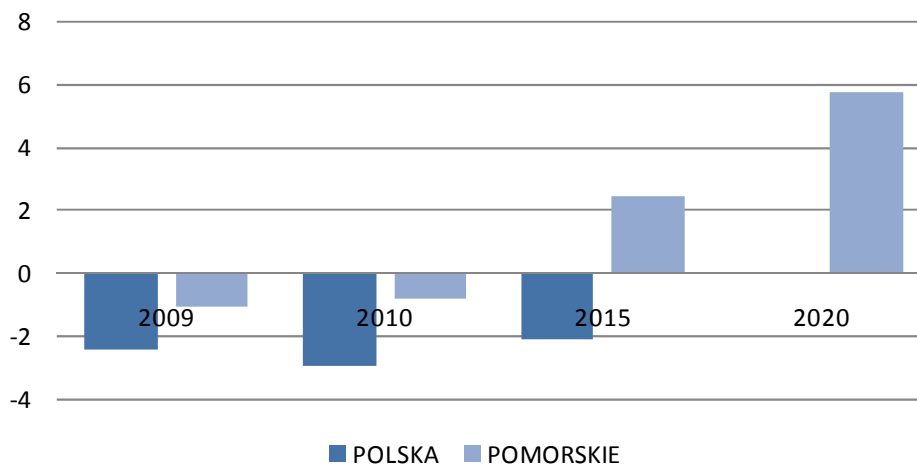
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jeśli chodzi o ekonomiczne grupy wiekowe to w przypadku Polski należy spodziewać się znacznych wzrostów ludności starszej (60/65+) przy spadku ludności w pozostałych grupach wiekowych (o ok. 10%). W pomorskim dodatni przyrost ludności jest przede wszystkim wynikiem rekordowej (porównywalnej jedynie z zachodniopomorskim i lubuskim) wzrostem ludności w starszym wieku 60/65+ – por. rysunek 5.1.2.2.

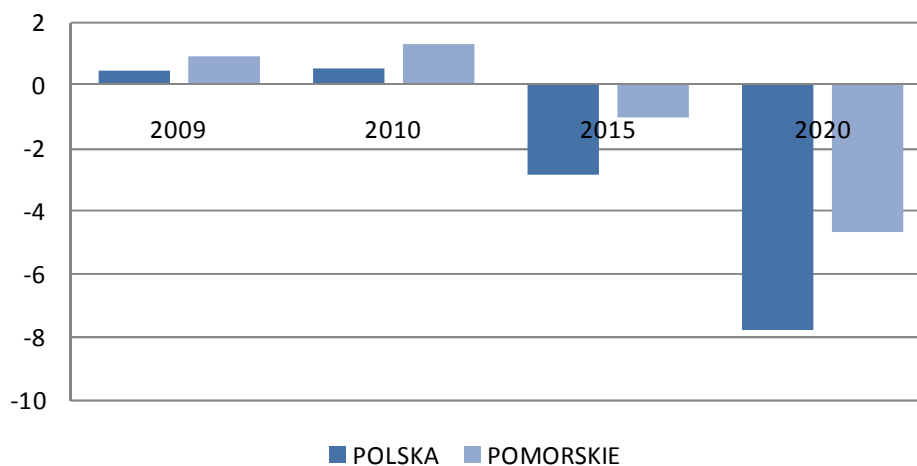
¹² http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_L_prognoza_ludnosci_na_lata2008_2035.pdf, s. 194.

Rysunek 5.1.2.2. Zmiany (w %) w liczbie ludności Polski i województwa pomorskiego w stosunku do roku 2007

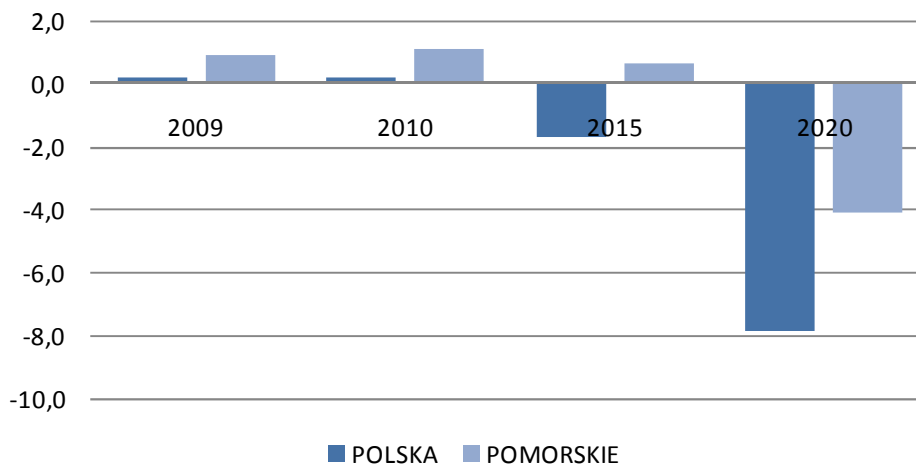
Grupa wiekowa 0-14

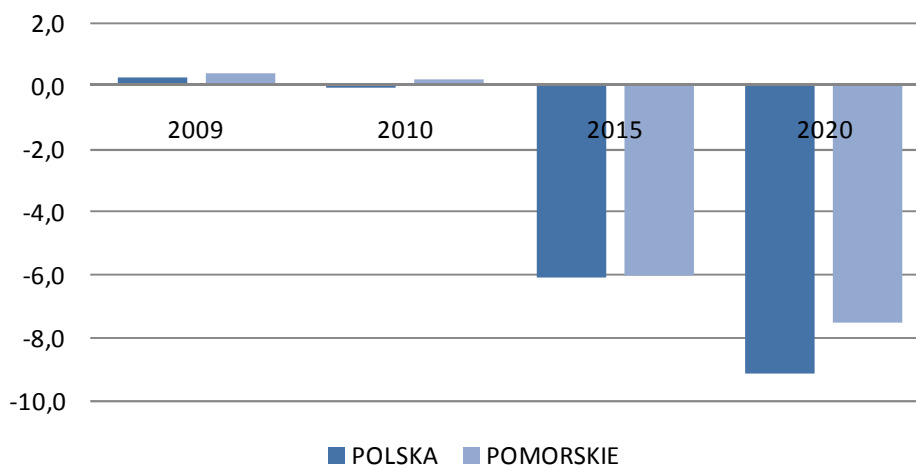
Grupa wiekowa 15-64

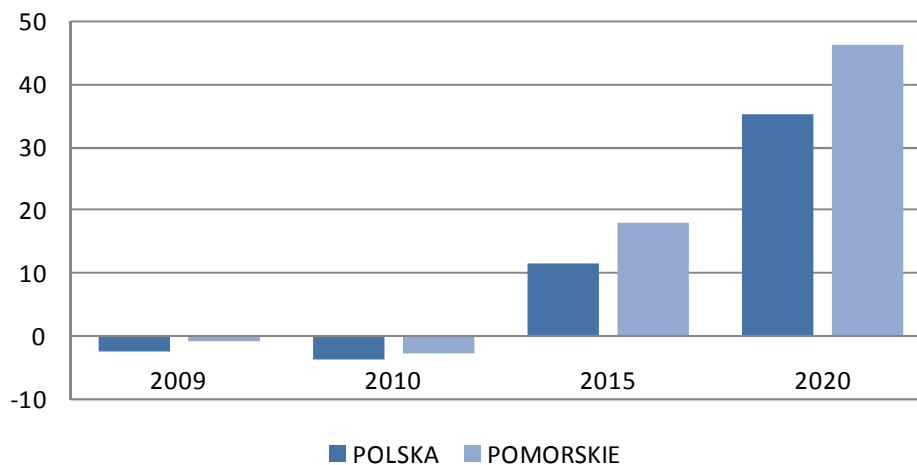
Grupa wiekowa 18-44

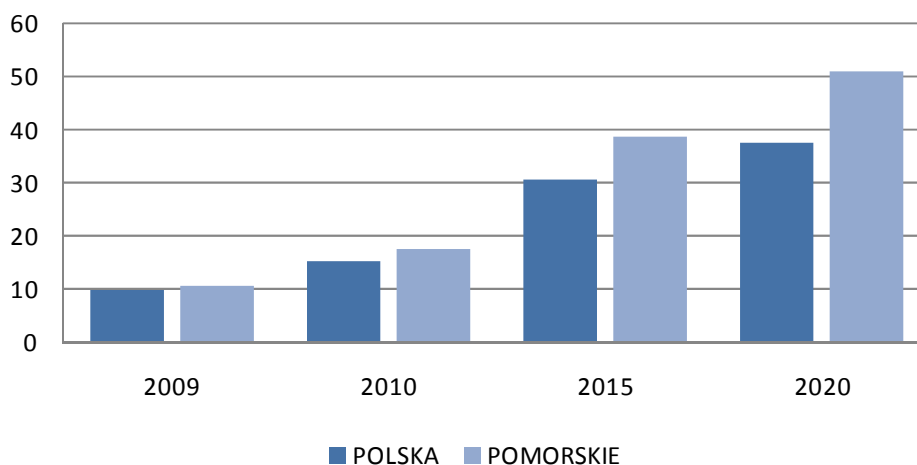
Grupa wiekowa 45-59/64

Grupa wiekowa 65-80

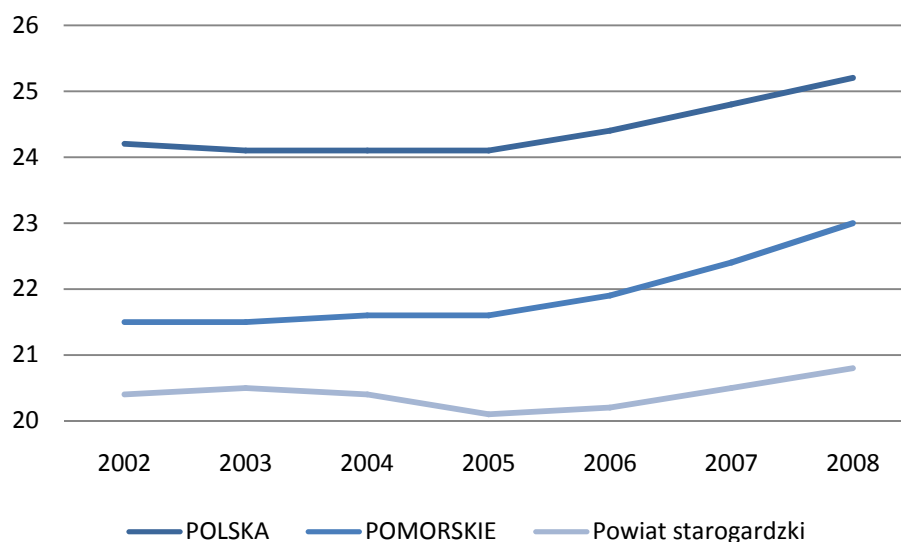
Grupa wiekowa 80+

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Zmiany relacji między poszczególnymi grupami wieku przekładają się na wielkości współczynników obciążenia demograficznego. Współczynnik obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnym dla pomorskiego wzrośnie z 22 do 35 (w Polsce 25 do 37)¹³. Jeśli chodzi o zaobserwowane dotychczas tendencje, to wskaźnik ten w powiecie starogardzkim kształtował się nieco poniżej wartości dla województwa – por. rysunek 5.1.2.3.

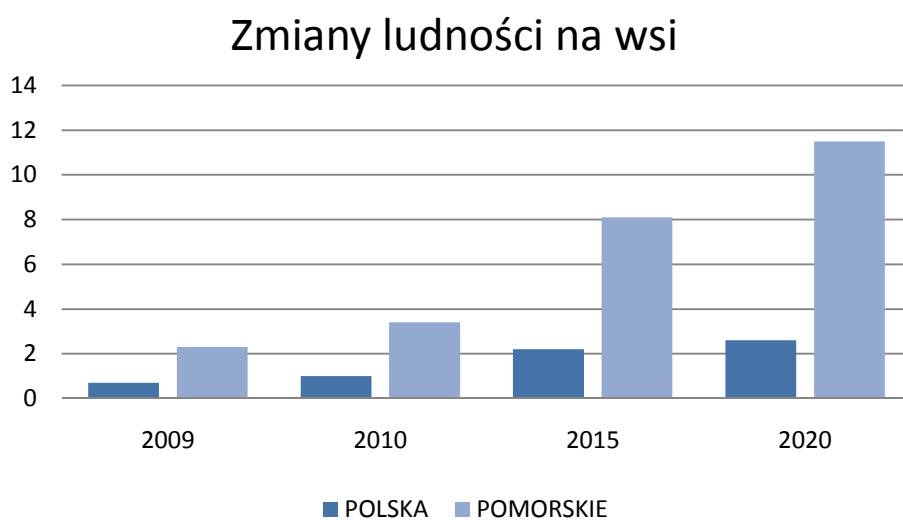
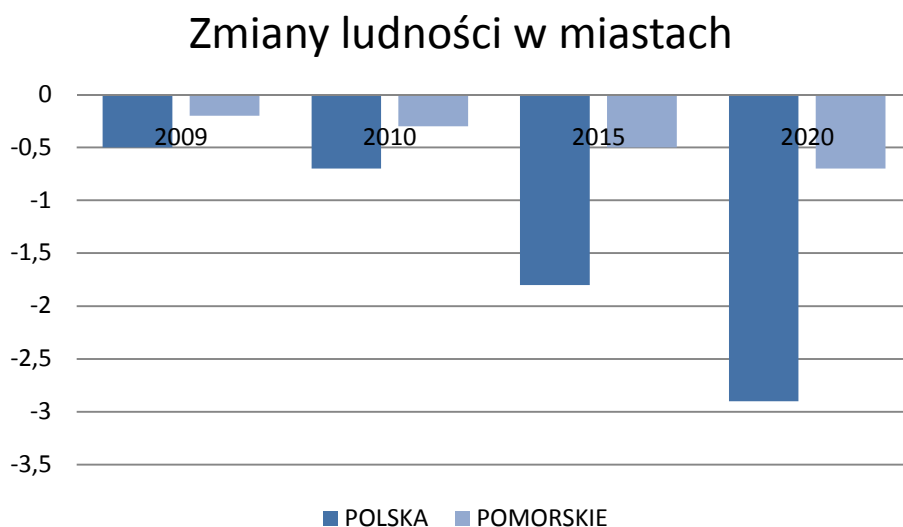
¹³ Choć ostatecznie współczynnik ten jest niższy w pomorskim niż w Polsce jego procentowy przyrost jest wyższy w pomorskim (wzrost o 60%, podczas gdy w całej Polsce wzrost ten wynosił 50%).

Rysunek 5.1.2.3. Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Należy zauważyć, że wzrost współczynnika obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnym nie jest taki sam na obszarach wiejskich i miejskich. Dla Polski taka sama wartość dla miast i wsi w roku 2007 – rzędu 25 - rośnie do poziomu 41 w miastach i 32 na wsiach (w 2035 wartości te będą odpowiednio równe 77 i 71). W województwie pomorskim prognozy współczynnika dla miast są podobne do ogólnokrajowych, lecz znacząco inaczej będzie wyglądała sytuacja na wsiach, gdzie planowany jest wzrost współczynnika obciążenia demograficznego z 18 do 26. Wartość 18 w roku 2007 jest najniższa w całym kraju i oznacza rekordowo niski udział ludności w wieku poprodukcyjnym na wsiach. W 2007 r. ludność ta stanowiła zaledwie 11,1%, zaś prognoza na 2020 r. mówi o 15,9% (również najmniej w całej Polsce). Na ten fakt nakłada się bardzo optymistyczna prognoza liczby ludności w podziale na obszary wiejskie i miejskie – por. rysunek 5.1.2.4.

Rysunek 5.1.2.4. Zmiany (w %) w liczbie ludności Polski i województwa pomorskiego w stosunku do roku 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Prognozowane rekordowe (w skali kraju) przyrosty ludności wiejskiej w pomorskim w zestawieniu z rekordowo niskim współczynnikiem obciążenia ludnością w wieku poprodukcyjnych formułują naturalną rekomendację dla województwa pomorskiego (i pośrednio dla powiatu starogardzkiego) – programy aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej.

5.2. Infrastruktura społeczna

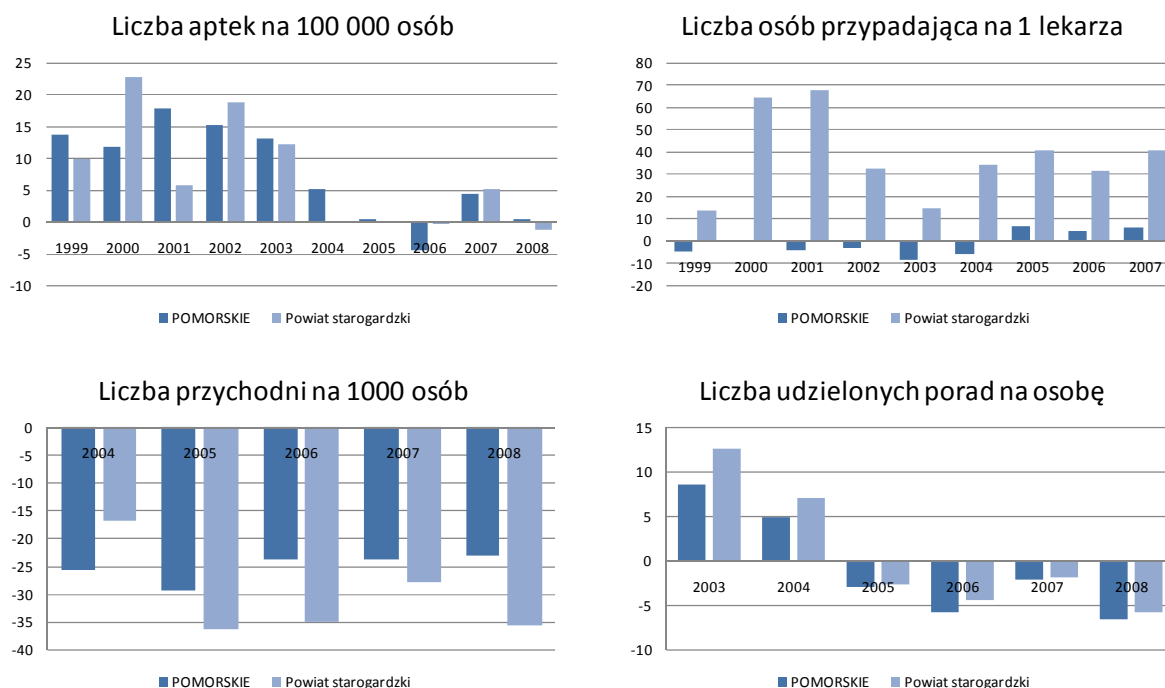
W rozdziale 5.2 analizujemy pięć obszarów należących do infrastruktury społecznej¹⁴:

- ochrona zdrowia – rozdział 5.2.1.
- edukacja – rozdział 5.2.2.
- kultura – rozdział 5.2.3.
- turystyka – rozdział 5.2.4.
- sport i rekreacja – rozdział 5.2.5.

5.2.1. Ochrona zdrowia

Poniżej znajdują się wykresy dla wskaźników charakteryzujących ochronę zdrowia w powiecie starogardzkim i województwie pomorskim na tle Polski.

Rysunek 5.2.1.1. Odchylenie (w %) wskaźników dotyczących ochrony zdrowia w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od wartości dla Polski

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDR.

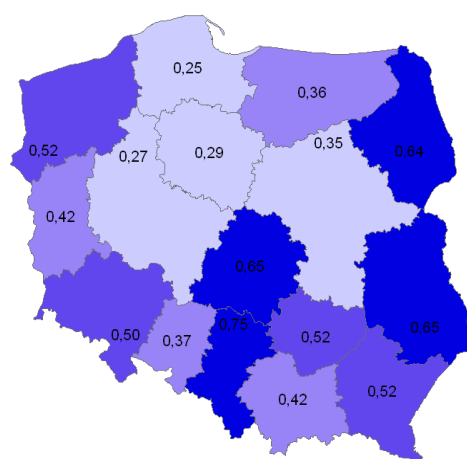
Z powyższych zestawień wynika, że jedynie pod względem liczby aptek województwo plasuje się powyżej wartości dla całego kraju, choć sytuacja ta uległa pogorszeniu od 2005 r. Pozostałe wskaźniki w prawie całym analizowanym okresie plasują się poniżej

¹⁴ Uzasadnienie osobnego uwzględnienia infrastruktury społecznej w badaniach zawarto w streszczeniu, gdzie również zawarto podsumowanie wyników z rozdziału 5.2.

tego poziomu. Najgorsza sytuacja, jeśli chodzi o powiat starogardzki, występuje w przypadku liczby osób przypadających na 1 lekarza, która jest od 10% do prawie 70% większa niż średnia dla Polski. Również liczba przychodni jest niższa o 15-35%, co przekłada się na niższą liczbę udzielonych porad i zapewne wspomnianą wyżej liczbę pacjentów przypadających na 1 lekarza. Jednocześnie w przypadku przychodni dane dotyczące całego województwa pokazują stosunkowo nowoczesną strukturę przychodni, bowiem w województwie pomorskim niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej stanowią ponad 80% wszystkich ZOZ-ów (rekordowe pod tym względem jest województwo wielkopolskie z ponad 90% odsetkiem niepublicznych ZOZ-ów, zaś na ostatnim miejscu znajduje się w tym rankingu województwo świętokrzyskie, gdzie niecałe 60% ZOZ-ów jest niepublicznych). W przypadku całego województwa dostępne są również statystyki dotyczące liczby łóżek w szpitalach, który to wskaźnik per capita jest – niestety – najniższy w całej Polsce.

Jeśli utworzymy dla powyższych zmiennych syntetyczny miernik rozwoju, który pozwala zastąpić wiele zmiennych diagnostycznych – jedną syntetyczną, to województwo pomorskie lokuje się w ostatnim kwartylu (średnia dla lat 2003 i 2007).

Mapa 5.2.1.1. Syntetyczny miernik rozwoju dla zmiennych charakteryzujących dostęp do ochrony zdrowia

Legenda

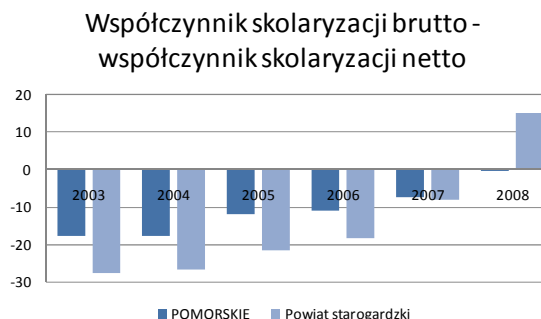
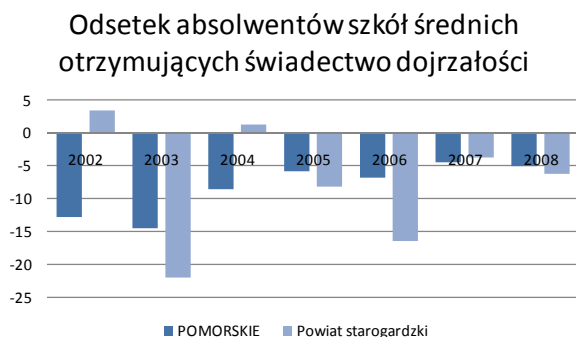
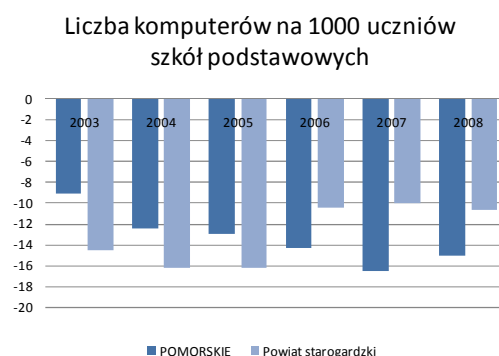
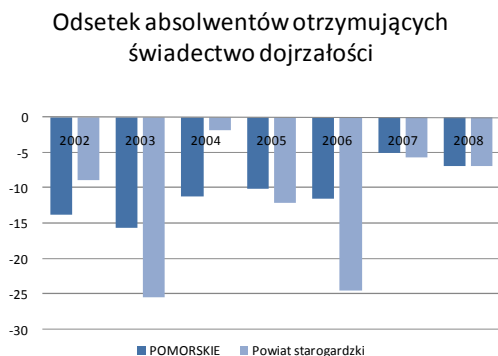
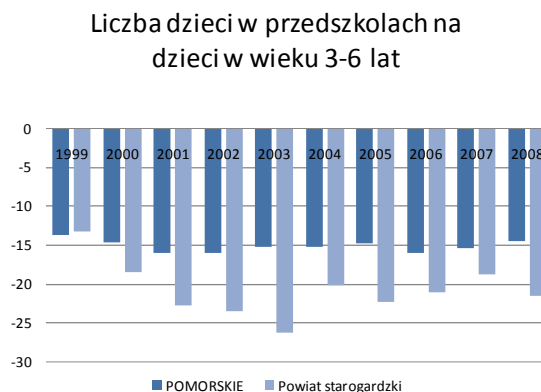
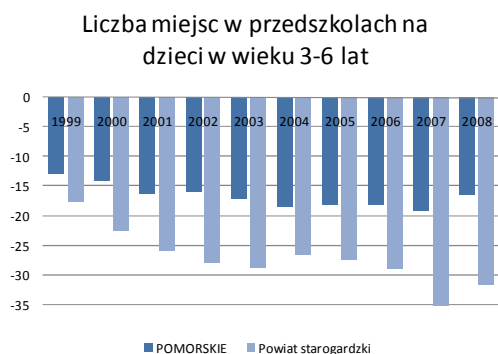
Źródło: Opracowanie własne.

Jak wynika z mapy 5.2.1.1 województwo pomorskie plasuje się na ostatnim miejscu w rankingu 16 województw pod względem dostępu do służby zdrowia (stan ten uległ pogorszeniu na przestrzeni lat 2003-2007). Należy jednakże zauważyć, że mieszkańcy tego województwa dość dobrze oceniają stan swojego zdrowia. Według badania przeprowadzonego przez GUS na przełomie listopada i grudnia 2004 r., aż 63,2% populacji województwa pomorskiego oceniało swoje zdrowie jako dobre lub bardzo dobre. Wyższy odsetek charakteryzował jedynie województwo opolskie (63,8%). Być może zatem, niska podaż usług zdrowotnych jest właściwą reakcją na stan zdrowia ludności. Pokazują to współczynniki wykorzystania infrastruktury ochrony zdrowia: liczba porad udzielanych ludności województwa pomorskiego jest dość niska (3,8 porad na mieszkańca, przy średniej dla Polski 3,9), a najniższa w Polsce jest liczba osób leczonych w szpitalach (150 osób na 1000, przy średniej dla Polski 180 osób oraz rekordowej liczbie w łódzkim rzędu 200 osób na 1000 ludności).

5.2.2. Edukacja

Poniżej znajdują się wykresy dla wskaźników charakteryzujących edukację w powiecie starogardzkim i województwie pomorskim na tle Polski.

Rysunek 5.2.2.1. Odchylenie (w %) wskaźników dotyczących edukacji w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od wartości dla Polski

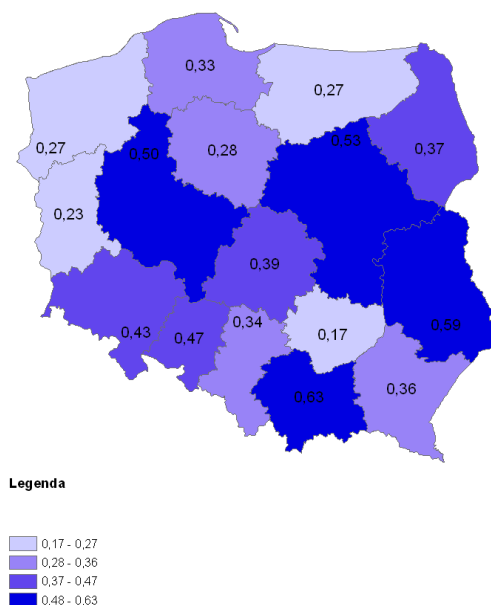

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDR.

Wykresy na powyższym rysunku wskazują, że wszystkie analizowane wskaźniki dla powiatu i województwa są poniżej poziomu dla Polski. Wyjątkiem jest tutaj liczba uczniów szkół średnich w powiecie (która odzwierciedla w dużej mierze tendencje demograficzne) oraz różnica pomiędzy współczynnikiem skolaryzacji brutto i netto w latach 2003-2007¹⁵. Do pozytywnych tendencji należy zaliczyć, że brak jest skłonności do umacniania tych negatywnych trendów.

Stosunkowo niskie lokaty (10-11 na 16 województw) zajmuje województwo pomorskie pod względem sumarycznej oceny dostępu do edukacji - por. mapa 5.2.2.1.

Mapa 5.2.2.1. Syntetyczny miernik rozwoju dla zmiennych mierzących dostęp do edukacji (średnia dla lat 2003 i 2007)

Źródło: Opracowanie własne.

¹⁵ Współczynnik skolaryzacji brutto jest to relacja liczby osób uczących się (stan na początku roku szkolnego) na danym poziomie kształcenia (niezależnie od wieku) do liczby ludności (stan w dniu 31 XII) w grupie wieku określonej jako odpowiadająca temu poziomowi nauczania. Współczynnik skolaryzacji netto, to relacja osób uczących się na danym poziomie kształcenia w wieku 7-12 do liczby ludności w tym wieku. Różnica pomiędzy współczynnikiem skolaryzacji brutto i netto świadczy o tym, jaka część uczących się na danym poziomie kształcenia nie odpowiada swojej grupie wiekowej. Założyliśmy tutaj, że różnica ta będzie pokazywała negatywne zjawiska: występowanie w klasach dzieci starszych niż odpowiednia grupa wiekowa (czyli np. pokaże głównie dzieci powtarzające klasę, a nie sześciolatków rozpoczynających wcześniej naukę). W przypadku takiej interpretacji tej różnicy ujemne odchylenia od wskaźnika dla Polski świadczą o pozytywnych tendencjach.

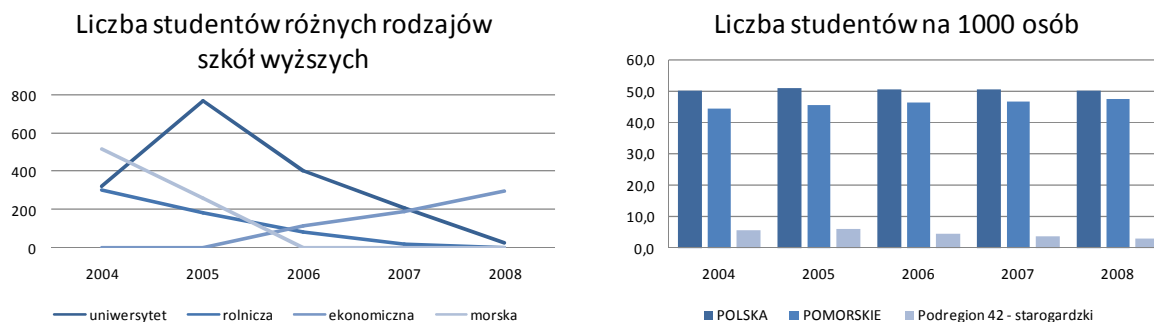
Szkolnictwo wyższe w podregionie starogardzkim

Ponieważ statystyki dotyczące szkolnictwa wyższego nie pozwalają prowadzić analiz na poziomie powiatowym, skorzystaliśmy tutaj ze statystyk o najniższym - dostępnym - poziomie agregacji, tzn. poziomie NUTS 3 - oznaczającym podregiony.

Dane statystyczne wskazują, że w latach 2004-2008 w podregionie starogardzkim funkcjonowały 2 szkoły wyższe, obie zaklasyfikowane jako wyższe szkoły zawodowe. W podregionie funkcjonują również 3 filie i/lub punkty konsultacyjne: jedna filia uniwersytetu (w latach 2005-2006 funkcjonowała jeszcze jedna filia), jedna filia wyższej szkoły rolniczej i jedna filia wyższej szkoły ekonomicznej, która działa od 2006 r. Do 2005 r. funkcjonowała również filia wyższej szkoły morskiej.

W podregionie starogardzkim w latach 2004 – 2008 liczba studentów zmniejszyła się o połowę: z 2820 osób do 1411 lub w kategoriach per capita: 5.8 osób na 1000 mieszkańców do 2,9, co może być przede wszystkim wynikiem tendencji demograficznych - por. drugi wykres na rysunku 5.2.2.2. W jakim stopniu przyczyniły się do tego zmiany we wspomnianych wyżej obiektach pokazuje pierwszy z wykresów na rysunku.

Rysunek 5.2.2.2. Zmiany w szkolnictwie wyższym

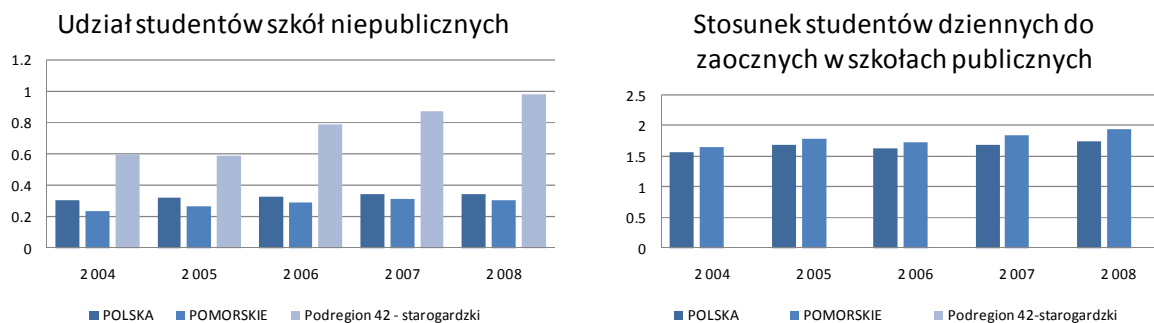

Źródło: opracowanie własne na podstawie BDR.

Jak widać największy bezwzględny wzrost liczby studentów nastąpił w okresie, gdy zaczęła funkcjonować jedna z filii uniwersytetu zamknięta po dwóch latach działalności. Moment powstania tej filii – rok 2005 – był jedynym w analizowanym okresie, kiedy to wzrosła bezwzględna liczba studentów w podregionie (z 2820 do 2978).

Struktura studentów wskazuje, że w podregionie wzrasta odsetek studentów szkół niepublicznych, przy czym nieliczni studenci szkół publicznych uczą się w trybie zaocznym (wykres drugi na rysunku 5.2.2.3. pokazuje, że ze względu na brak studentów dziennych w szkołach niepublicznych, ich udział również wynosi 0). Spadł – prawie do zera - udział tych studentów w szkołach niepublicznych.

Rysunek 5.2.2.3. Struktura studentów

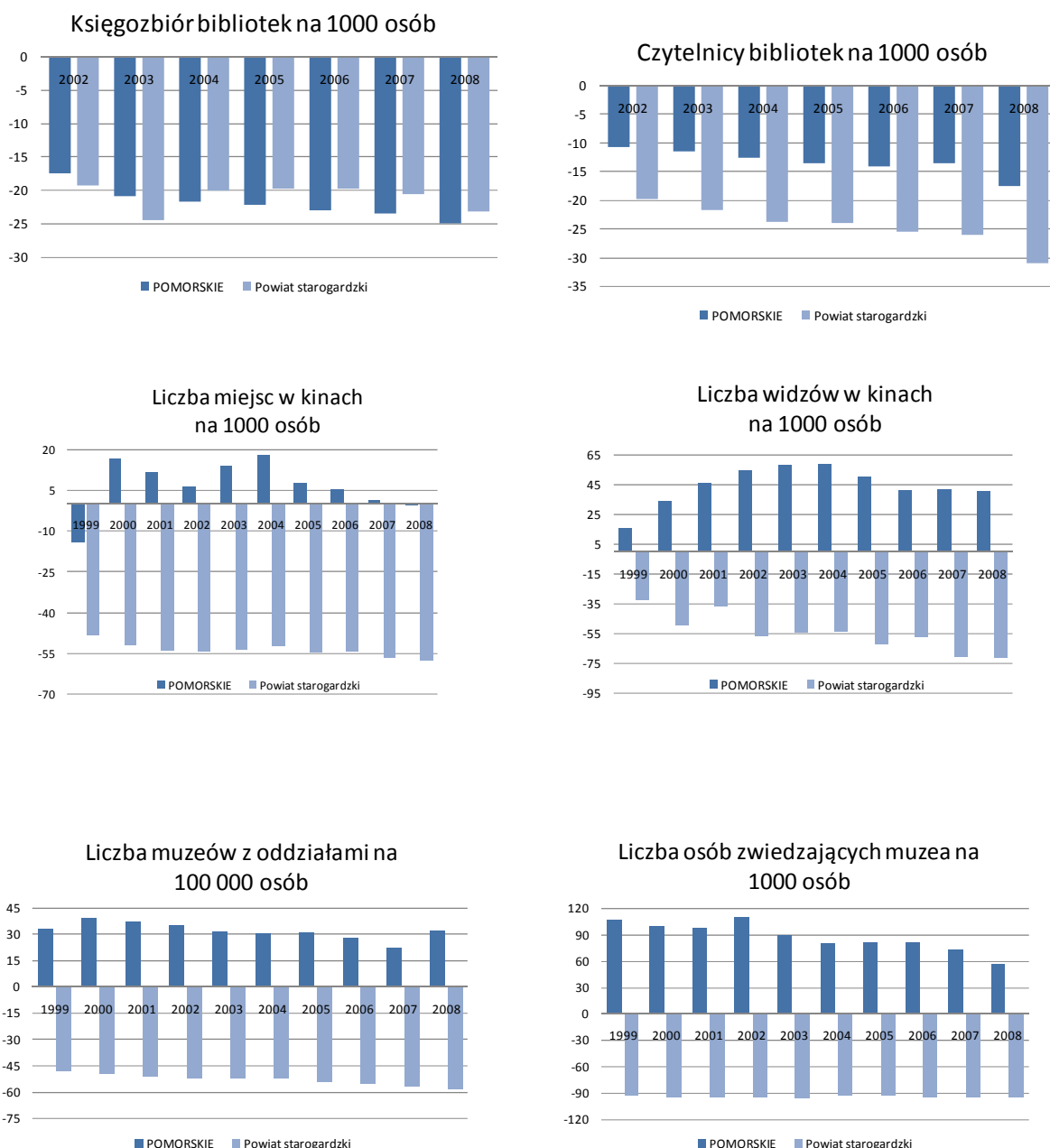

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDR.

5.2.3. Kultura

Poniżej znajdują się wykresy dla wskaźników charakteryzujących kulturę w powiecie starogardzkim i województwie pomorskim na tle Polski.

Rysunek 5.2.3.1. Odchylenie (w %) wskaźników dotyczących kultury w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od wartości dla Polski

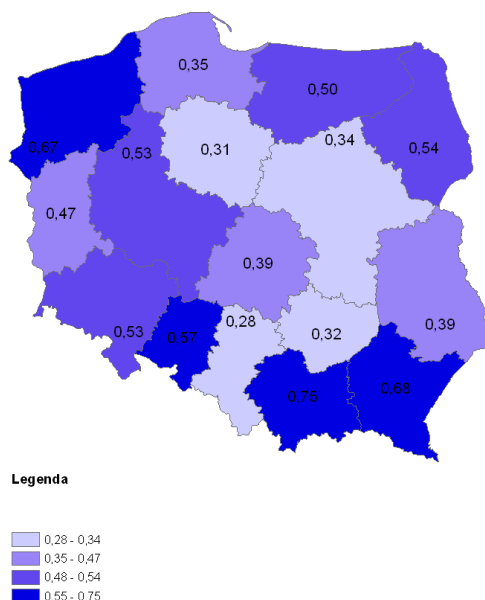
Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDR.

Statystyki dotyczące kin i muzeów w powiecie starogardzkim zdecydowanie leżą poniżej tych dla województwa i Polski. Oznacza to, że powiat nie dysponuje znaczącymi zasobami w tym względzie, co jest częściowo zrozumiałe, bowiem zazwyczaj obiekty takie (w szczególności multipleksy, które ściągają większość widzów, czy znaczące muzea) zlokalizowane są w większych miastach – w tym przypadku w Trójmieście.

Z rysunku 5.2.3.1 wynika również, że oprócz księgozbioru i jego wykorzystania¹⁶ wartości pozostałych zmiennych dla województwa korzystnie odbiegają od wartości dla Polski¹⁷. Pomimo tego w rankingu dostępu do infrastruktury kultury dla 16 województw, pomorskie nie zajmuje wysokich pozycji – por. mapa 5.2.3.1.

Mapa 5.2.3.1 Syntetyczny miernik rozwoju dla zmiennych mierzących dostęp do kultury w województwach (średnia dla lat 2003 i 2007)

Źródło: Opracowanie własne.

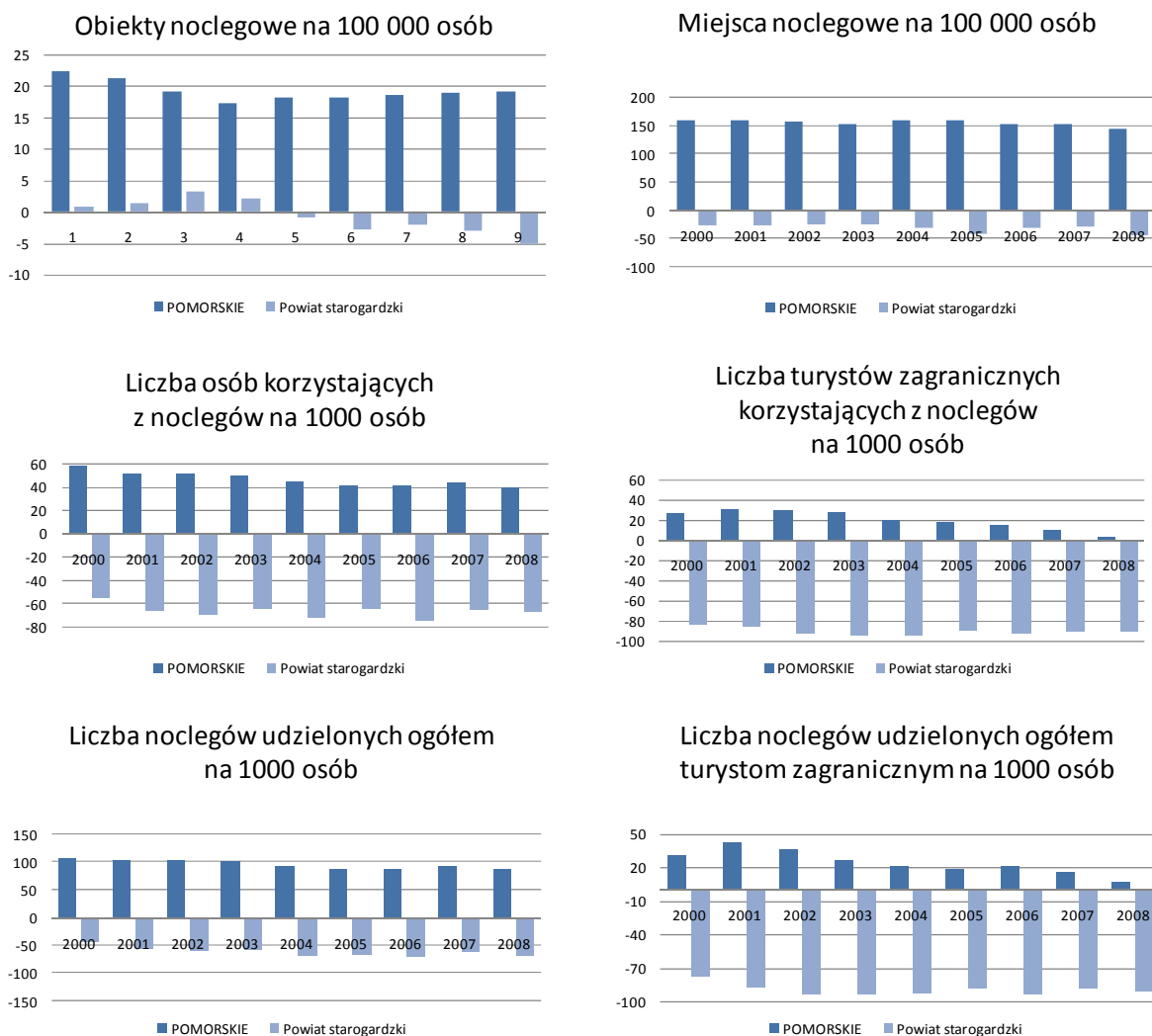
¹⁶ Pomimo, że pomorskie zajmuje ostatnie miejsce pod względem księgozbioru bibliotek, aktywność czytelników pod względem jego wypożyczenia jest dość duża (iloraz księgozbiór na 1 czytelnika). Może to oznaczać niedostateczną podaż książek w bibliotekach województwa.

¹⁷ Dla województwa analizowano jeszcze jedną zmienną: liczba imprez kulturalno-oświatowych i liczba ich uczestników (które to zmienne nie są dostępne dla powiatu), które nie są wysokie.

5.2.4. Turystyka

Poniżej znajdują się wykresy dla wskaźników charakteryzujących kulturę w powiecie starogardzkim i województwie pomorskim na tle Polski.

Rysunek 5.2.4.1. Odchylenie (w %) wskaźników dotyczących turystyki w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od wartości dla Polski

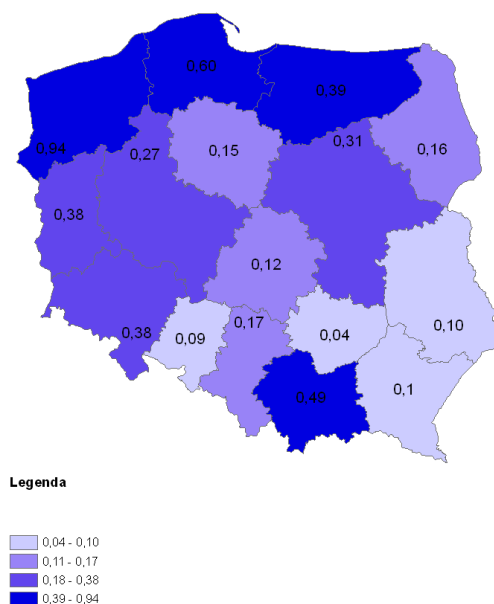

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDR.

Turystyka jest jedynym z pięciu analizowanych obszarów infrastruktury, w którym pomorskie zajmuje znaczące w Polsce lokaty (druga po zachodniopomorskim – por. mapa 5.2.4.1). Ta wysoka pozycja województwa nie przekłada się na sytuację w powiecie starogardzkim. Pod względem bazy noclegowej powiat starogardzki zajmuje niskie lokaty zarówno co do liczby noclegów i osób z nich korzystających, jak i liczby osób

korzystających (ogółem i zagranicznych) przypadających na obiekt (por. wykresy powyżej). Pod względem wspomnianych zmiennych stosunkowo wysoką lokatę ma powiat malborski należący do podregionu starogardzkiego.

Mapa 5.2.4.1. Syntetyczny miernik rozwoju dla zmiennych mierzących dostęp do turystyki w województwach (średnia dla lat 2003 i 2007)

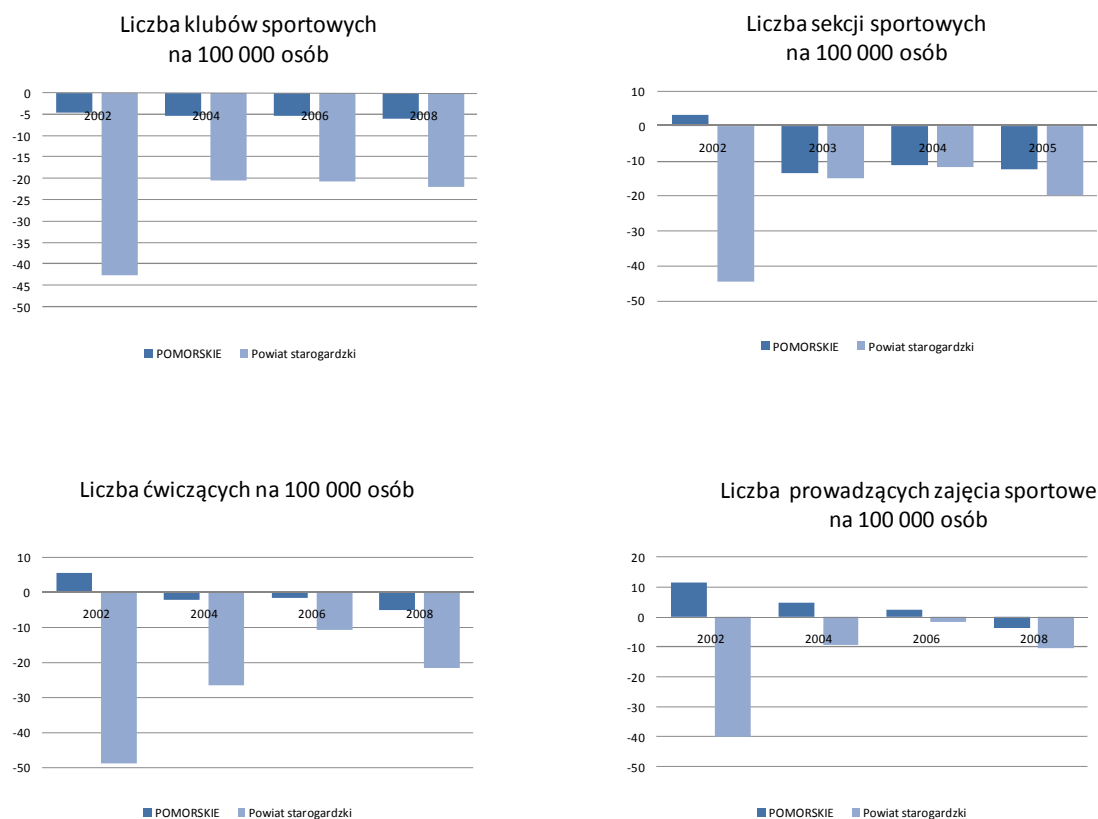

Źródło: Opracowanie własne.

5.2.5. Sport i rekreacja

W przypadku tego obszaru infrastruktury GUS zbiera dane w okresach dwuletnich. Poniżej znajdują się wykresy dla wskaźników charakteryzujących sport i rekreację w powiecie starogardzkim i województwie pomorskim na tle Polski.

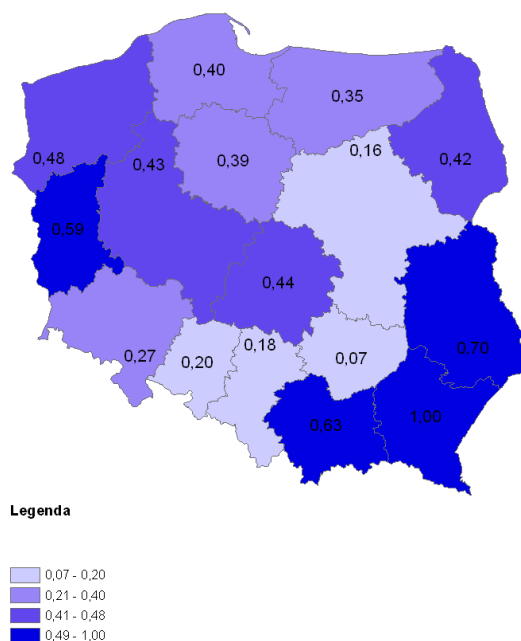
Rysunek 5.2.5.1. Odchylenie (w %) wskaźników dotyczących turystyki w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od wartości dla Polski

Źródło: Opracowanie własne na podstawie BDR.

Z powyższych wykresów wynika, że ani w województwie pomorskim, ani w powiecie starogardzkim nie występują pozytywne odstępstwa od średniej ogólnopolskiej. Pozytywnym zjawiskiem w przypadku powiatu starogardzkiego jest znaczące zmniejszanie się jego dystansu do Polski po roku 2002. Sytuacja województwa jest od tego czasu mniej więcej na tym samym poziomie. Poniżej prezentujemy również ranking województw pod względem dostępu do infrastruktury sportowej.

Mapa 5.2.5.1. Syntetyczny miernik rozwoju dla zmiennych mierzących dostęp do sportu i rekreacji w województwach (średnia dla lat 2003 i 2007)

Źródło: Dane z BDR.

Pod względem dostępu do infrastruktury sportowej i rekreacyjnej pomorskie zajmuje środkowe miejsce wśród 16 województw Polski.

5.3. Analiza czynników ekonomicznych

W tej części opracowania wyodrębniono dwa obszary opisujące sytuację ekonomiczną powiatu. Jest to sytuacja gospodarcza powiatu w odniesieniu do zmian wskaźników ekonomicznych województwa pomorskiego i kraju oraz w szczególności sytuacja na powiatowym rynku pracy na tle dynamicznych procesów zachodzących na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.

5.3.1. Sytuacja gospodarcza

W ocenie sytuacji gospodarczej w powiecie starogardzkim (lub ze względu na dostępność danych w podregionie starogardzkim dla wybranych zmiennych) uwagę skupiono na analizie odchylenia wartości zmiennych od poziomu krajowego. W celu określenia wpływu otoczenia zewnętrznego (bliskiego) zawarto również informacje dotyczące województwa pomorskiego.

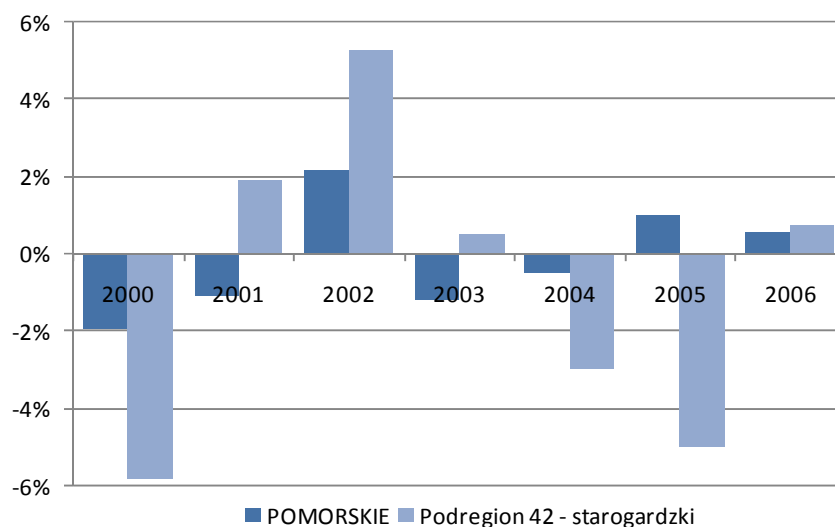
Podstawową miarą rozwoju gospodarczego jest Produkt Krajowy Brutto (PKB). Rzadko analizowane są jego wartości bezwzględne. W opisie sytuacji gospodarczej wykorzystywana jest najczęściej dynamika PKB.

Tablica 5.3.1.1. Dynamika PKB (w cenach stałych z 2000 roku) (w %) w Polsce, województwie pomorskim i podregionie starogardzkim w latach 2000-2006

	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
POLSKA	1,6%	-0,7%	1,8%	3,4%	5,9%	4,2%	6,7%
POMORSKIE	-0,2%	-1,7%	3,9%	2,3%	5,5%	5,2%	7,3%
Podregion 42 - starogardzki	-3,7%	1,1%	7,0%	4,0%	3,1%	-0,7%	7,5%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

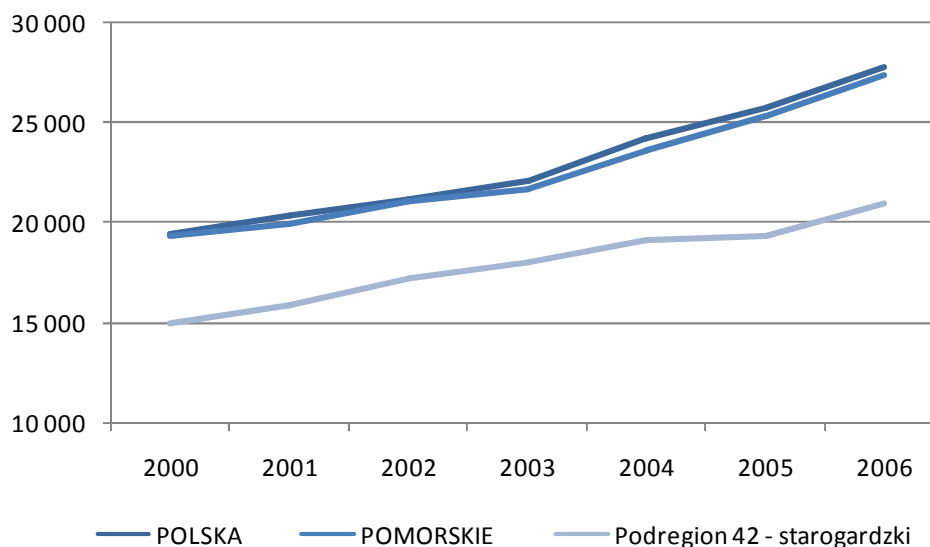
Rysunek 5.3.1.1. Odchylenie (w punktach procentowych – w p.p.) dynamiki produktu krajowego brutto w województwie pomorskim i podregionie starogardzkiem do średniej krajowej w latach 2000-2006

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2000-2006 (z tego okresu dostępne były rachunki regionalne PKB w czasie tworzenia raportu) podregion starogardzki nie wykazywał określonej tendencji w stosunku do dynamiki PKB w kraju. W roku 2000 obserwujemy znaczne (około 6 p.p.) odchylenie ujemne dynamiki PKB, w latach 2001 i 2002 odchylenie dodatnie rzędu 2 p.p. i 5 p.p., w 2004 i 2003 roku odpowiednio odchylenie ujemne 3 p.p. oraz 5 p.p. W 2006 roku podregion rozwijał się dynamiką zbliżoną do krajowej. W województwie pomorskim w badanym okresie dynamika PKB nieznacznie odchyłała się od krajowej w granicach 2 p.p. Znaczący dla województwa i podregionu jest rok 2002, kiedy to oba regiony osiągnęły dynamikę PKB wyższą od ogólnopolskiej. Zdiagnozowanie czynników takiego wzrostu gospodarczego mogłoby pomóc w przyszłości w osiągnięciu podobnych efektów.

Rysunek 5.3.1.2. Produkt krajowy brutto (w zł) na jednego mieszkańca w Polsce, województwie pomorskim i podregionie starogardzkim w latach 2000-2006

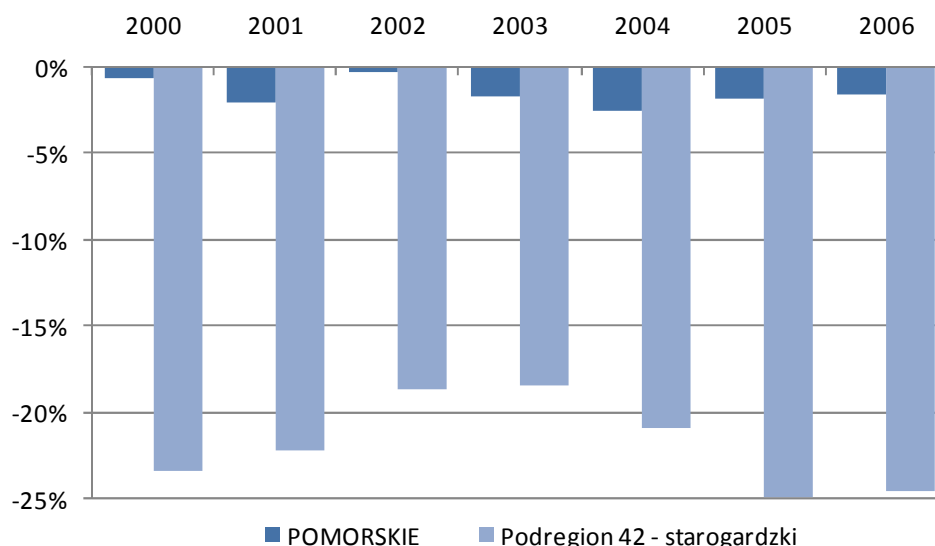
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W analizie PKB na mieszkańca obserwujemy, że podregion starogardzki w całym badanym okresie charakteryzował się znacznie niższą wartością tego wskaźnika. Było to prawie jedna czwarta mniej. Jedynie w latach 2002-2003 niecałe 20% mniej.

PKB na jednego mieszkańca w podregionie starogardzkim jest stale niższe (o około jedną czwartą) od poziomu krajowego i województwa pomorskiego.

Rysunek 5.3.1.3. Odchylenie (w %) produktu krajowy brutto na jednego mieszkańca w województwie pomorskim i podregionie starogardzkim od średniej krajowej w latach 2000-2006

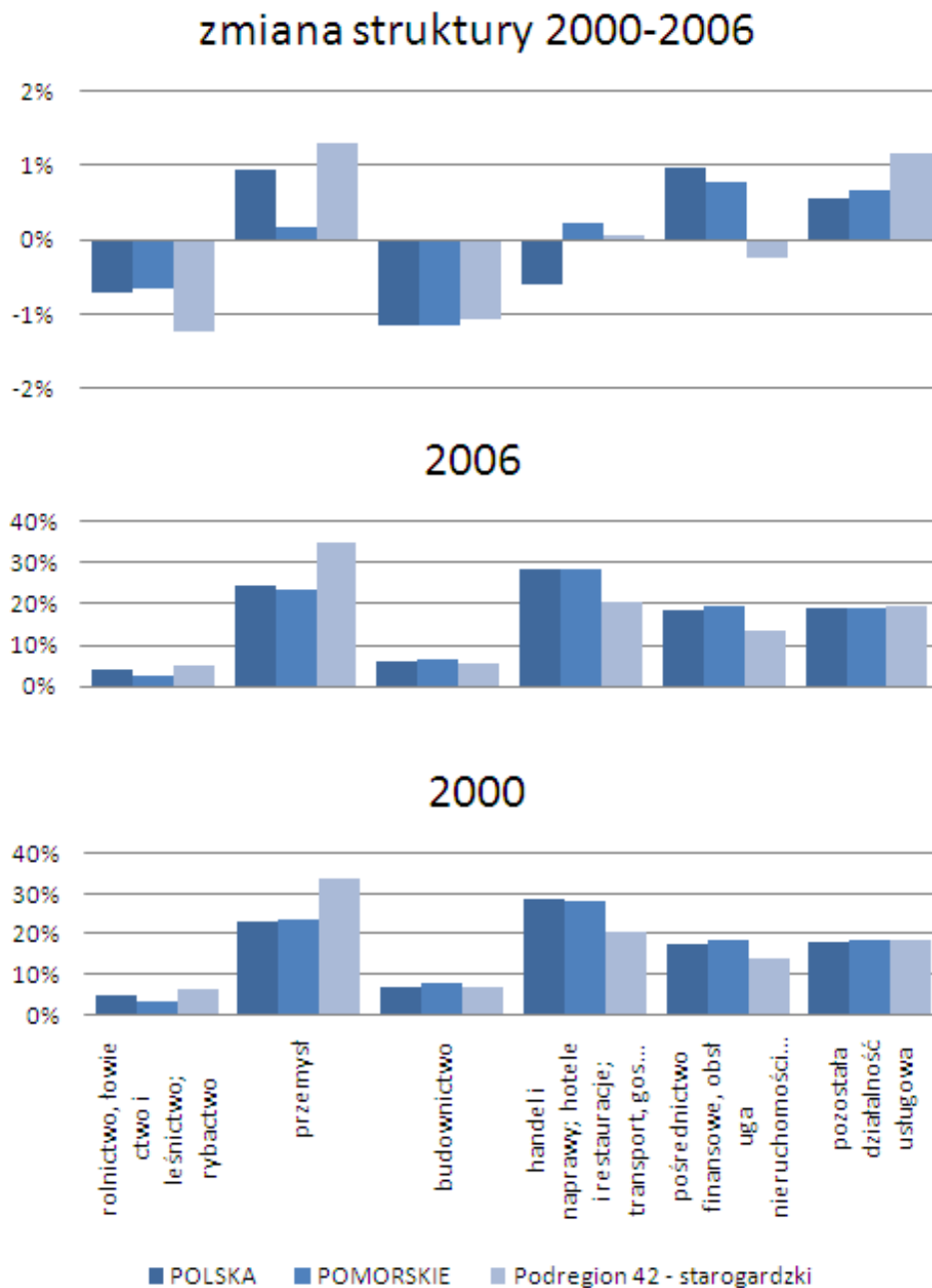
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Analiza struktury Wartości Dodanej Brutto (WDB) pozwala stwierdzić, że województwo pomorskie charakteryzuje się bardzo zbliżoną strukturą gospodarki w stosunku do krajowej. Jedynie w rolnictwie występują znaczne odchylenia.

Natomiast w podregionie starogardzkim obserwujemy zwiększony udział WDB w przemyśle (o ponad 10 p.p. stosunku do województwa pomorskiego i kraju) oraz niższy udział WDB w usługach rynkowych. W latach 2000-2006 nastąpiły nieznaczne zmiany struktury WDB (w granicach 1 p.p.).

Obserwowany jest spadek udziału WDB w rolnictwie i budownictwie oraz wzrost w przemyśle i usługach.

Rysunek 5.3.1.4. Struktura wartości dodanej brutto według wybranych sekcji PKD2004 w Polsce, województwie pomorskim i podregionie starogardzkim w 2000 i 2006 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

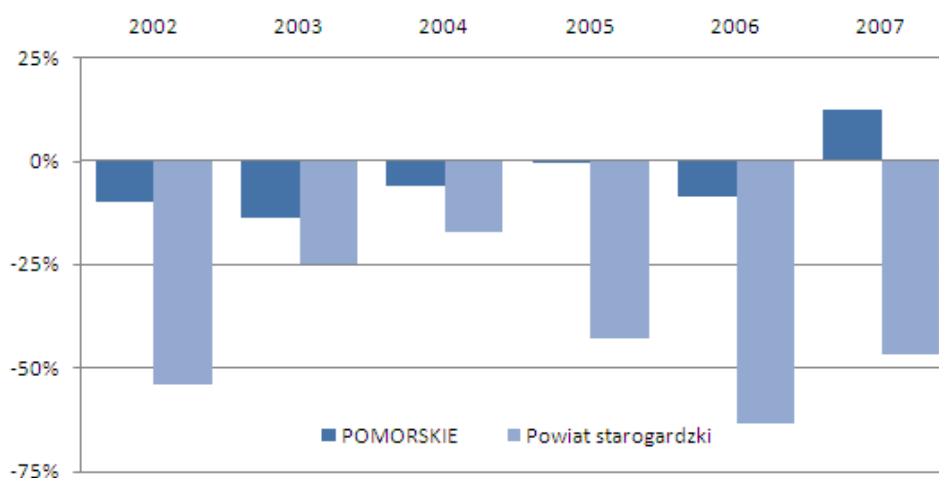
Miarą potencjału gospodarczego mogą być nakłady inwestycyjne oraz wartość środków trwałych. **W całym badanym okresie nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim były niższe od średniej krajowej.** Największą różnicę obserwujemy w 2006 roku (wartość niższa o dwie trzecie). W roku 2007 wskaźnik ten był niższy od średniej krajowej prawie o połowę.

Tablica 5.3.1.2. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca (w zł) w Polsce, województwie pomorskim i podregionie starogardzkim w latach 2002-2007

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
POLSKA	1 650	1 708	1 913	2 076	2 471	3 126
POMORSKIE	1 488	1 471	1 793	2 066	2 256	3 511
Powiat starogardzki	762	1 280	1 587	1 187	907	1 665

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3.1.5. Odchylenie (w %) nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od średniej krajowej w latach 2002-2007

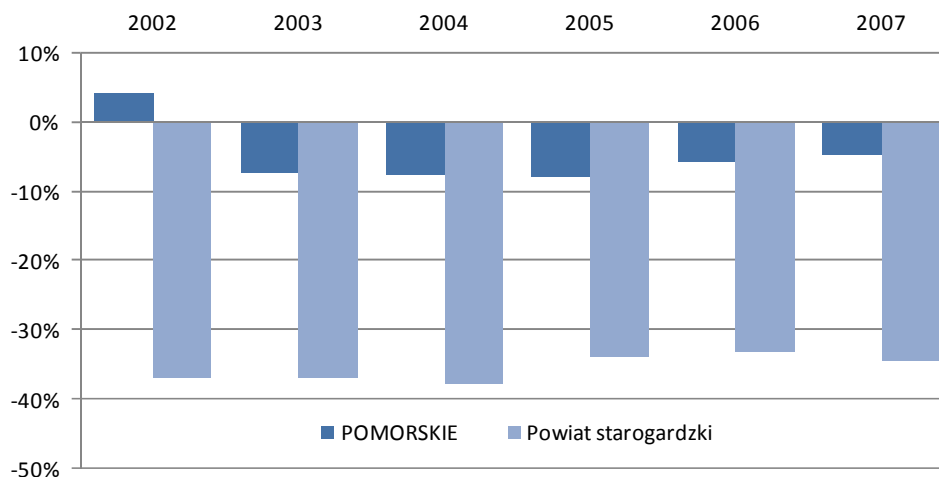

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2003-2007 wartość środków trwałych na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim była niższa w granicach 33% - 38% od średniej krajowej. W województwie pomorskim różnica ta wynosiła od minus 4% do minus 8%.

Wartość środków trwałych w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim jest stale niższa o ponad jedną trzecią od średniej krajowej.

Rysunek 5.3.1.6. Odchylenie (w %) wartości środków trwałych w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od średniej krajowej w latach 2002-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Tablica 5.3.1.3. Produkcja sprzedana przemysłu na jednego mieszkańca (w zł) w Polsce, województwie pomorskim i podregionie starogardzkim w latach 2002-2007.

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
POLSKA	12 058	13 520	16 381	16 900	19 062	21 507
POMORSKIE	12 870	13 812	16 403	17 203	20 437	22 149
Powiat starogardzki	11 784	11 999	13 343	13 477	14 778	15 462

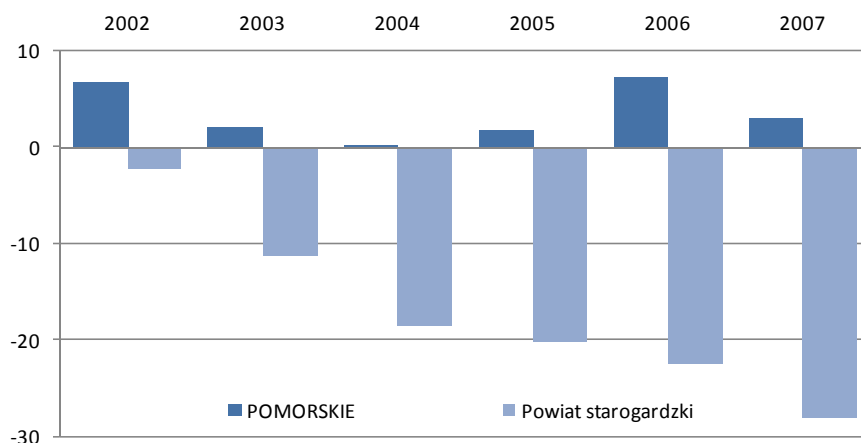
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Produkcja sprzedana przemysłu na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim w latach 2002-2007 była stale niższa od średniej krajowej. Dodatkowo obserwujemy znaczną tendencję spadkową. W 2002 roku było to jedynie 2% mniej, a w 2007 roku około 30% mniej. W tym okresie wartość tego wskaźnika dla województwa pomorskiego była nieznacznie wyższa od średniej krajowej.

Znaczny spadek produkcji sprzedanej przemysłu na jednego mieszkańca w powiecie starogardzkim w latach 2002-2007 w stosunku do średniej krajowej.

W 2007 roku poziom tego wskaźnika dla powiatu starogardzkiego osiągnął poziom dla kraju z lat 2003-2004.

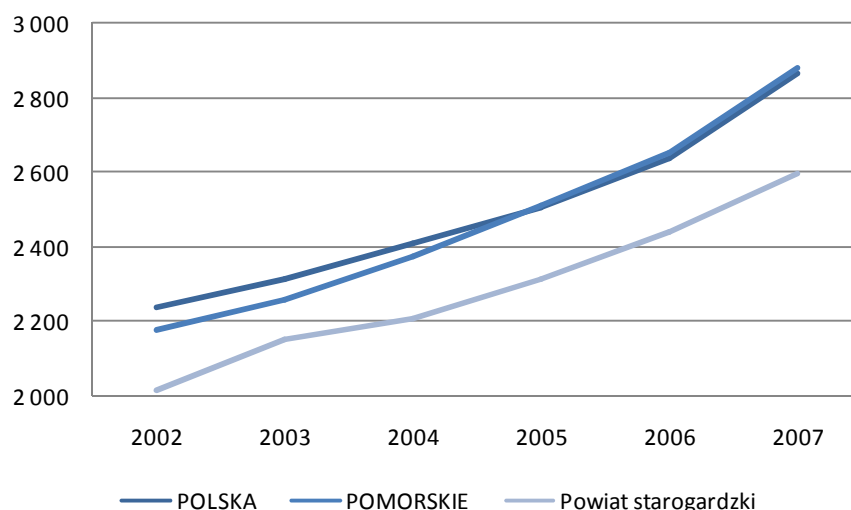
Rysunek 5.3.1.7. Odchylenie (w %) produkcji sprzedanej przemysłu na jednego mieszkańca w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od średniej krajowej w latach 2002-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

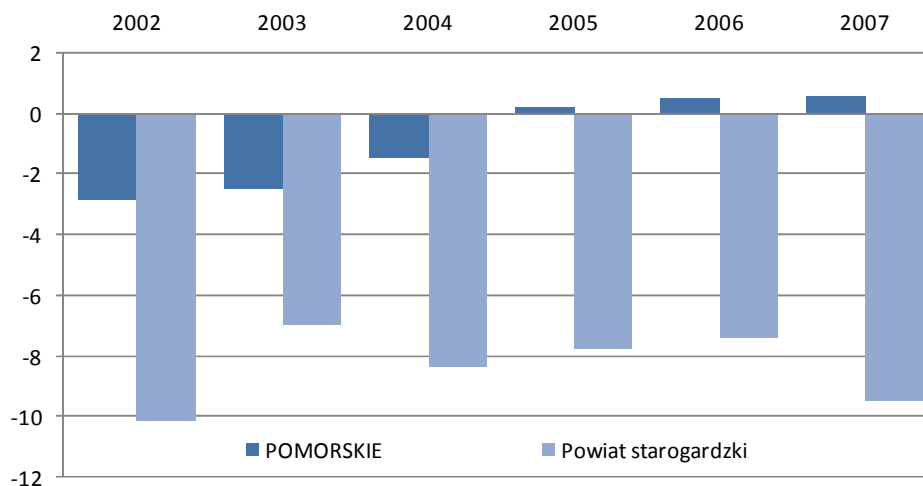
Miarą potencjału konsumpcyjnego jest przeciętne wynagrodzenie brutto. W powiecie starogardzkim utrzymuje się stale niższe przeciętne wynagrodzenie brutto o około 200-250 zł od średniej krajowej. Natomiast średnie wynagrodzenie dla województwa pomorskiego w latach 2002-2007 z poziomu niższego od średniej krajowej o blisko 3% dynamicznie wzrosło do poziomu wyższego o 1%.

Rysunek 5.3.1.8. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (w zł) w Polsce, województwie pomorskim i powiecie starogardzkim w latach 2002-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3.1.9. Odchylenie (w %) przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim do średniej krajowej w latach 2002-2007

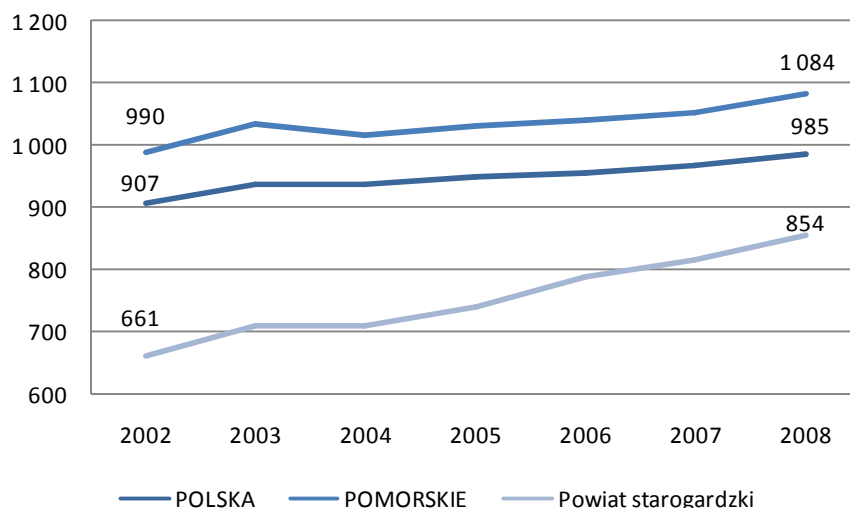

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2002-2007 przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto było w powiecie starogardzkim stale niższe od średniej krajowej w granicach od 7% do 10%.

Oceniając aktywność gospodarczą użyto wskaźnika określającego liczbę podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tysięcy mieszkańców. Miara ta pozwala na względne określenie liczby firm w danej jednostce podziału terytorialnego. W województwie pomorskim liczba firm jest stale wyższa od średniej krajowej o 100 podmiotów gospodarczych. Natomiast liczba podmiotów na 10 tys. mieszkańców w powiecie starogardzkim była niższa w 2008 roku o około 130 firm w stosunku do średniej krajowej.

Rysunek 5.3.1.10. Liczba podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w Polsce, województwie pomorskim i powiecie starogardzkim w latach 2002-2008

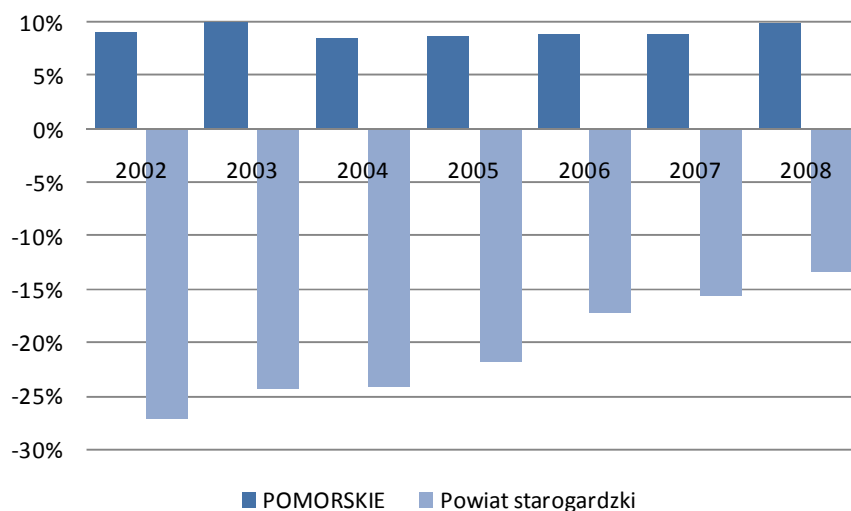
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W powiecie starogardzkim w latach 2002-2008 obserwujemy znaczną dynamikę przyrostu liczby firm. Jest ona znacznie wyższa niż w kraju i województwie pomorskim. Proces ten pozwolił zmniejszyć różnicę pomiędzy wskaźnikami dla kraju, województwa i powiatu. W 2002 roku w powiecie starogardzkim było mniej firm na 10 tys. mieszkańców o ponad jedną czwartą. W 2008 roku liczba firm na 10 tys. mieszkańców była niższa o około 13% niż średnio w kraju.

W latach 2002-2008 liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w powiecie starogardzkim przyrastała znacznie szybciej niż w kraju.

W 2008 roku była jednak niższa o około 13% od średniej krajowej.

Rysunek 5.3.1.11. Odchylenie (w %) liczby podmiotów zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. mieszkańców w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od średniej krajowej w latach 2002-2008.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Tablica 5.3.1.4. Struktura prowadzących działalność gospodarczą (osoby fizyczne) według wybranych sekcji PKD w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim w 2008 roku

	Powiat	
	POMORSKIE	starogardzki
przetwórstwo przemysłowe	14,1%	12,3%
budownictwo	16,6%	20,2%
handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	31,4%	42,0%
hotele i restauracje	6,3%	2,7%
transport, gospodarka magazynowa i łączność	9,7%	8,0%
pośrednictwo finansowe	5,4%	4,4%
obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	16,6%	10,3%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

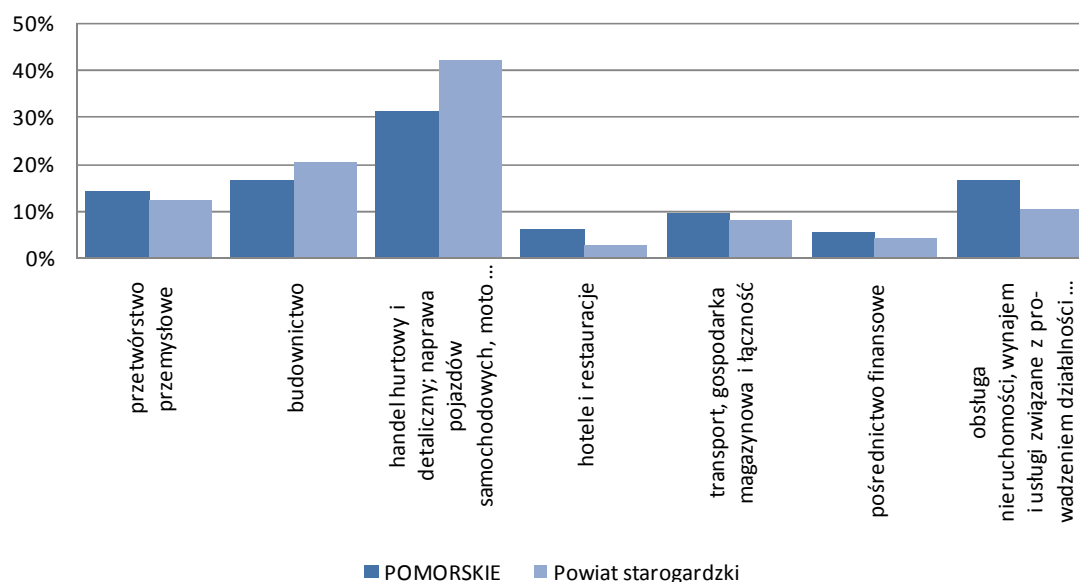
W powiecie starogardzkim struktura prowadzących działalność gospodarczą w 2008 roku znacznie odbiegała od tej struktury w województwie pomorskim. Wskaźnik podobieństwa struktur wynosi około 0,86.

Nieznaczne różnice udziału obserwujemy w przetwórstwie przemysłowym, transporcie, gospodarce magazynowej i łączności oraz pośrednictwie finansowym.

W powiecie starogardzkim względnie więcej prowadzących działalność gospodarczą zajmuje się budownictwem oraz handlem hurtowym i detalicznym, naprawą pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego. Natomiast mniej prowadzeniem hoteli i restauracji oraz obsługą nieruchomości, wynajmem i usługami związanymi z prowadzeniem działalności gospodarczej

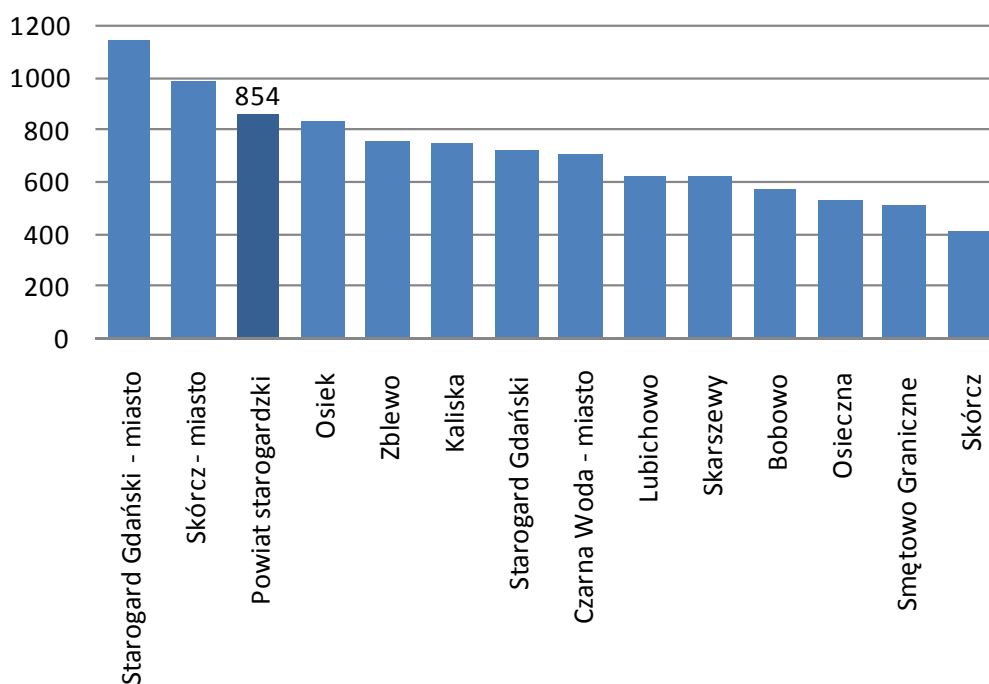
Rysunek 5.3.1.12. Struktura prowadzących działalność gospodarczą (osoby fizyczne) według wybranych sekcji PKD w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

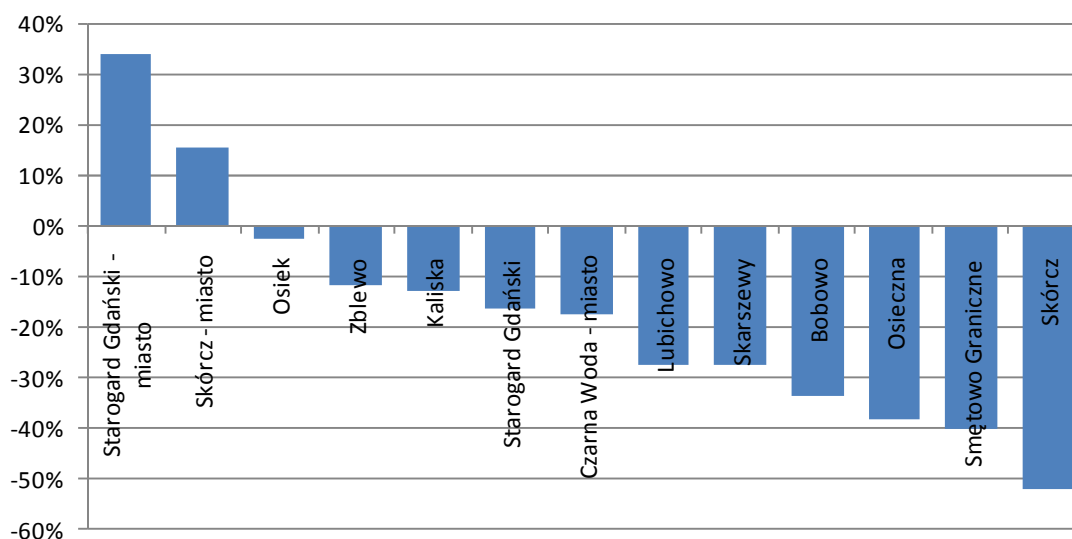
Z punktu widzenia oceny czynników wewnętrznych opisujących gospodarkę powiatu starogardzkiego przeprowadzono analizę aktywności gospodarczej według gmin powiatu w 2008 roku. Jedynie miast Starogard Gdański i Skórcz charakteryzują się wyższą liczbą podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców niż średnia dla powiatu.

Rysunek 5.3.1.13. Liczba podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców według gmin w powiecie starogardzkim w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3.1.14. Odchylenie liczby podmiotów gospodarki narodowej na 10 tys. mieszkańców według gmin od średniej w powiecie starogardzkim w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

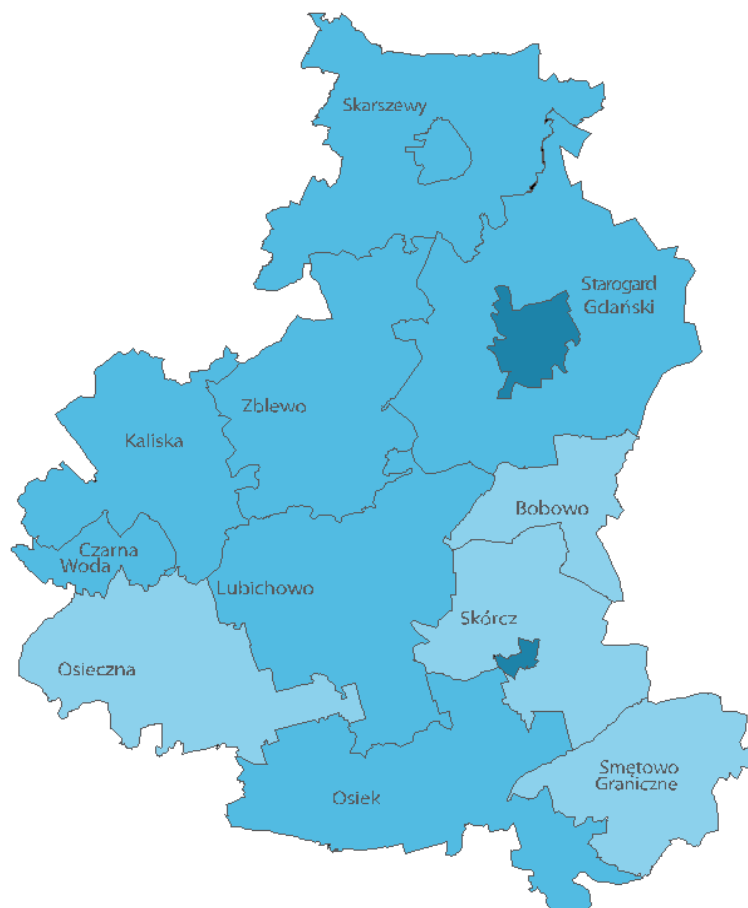
Miasto Starogard Gdański jest centrum aktywności gospodarczej powiatu starogardzkiego.

Umiejscowionych jest tu względnie ponad 30% podmiotów gospodarczych więcej niż średnio w powiecie starogardzkim. Znacznie wyższy wskaźnik obserwowany jest również dla miasta Skórcz.

Gminy: Osiek, Zblewo, Kaliska, Starogard Gdański, Czarna Woda – miasto charakteryzują się niższą aktywnością gospodarczą w granicach 0% - 20%.

Natomiast gminy: Lubichowo, Skarszewy, Bobowo, Osieczna, Smetowo Graniczne, Skórcz niższą aktywnością gospodarczą w granicach 30% - 50%.

Rysunek 5.3.1.15. Aktywność gospodarcza w gminach powiatu starogardzkiego w 2008 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

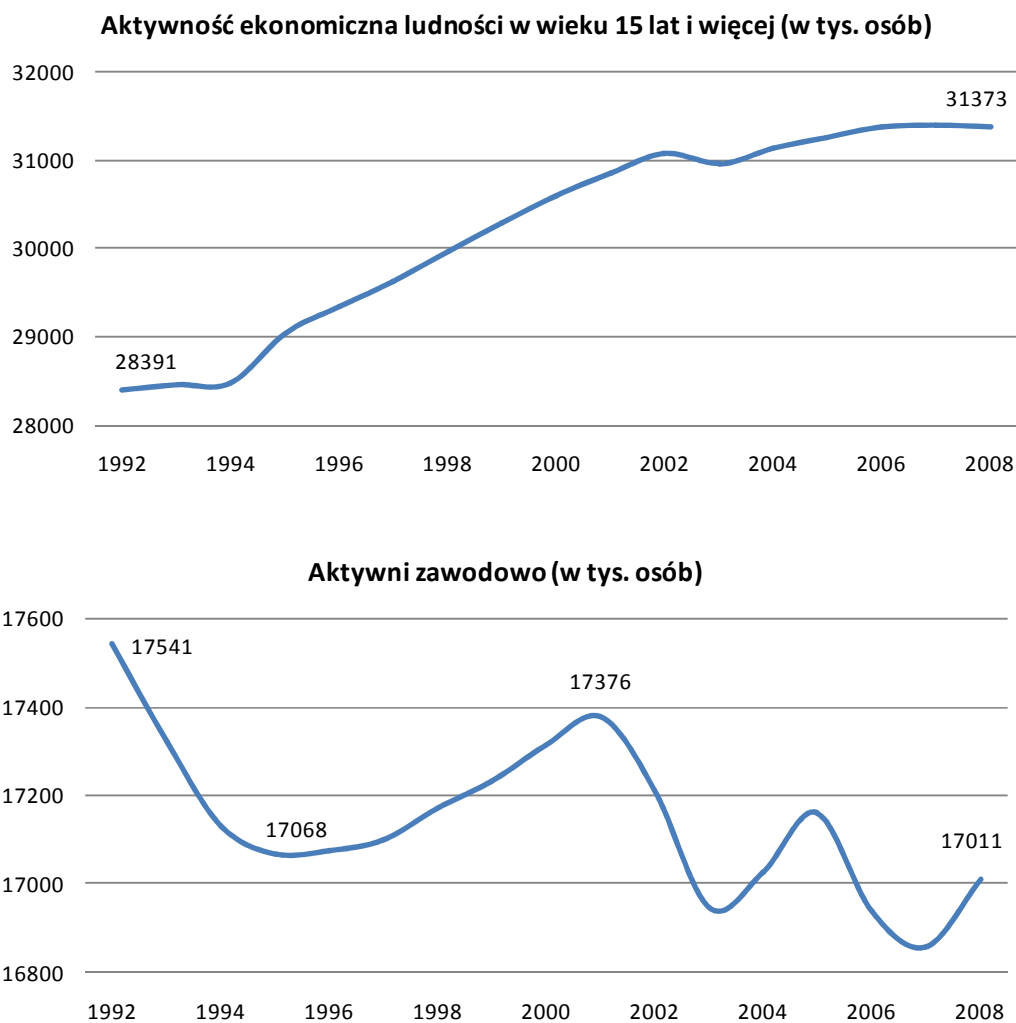
Wniosek o nierównomiernym rozwoju gmin powiatu starogardzkiego sugeruje konieczność zwrócenia uwagi na uwzględnienie tego faktu w realizacji kolejnych etapów badań.

5.3.2. Rynek pracy

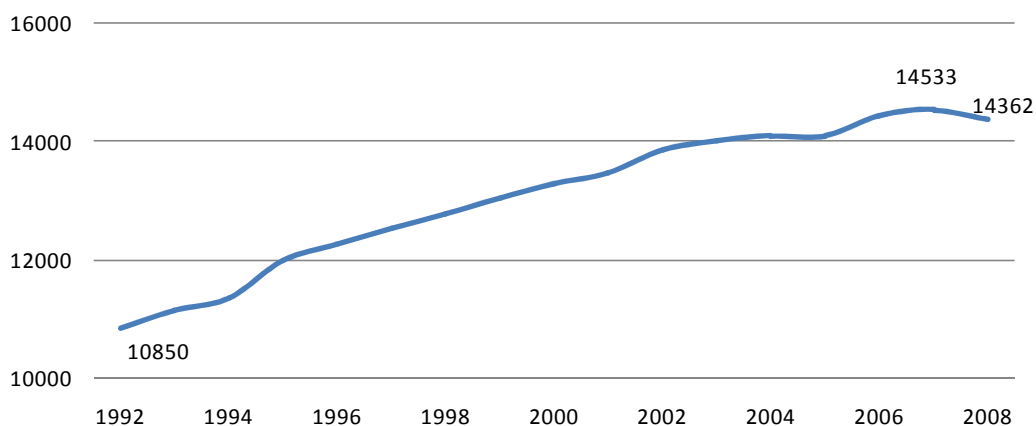
Na wstępie analizy powiatowego rynku pracy przeprowadzono prezentację danych dotyczących zmiennych na krajowym rynku pracy oraz analizę liczby pracujących na wojewódzkich rynkach pracy. Ta część analizy oparta jest na danych z Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności w Polsce i nie jest w pełni porównywalna z danymi dotyczącymi rynku pracy z Banku Danych Regionalnych, jednakże pozwala na szczegółowe analizy przekrojowo-czasowe na poziomie krajowym i wojewódzkim.

Rynek pracy w Polsce

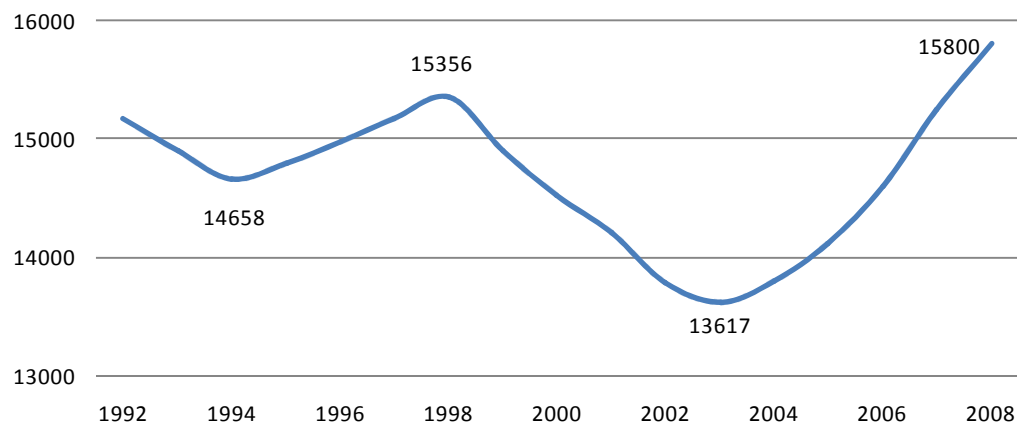
Rysunek 5.3.2.1. Aktywność ekonomiczna ludności w Polsce

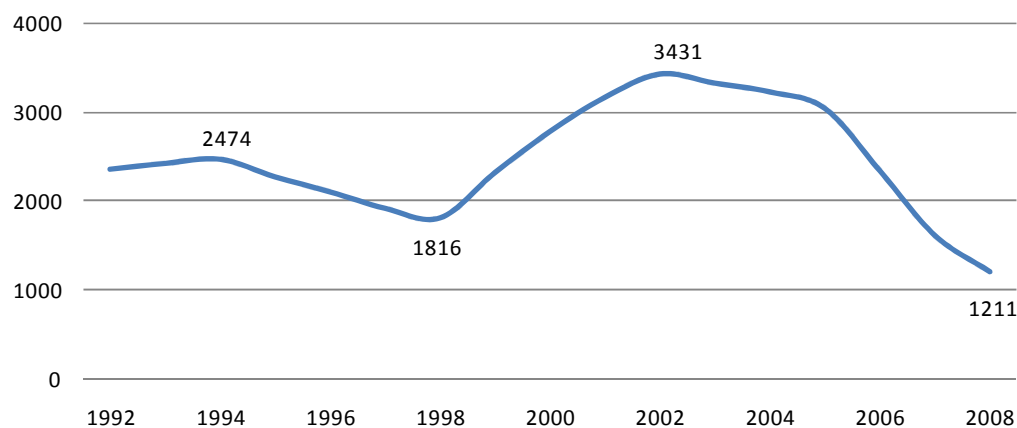
Bierni zawodowo (w tys. osób)

Pracujący (w tys. osób)

Bezrobotni (w tys. osób)

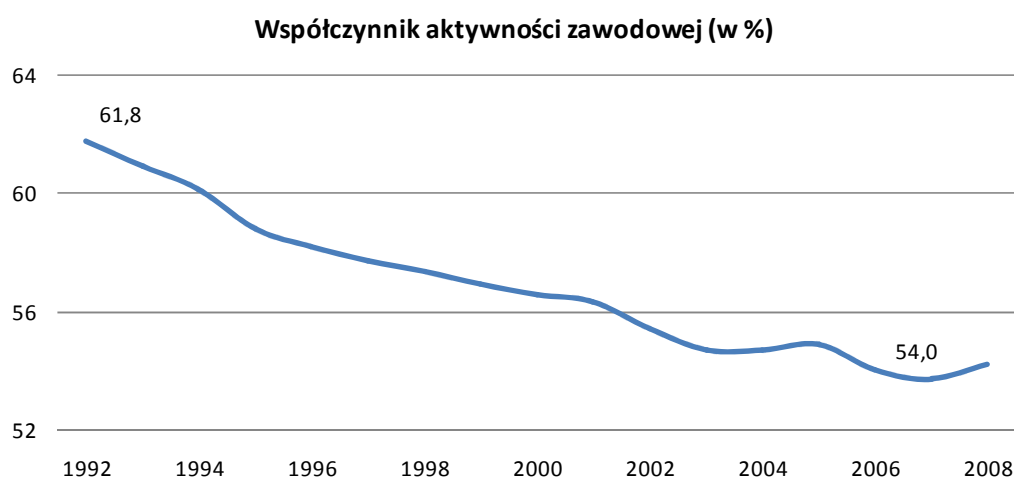
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BAEL.

Liczba pracujących w Polsce w latach 1992-2009 ulegała zmianom w trzech podokresach. W latach 1994-1998 nastąpił nieznaczny wzrost liczby pracujących z 14,7 miliona osób do ponad 15,3 miliona osób. Spadek z około 15 milionów osób do blisko 13,5 miliona osób obserwowano w latach 1999-2003. Następnie zanotowano znaczny wzrost liczby pracujących w latach 2004-2008 do około 15,8 miliona osób.

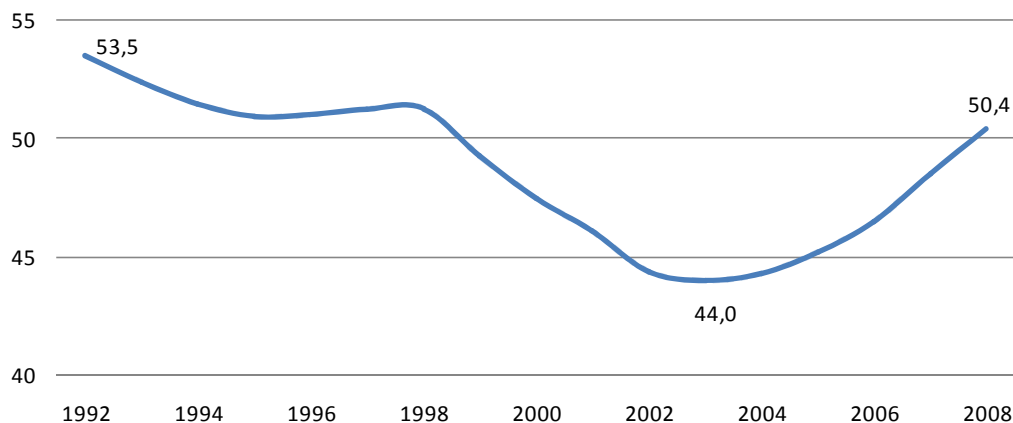
Dane BAEL nie pozwalają jeszcze na ocenę zmiany tendencji w liczbie pracujących związanej ze spowolnieniem gospodarczym. Co prawda, w pierwszym kwartale 2009 roku nastąpił spadek liczby pracujących jednak poziom ten nie jest niższy, niż w pierwszym kwartale 2008 roku.

Liczba bezrobotnych zmieniała się w odwrotnym kierunku w stosunku do liczby pracujących. W latach 1994-1998 nastąpił spadek z 2,5 miliona osób do 1,8 miliona osób. Następnie odnotowano prawie dwukrotny wzrost do 3,4 miliona osób w 2002 roku i znaczny spadek do 1,2 miliona osób w 2008 roku. W pierwszym kwartale 2009 roku liczba bezrobotnych wzrosła do 1,4 miliona osób.

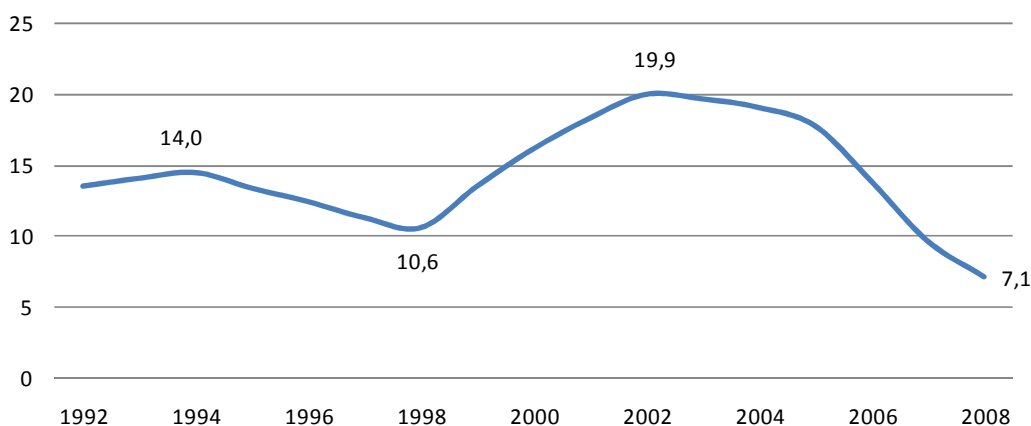
Rysunek 5.3.2.2. Wskaźniki aktywności ekonomicznej ludności w Polsce

Wskaźnik zatrudnienia (w %)

Stopa bezrobocia (w %)

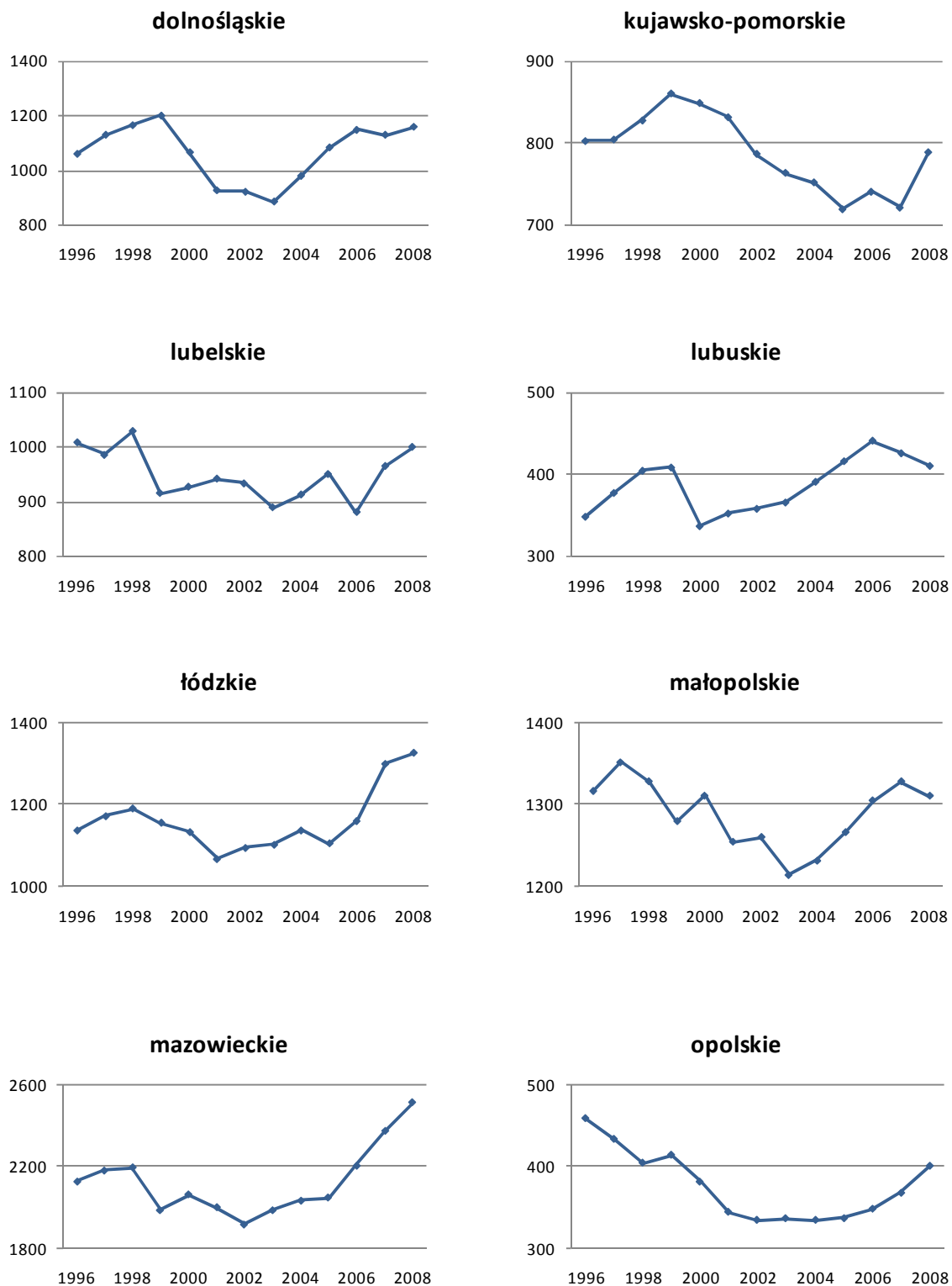
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BAEL.

Współczynnik aktywności zawodowej uległ znacznemu zmniejszeniu z blisko 62% w 1992 roku do 54% w 2008 roku.

Wskaźnik zatrudnienia z 53% w 1992 roku zmniejszył się do 44% w 2003 roku oraz wzrósł do ponad 50% w 2008 roku.

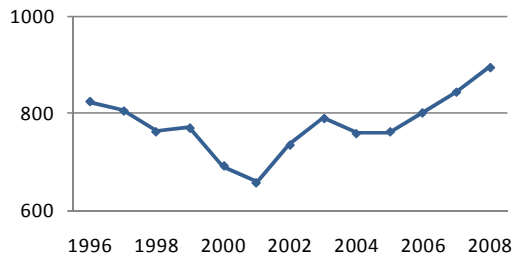
Stopa bezrobocia z 14% w 1993 roku zmniejszyła się do blisko 10% w 1998 roku, następnie podwoiła się w 2002-2003 roku, aby spaść prawie trzykrotnie w 2008 roku do blisko 7%.

Rysunek 5.3.2.3. Liczba pracujących (w tys. osób) według województw

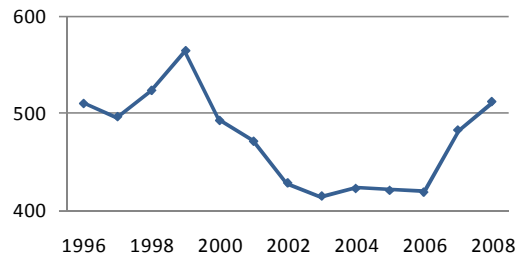

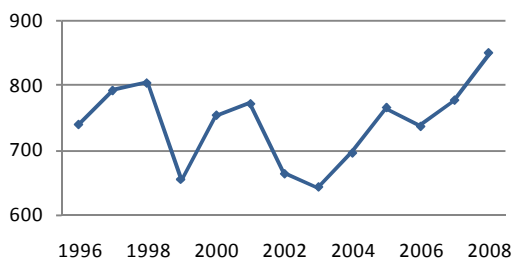
podkarpackie

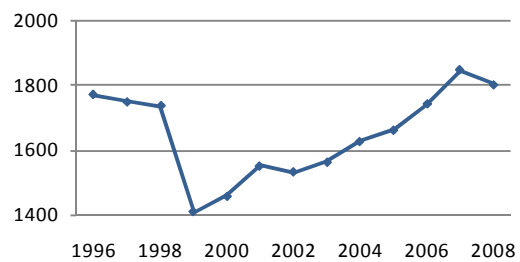
podlaskie

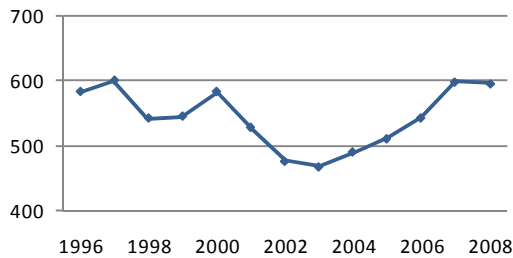
pomorskie

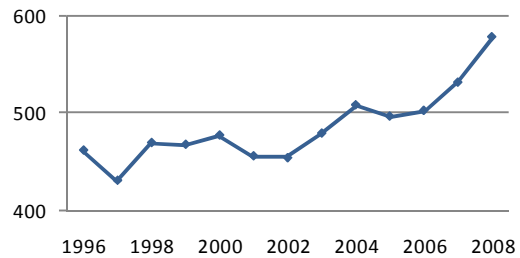
śląskie

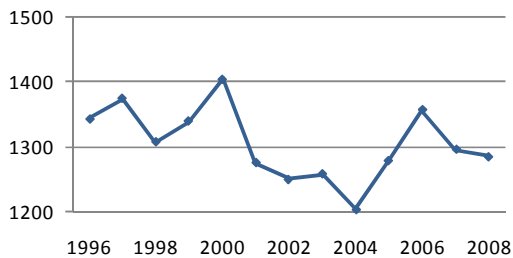
świętokrzyskie

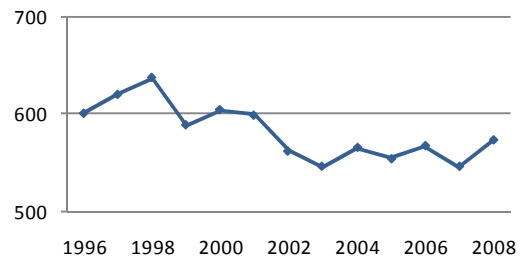
warmińsko-mazurskie

wielkopolskie

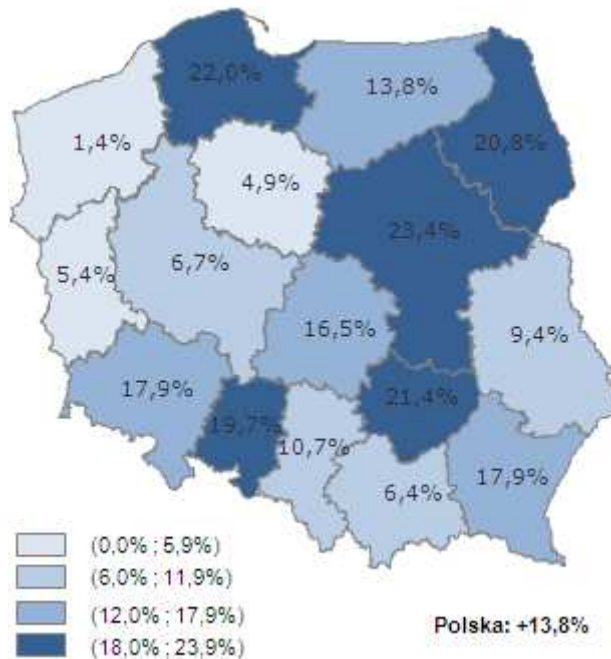

zachodniopomorskie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BAEL.

Rysunek 5.3.2.4. Dynamika zmian liczby pracujących w Polsce według województw w latach 2004-2008

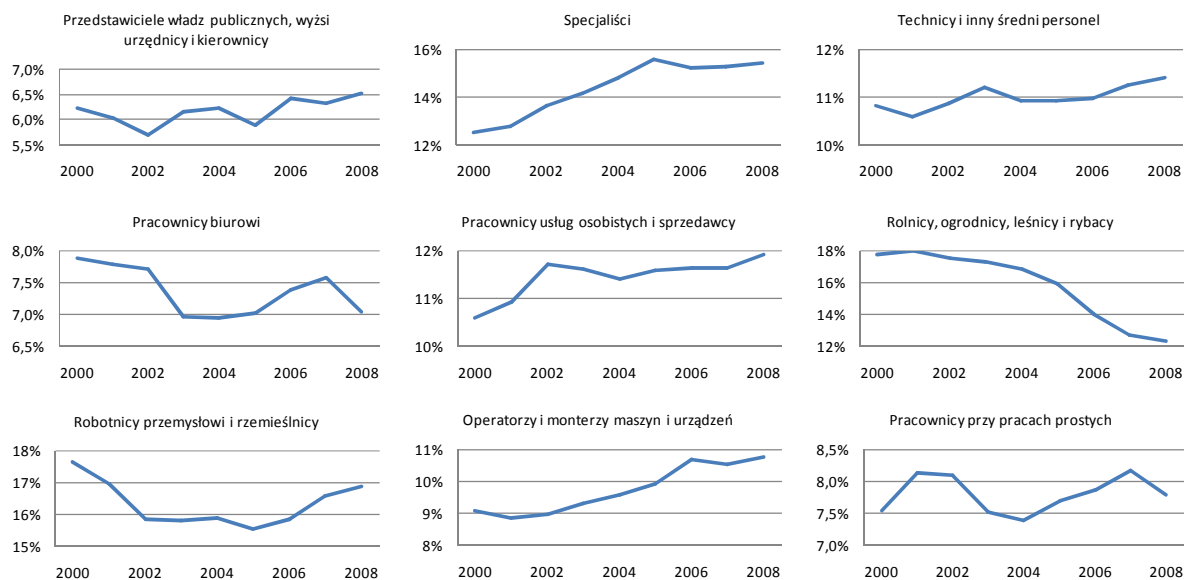
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BAEL.

W latach 2004-2008 pomorski rynek pracy należał do najdynamiczniej rozwijających się w kraju.

Jedynie w województwie mazowieckim odnotowano nieznacznie wyższą dynamikę zatrudnienia. Także we wszystkich sąsiadujących województwach odnotowano znacznie niższy przyrost liczby pracujących.

Poza dynamiką zatrudnienia istotne również są zmiany strukturalne. W analizie procesów globalnych powszechnie ocenia się procesy przechodzenia do gospodarki opartej na wiedzy. Jedną z miar pozwalających opisać to zjawisko jest udział pracujących w trzech wielkich grupach zawodowych uznanych za nośnik GOW. Są to grupy zawodowe, w których znajdują się zawody wymagające tworzenia i aplikowania wiedzy, czyli: specjaliści, technicy i inny średni personel oraz operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń.

Rysunek 5.3.2.5. Struktura pracujących według wielkich grup zawodowych w Polsce w latach 2000-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BAEL.

W przekroju wielkich grup zawodowych najdynamiczniejsze zmiany udziału zaobserwowano w latach 2000-2008 w grupie rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy – spadek udziału z blisko 18% do nieznacznie ponad 12% ogółu pracujących oraz w grupie specjaliści – wzrost z 12,5% do prawie 15,5%. Wzrostowi uległ także udział pracujących operatorów i monterów maszyn i urządzeń (z 9% do blisko 11%) oraz pracowników usług osobistych i sprzedawców (z 10,5% do 12%). W pozostałych wielkich grupach zawodowych zaobserwowano nieznaczne i różne kierunki zmian udziału.

Udział pracujących przedstawicieli władz publicznych, wyższych urzędników i kierowników oscylował w granicach 6,0%-6,5%. Udział pracujących specjalistów, po wcześniejszym znacznym wzroście, ustabilizował się w latach 2005-2008 na poziomie ponad 15%. Udział pracujących techników i innego średniego personelu oscylował w granicach 11% z nieznaczną tendencją wzrostową w latach 2006-2008. Udział pracowników biurowych zmniejszył się z prawie 8% do 7% w 2005 roku, następnie zmieniał się w granicach 7%-7,5%. Udział pracowników usług osobistych i sprzedawców osiągnął 12% w 2008 roku, wykazując nieznaczną tendencję wzrostową. Najdynamicznyszy spadek udziału pracujących rolników, ogrodników, leśników i rybaków nastąpił w latach 2003-2007. Udział robotników przemysłowych i rzemieślników spadł do 15,5% w 2003 roku, następnie zwiększył się do prawie 17% w 2008 roku. Znaczny przyrost udziału

pracujących operatorów i monterów maszyn i urządzeń nastąpił w latach 2001-2006, następnie obserwowana jest stabilizacja udziału na poziomie blisko 11%. Udział pracowników przy pracach prostych zmieniał się w granicach 7,5%-8%.

Aby ocenić strukturę pracujących w wielkich grupach zawodowych w województwie pomorskim w stosunku do tej struktury w kraju wyznaczono ilorazy lokacyjne. Wartości większe od jeden wskazują na nadwyżkę udziału pracujących w województwie w stosunku do średniej krajowej. Wartości mniejsze od jeden wskazują na niedobór udziału. Ponadto wartości powyżej 1,2 uznano za wskazujące na specjalizację (skupienie) danej grupy zawodowej w województwie.

Tablica 5.3.2.1. Ilorazy lokacyjne dla wielkich grup zawodowych w województwie pomorskim

Wielka grupa zawodowa	2000	2004	2008
Przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy	1,27	0,91	1,03
Specjaliści	1,13	1,16	0,98
Technicy i inny średni personel	1,23	1,28	1,17
Pracownicy biurowi	1,40	1,00	1,10
Pracownicy usług osobistych i sprzedawcy	0,88	1,10	1,09
Rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy	0,55	0,57	0,41
Robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy	1,06	0,99	1,19
Operatorzy i monterzy maszyn i urządzeń	0,94	1,07	0,94
Pracownicy przy pracach prostych	0,98	1,08	1,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BAEL.

Analiza ilorazów lokacyjnych pozwala stwierdzić, że województwo pomorskie w 2000 roku specjalizowało się w trzech wielkich grupach zawodowych – przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy, technicy i inny średni personel oraz pracownicy biurowi, a w 2004 roku w grupie technicy i inny średni personel. Natomiast w 2008 roku nie wykazano wskaźników lokacyjnych powyżej wartości 1,2. Świadczy to o procesach zbliżania się struktury wojewódzkiej do krajowej.

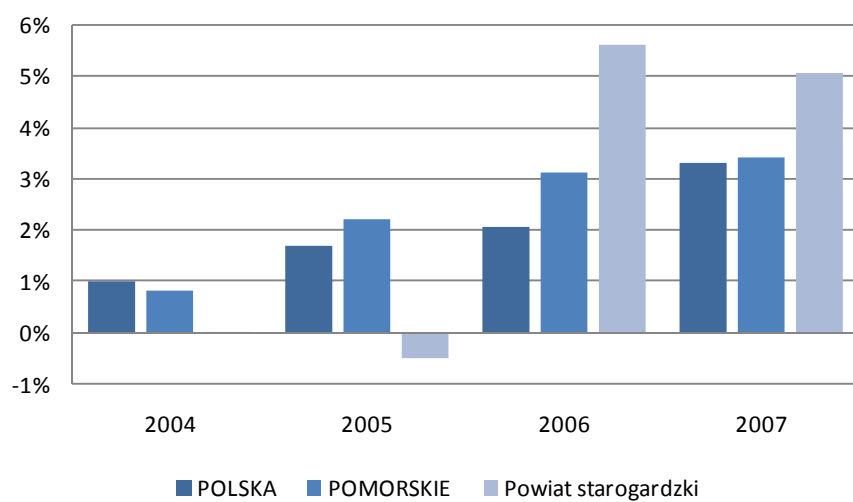
W całym badanym okresie najwyższy niedobór obserwowany jest dla grupy rolnicy, ogrodnicy, leśnicy i rybacy. W 2008 roku iloraz lokacyjny dla tej grupy wynosił jedynie 0,41.

Kilkunastoprocentowe nadwyżki udziału w 2008 roku obserwowane są w następujących grupach: technicy i inny średni personel, robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy oraz pracownicy przy pracach prostych.

Starogardzki rynek pracy na tle województwa i kraju

Analiza zmian sytuacji na krajowym i wojewódzkim rynku pracy pozwala na określenie czynników zewnętrznych dotyczących powiatowego rynku pracy. Jednakże reakcja na zmiany zewnętrzne wymaga określenia podobieństw i różnic pomiędzy analizowanymi obiektami.

Rysunek 5.3.2.6. Dynamika liczby pracujących w latach 2004-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

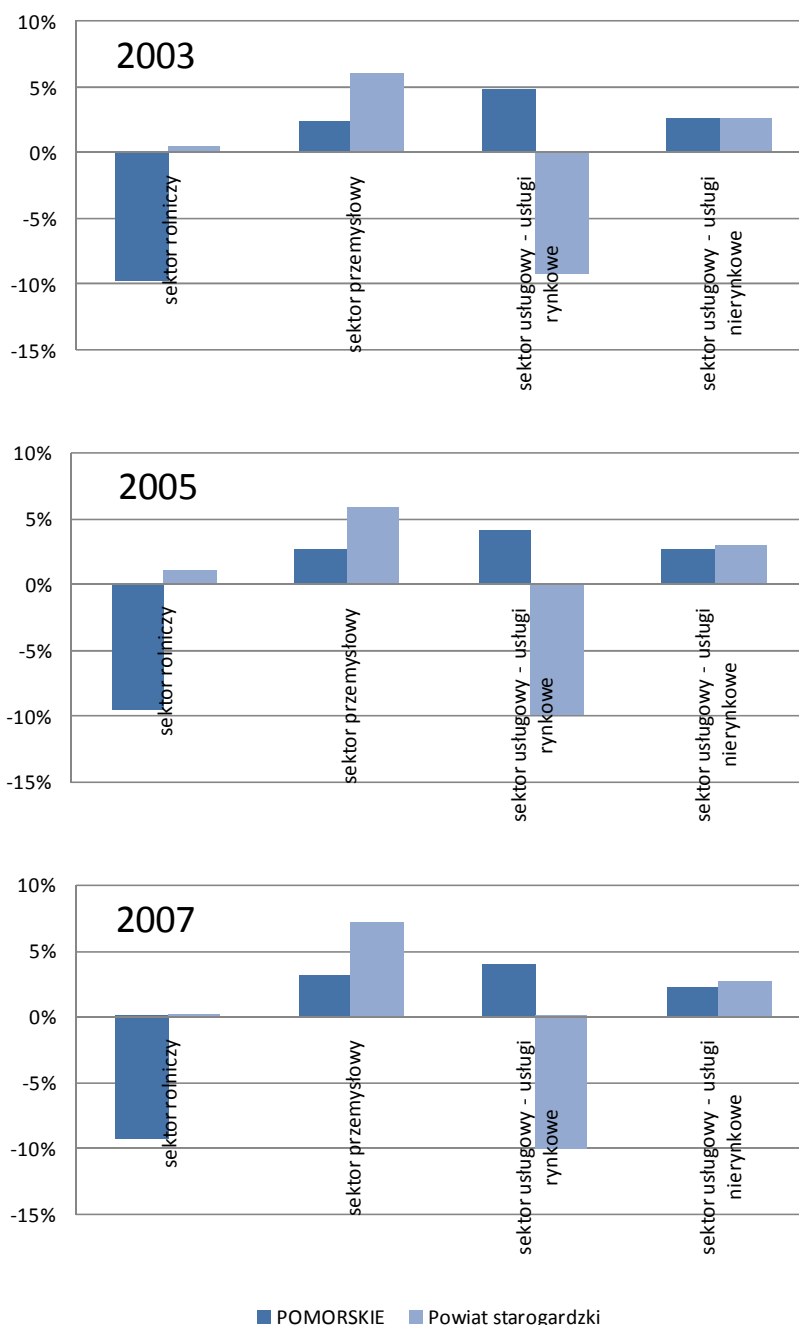
W latach 2004-2007 dynamika zmian liczby pracujących w powiecie starogardzkim znacznie odbiegała od tendencji wojewódzkich i krajowych. W latach 2004-2005 nie obserwowano istotnych zmian liczby pracujących w powiecie, przy dynamice rzędu 1%-2% w kraju i województwie. Natomiast w latach 2006-2007 powiatowy rynek pracy rozwijał się w tempie ponad 5% rocznie i było to więcej o około 2 p.p. od dynamiki krajowej i wojewódzkiej.

Liczba pracujących w powiecie starogardzkim rosła znacznie szybciej niż w województwie i kraju w latach 2006-2007.

Analizując różnice liczby pracujących w przekroju sektorów gospodarki należy stwierdzić, że w latach 2003-2007 nie nastąpiły znaczne zmiany odchyień udziałów w poszczególnych sektorach.

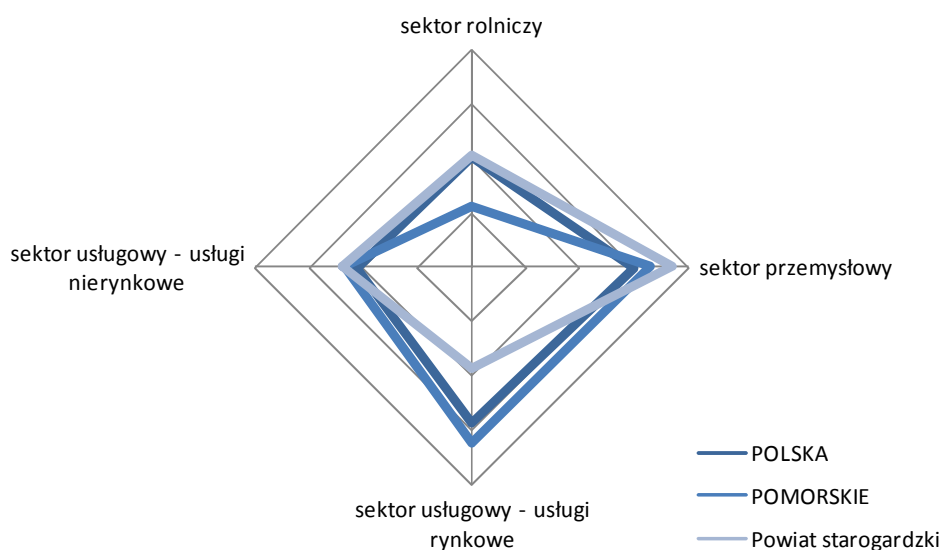
W latach 2003-2007 następowały zbliżone zmiany struktury pracujących w sektorach ekonomicznych na powiatowym, wojewódzkim i krajowym rynku pracy.

Rysunek 5.3.2.7. Odchylenie udziału pracujących (w p.p.) w sektorach ekonomicznych w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od średniej krajowej w roku 2003, 2005 i 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3.2.8. Struktura pracujących w sektorach ekonomicznych w 2007 roku

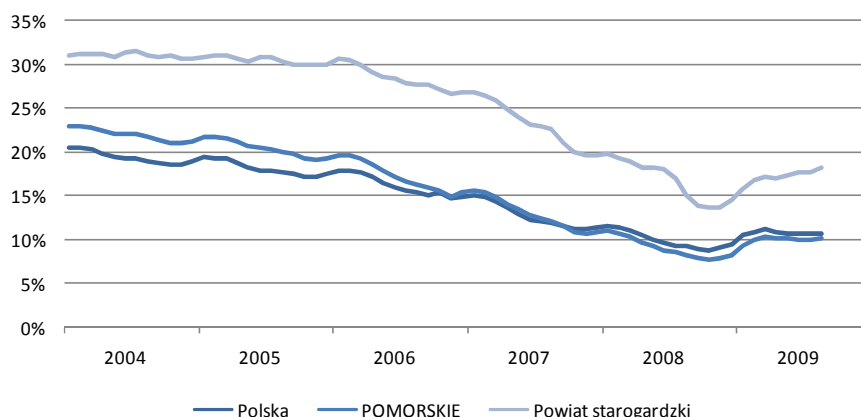
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Zarówno w powiecie starogardzkim, jaki i w województwie pomorskim utrzymuje się wyższy, o kilka punktów procentowych, udział pracujących w usługach nierynkowych. W powiecie starogardzkim obserwujemy znacznie (około 10 p.p.) niższe zatrudnienie w usługach rynkowych, wyższe (około 7 p.p.) w sektorze przemysłowym oraz zbliżony udział w sektorze rolniczym.

Województwo pomorskie charakteryzuje się wyższym udziałem pracujących w usługach rynkowych oraz w sektorze przemysłowym (około 4 p.p.), a także znacznie niższym w sektorze rolniczym (około 10 p.p.).

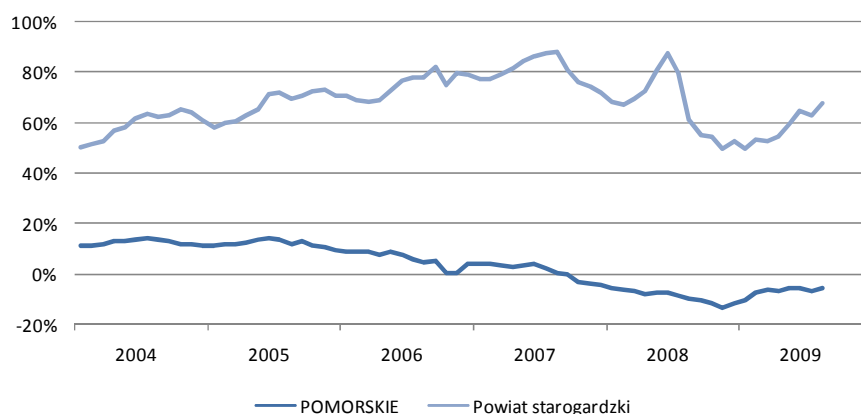
Powiat starogardzki specjalizuje się w sektorze przemysłowym ze względu na strukturę pracujących, natomiast nie specjalizuje się w usługach rynkowych. Województwo pomorskie specjalizuje się w sektorze przemysłowym i usługowym, natomiast nie specjalizuje się w rolnictwie.

Rysunek 5.3.2.9. Stopa bezrobocia w latach 2004-2009

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3.2.10. Odchylenie względne stopy bezrobocia w województwie pomorskim i powiecie starogardzkim od średniej krajowej w latach 2004-2009

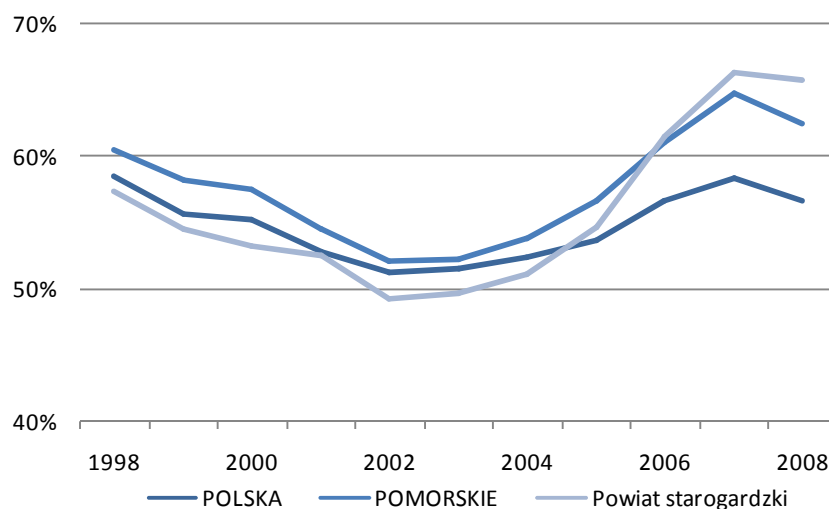
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2004-2009 stopa bezrobocia w powiecie starogardzkim była znacznie wyższa niż średnia krajowa. W latach 2006-2008 była prawie dwukrotnie wyższa niż w kraju i województwie pomorskim. W latach 2004-2007 względne odchylenie wzrosło z 50% do prawie 90%. Następnie w końcu 2008 roku ponownie osiągnęło poziom 50%, aby w 2009 (sierpień) ponownie wzrosnąć do 70%. W tym okresie stopa bezrobocia w województwie pomorskim spadła poniżej średniej krajowej.

W latach 2004-2009 stopa bezrobocia w powiecie starogardzkim jest stale znacznie wyższa niż w województwie pomorskim i kraju.

Rysunek 5.3.2.11. Udział kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem w latach 2004-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

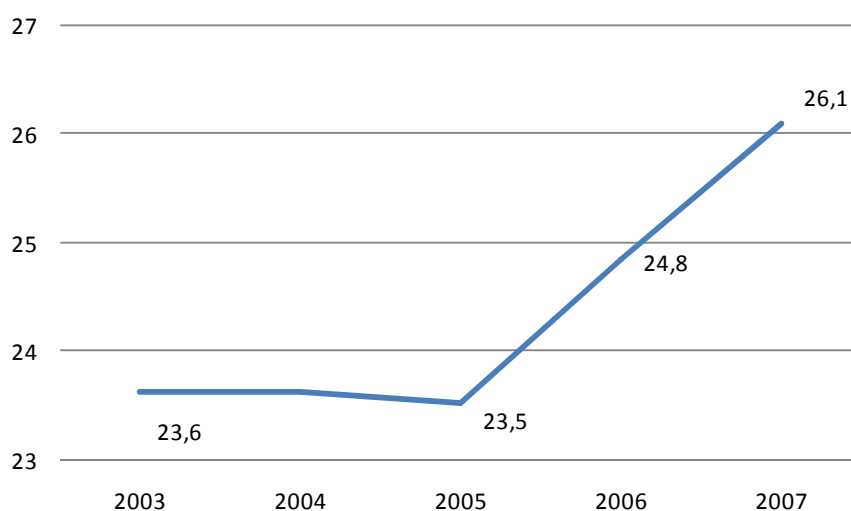
W latach 1998-2004 udział bezrobotnych kobiet w powiecie starogardzkim był nieznacznie niższy niż w województwie i kraju. W 2003 i 2004 roku spadł poniżej 50%. Następnie zarówno w powiecie, jak i w województwie gwałtownie wzrósł przekraczając znacznie średnią krajową.

W latach 2005-2008 dynamicznie wzrósł udział kobiet w liczbie bezrobotnych ogółem w powiecie starogardzkim.

Powiatowy rynek pracy

W tej części opracowania przeprowadzono szczegółowe analizy zmian liczby pracujących i bezrobotnych w wybranych przekrojach w powiecie starogardzkim.

Rysunek 5.3.2.12. Liczba pracujących ogółem (w tys. osób) w powiecie starogardzkim w latach 2003-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

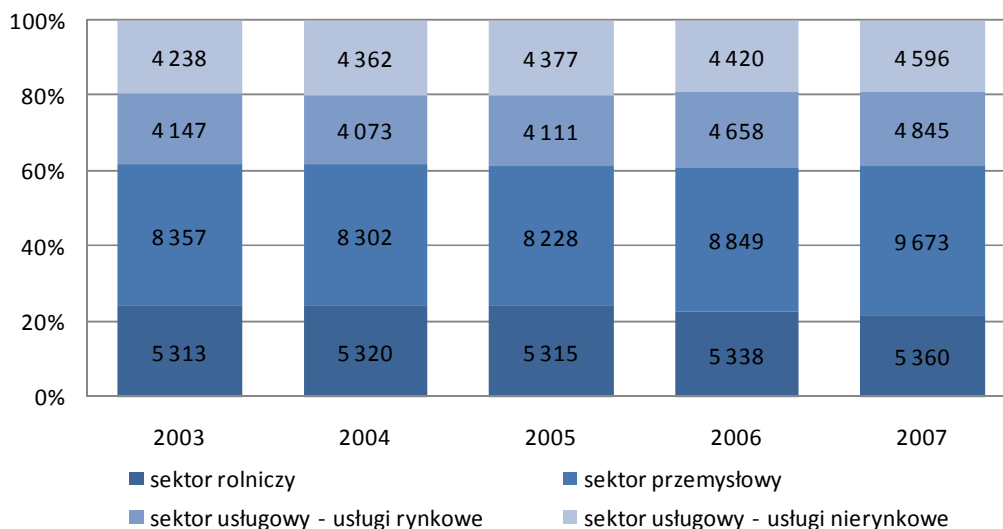
W latach 2003-2005 obserwujemy stabilną liczbę pracujących w powiecie starogardzkim na poziomie około 23,5 tysiąca osób. Następnie w latach 2005-2007 liczba pracujących wzrosła o ponad 2,5 tysiąca osób do 26,1 tysięcy osób.

W badanym okresie nastąpiły również nieznaczne zmiany strukturalne. Zmniejszył się udział pracujących w sektorze rolniczym o 2 p.p. oraz sektorze usług nierynkowych o prawie 1 p.p.. Wzrósł natomiast udział pracujących w sektorze przemysłowym o ponad 1,5 p.p. oraz w sektorze usług rynkowych o ponad 1 p.p..

Obserwujemy przesunięcie pracujących z sektora rolniczego do przemysłowego oraz z sektora usług nierynkowych do rynkowych.

W powiecie starogardzkim dominuje sektor przemysłowy.

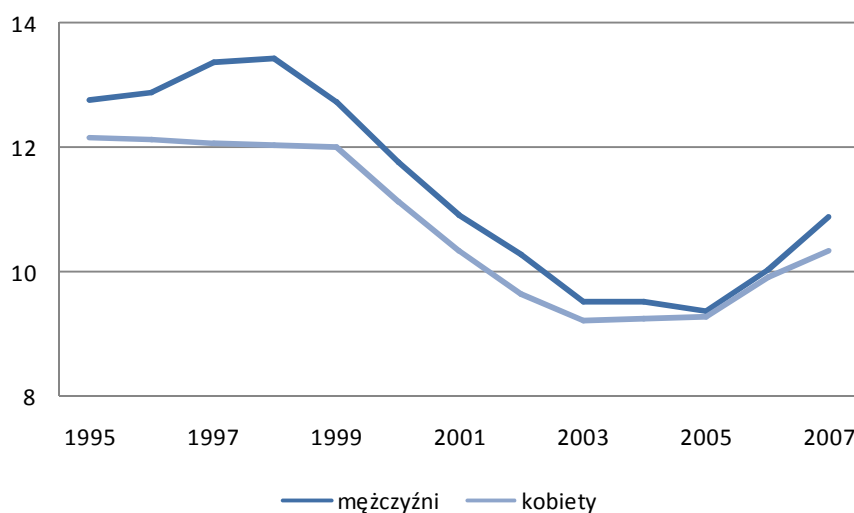
Rysunek 5.3.2.13. Struktura pracujących w sektorach ekonomicznych w powiecie starogardzkim w latach 2003-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

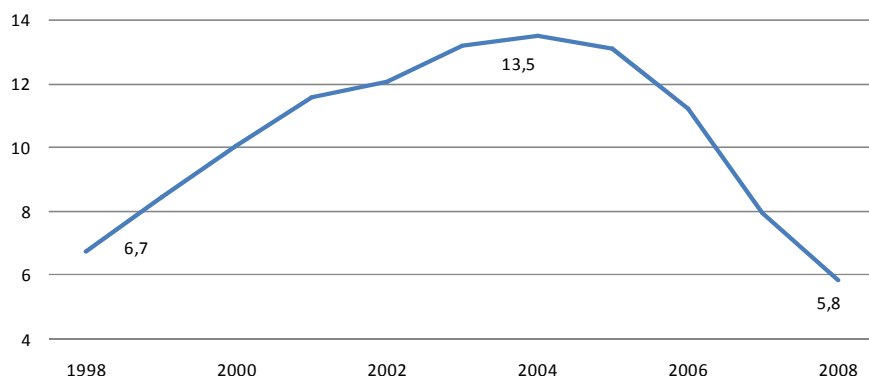
W latach 1999-2007 znacznie wyrównała się liczba pracujących kobiet i mężczyzn (dane bez rolnictwa indywidualnego).

Rysunek 5.3.2.14. Liczba pracujących kobiet i mężczyzn (w tys. osób) (bez rolnictwa indywidualnego) w powiecie starogardzkim w latach 1995-2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

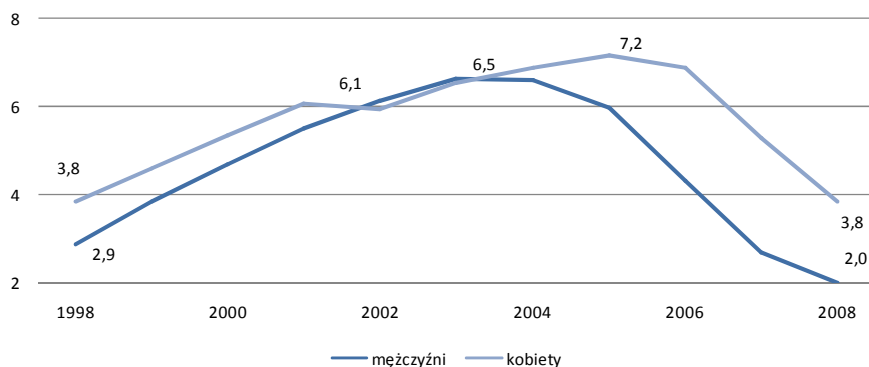
Rysunek 5.3.2.15. Liczba bezrobotnych (w tys. osób) w powiecie starogardzkim w latach 1998-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Liczba bezrobotnych w latach 1998-2008 zmieniała się różnie w dwóch podokresach w latach 1998-2004 nastąpił ponad dwukrotny przyrost bezrobotnych z 6,7 tysiąca osób do 13,5 tysiąca osób. Następnie do 2008 roku liczba bezrobotnych dynamicznie zmalała do 5,8 tysiąca osób.

Rysunek 5.3.2.16. Liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn (w tys. osób) w powiecie starogardzkim w latach 1998-2008

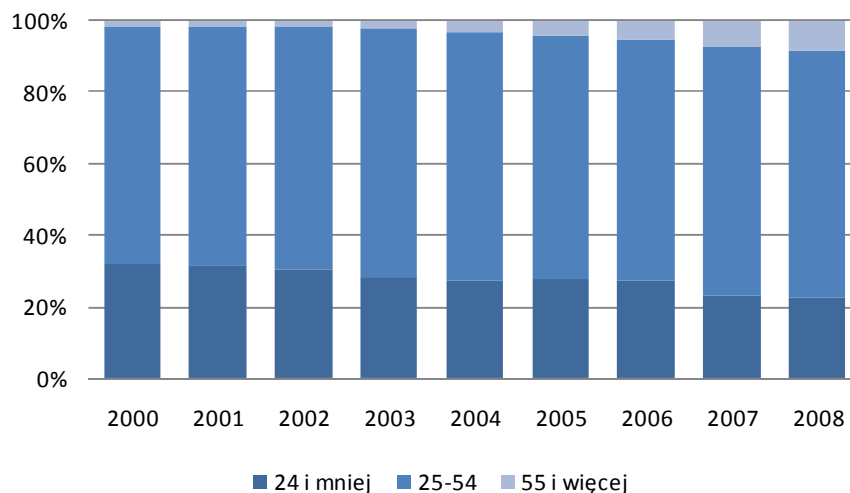

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2002-2004 zrównała się liczba bezrobotnych kobiet i mężczyzn. Następnie wcześniej i dynamiczniej zmalała liczba bezrobotnych mężczyzn do około 2 tysięcy osób w 2008 roku. Liczba bezrobotnych kobiet zmalała z 7,2 tysiąca osób w 2005 roku do 3,8 tysiąca osób w 2008 roku.

Występują znaczne różnice w dynamice zmian liczby bezrobotnych według płci. Liczba bezrobotnych mężczyzn spadała szybciej w latach 2004-2008.

Rysunek 5.3.2.17. Struktura bezrobotnych według wieku w powiecie starogardzkim w latach 2000-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2000-2008 znacznie zmniejszył się udział bezrobotnych w wieku 24 lata i mniej z 32% do około 22%. Jednocześnie znacznie wzrósł odsetek bezrobotnych w wieku 55 lat i więcej z 1,4% do prawie 9%. Udział bezrobotnych w wieku 25 lat – 54 lata nieznacznie wzrósł z 67% do około 70%.

Znaczny spadek udziału osób młodych w populacji bezrobotnych.

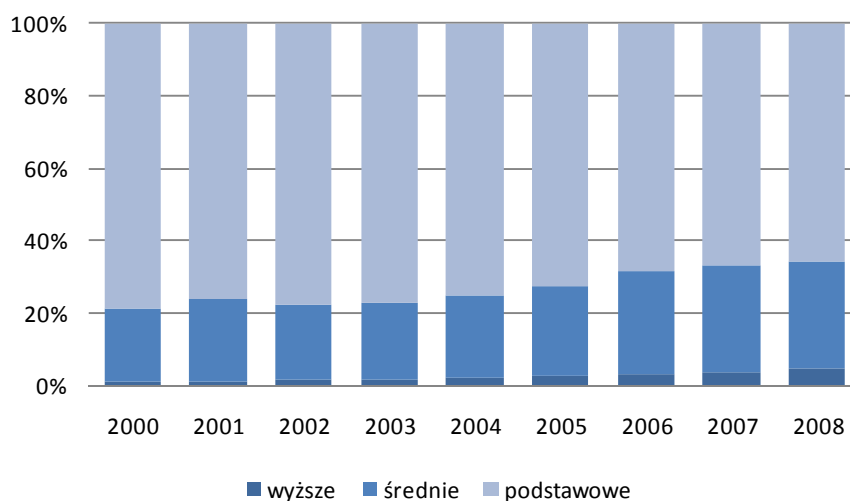
Znaczny wzrost udziału osób w wieku 55+ w populacji bezrobotnych.

Tablica 5.3.2.2. Liczba bezrobotnych (w osobach) według grup wiekowych w powiecie starogardzkim w latach 2000-2008

	24 i mniej	25-54	55 i więcej
2000	3 224	6 679	138
2001	3 639	7 748	181
2002	3 651	8 208	216
2003	3 751	9 149	288
2004	3 667	9 406	409
2005	3 625	8 958	531
2006	3 043	7 574	579
2007	1 818	5 578	564
2008	1 305	4 017	501

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3.2.18. Struktura bezrobotnych według wykształcenia w powiecie starogardzkim w latach 2000-2008

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2000-2008 obserwowany jest znaczny wzrost udziału bezrobotnych z wykształceniem średnim (policealne, średnie zawodowe, średnie ogólnokształcące) oraz wykształceniem wyższym.

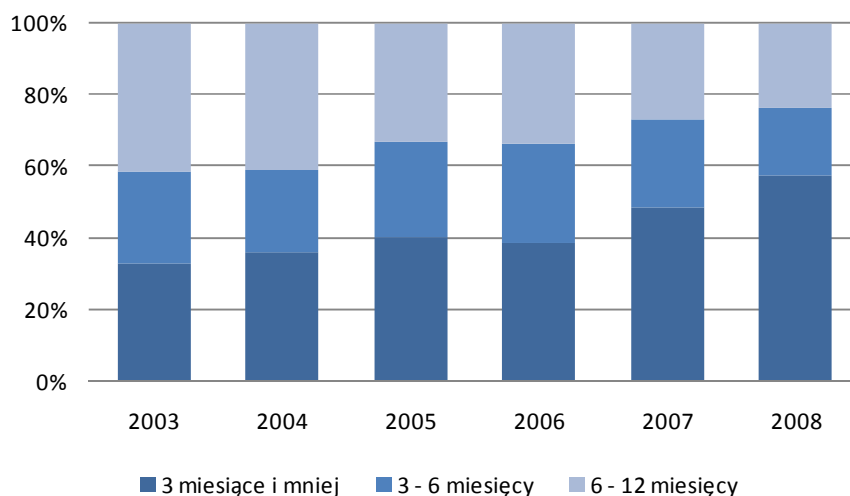
Tablica 5.3.2.3. Liczba bezrobotnych (w osobach) według wykształcenia w powiecie starogardzkim w latach 2000-2008

	Wyższe	policealne, średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne i poniżej
2000	108	1 676	359	4 107	3 791
2001	147	2 175	438	4 635	4 173
2002	215	2 077	426	5 038	4 319
2003	225	2 266	535	5 500	4 662
2004	305	2 382	665	5 355	4 775
2005	328	2 415	848	4 929	4 594
2006	343	2 171	1 037	3 850	3 795
2007	272	1 550	834	2 562	2 742
2008	260	1 091	631	1 863	1 978

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

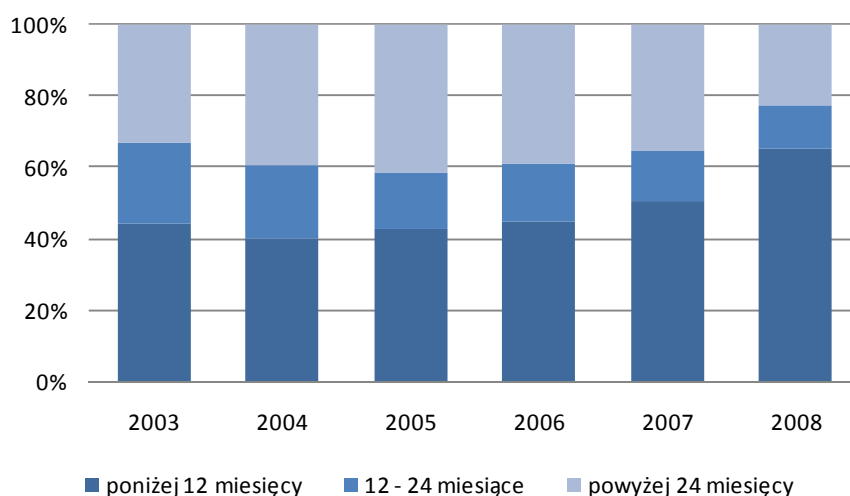
Obserwowany jest systematyczny wzrost poziomu wykształcenia bezrobotnych.

Rysunek 5.3.2.19. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawanie bez pracy w powiecie starogardzkim w latach 2003-2008 (do 12 miesięcy)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Rysunek 5.3.2.20. Struktura bezrobotnych według czasu pozostawanie bez pracy w powiecie starogardzkim w latach 2003-2008

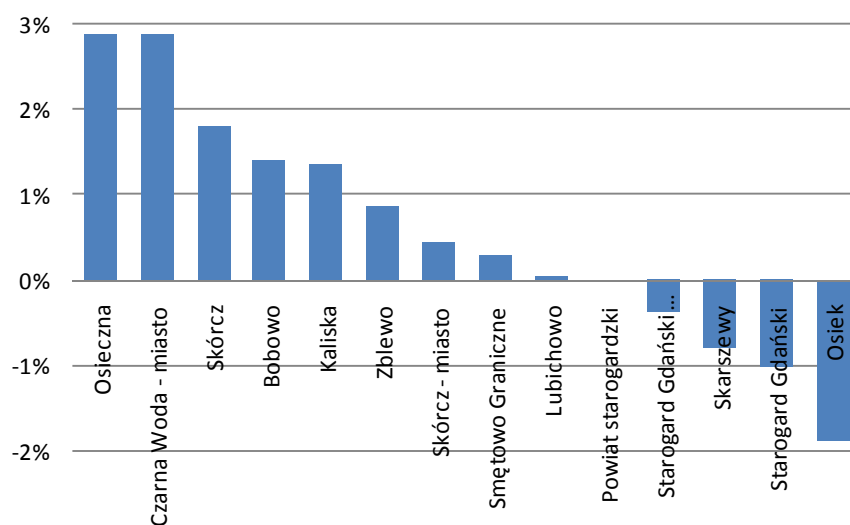
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

W latach 2005-2008 systematycznie maleje udział bezrobotnych, którzy pozostają bez pracy dłużej niż 24 miesiące.

Bezrobotni w powiecie starogardzkim – analiza przestrzenna

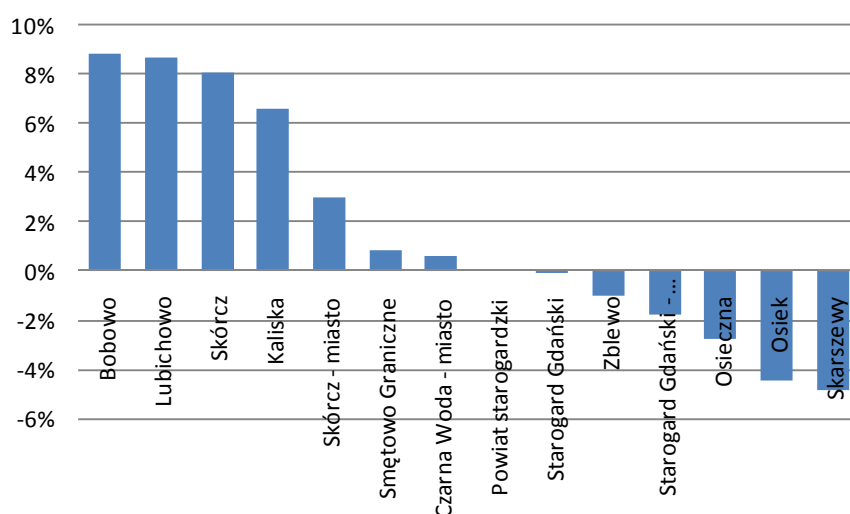
Wcześniejsze analizy wskazują na znaczne zróżnicowanie aktywności gospodarczej gmin powiatu starogardzkiego. Z tego względu w tej części opracowania przeprowadzono analizę wybranych charakterystyk poziomu i struktury bezrobocia w gminach.

Rysunek 5.3.2.21. Odchylenie (w p.p.) udziału bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminach powiatu starogardzkiego w czerwcu 2009 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Starogardzie Gdańskim.

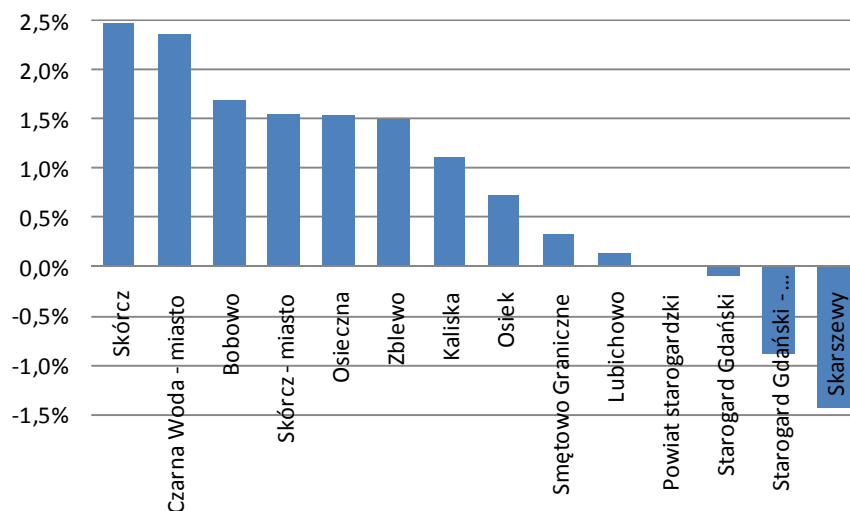
Rysunek 5.3.2.22. Odchylenie (w p.p.) udziału długotrwale bezrobotnych w liczbie bezrobotnych ogółem w gminach powiatu starogardzkiego w czerwcu 2009 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Starogardzie Gdańskim.

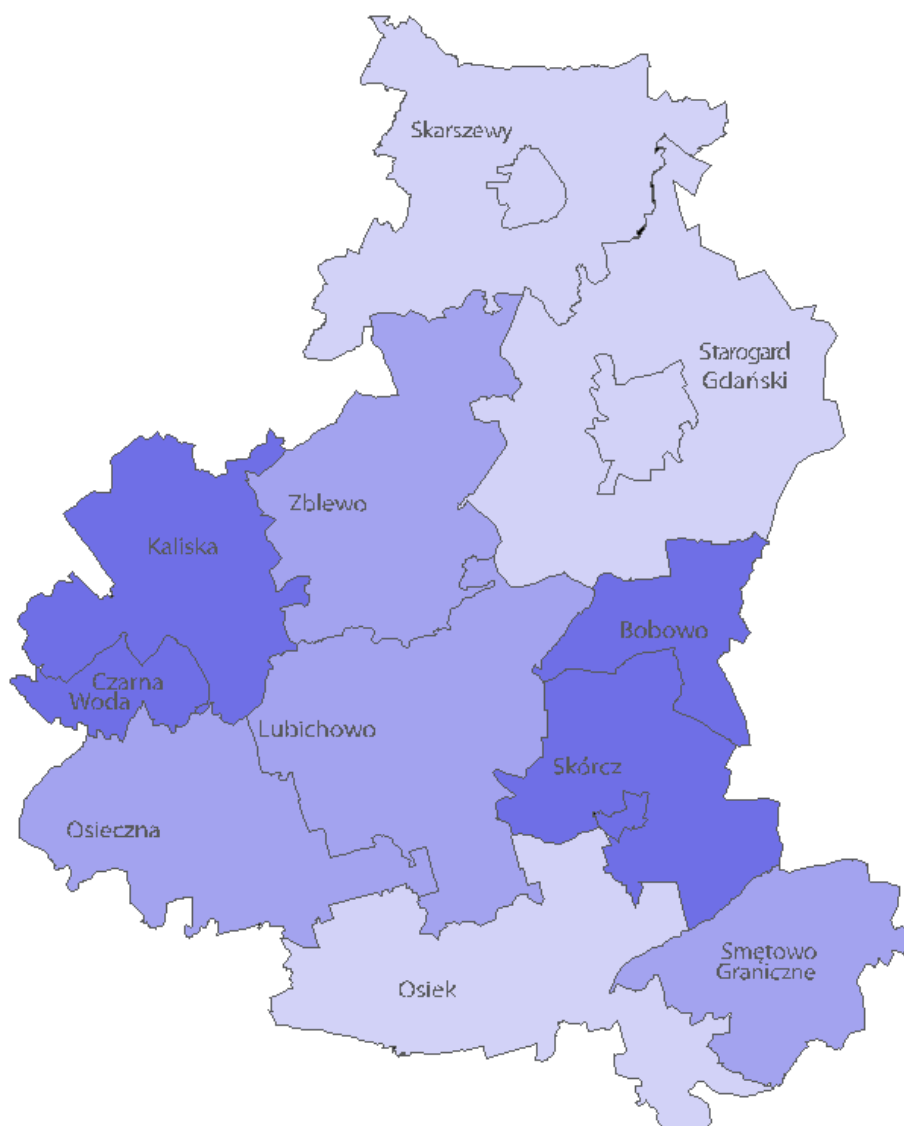
Rysunek 5.3.2.23. Odchylenie (w p.p.) udziału bezrobotnych w wieku do 25 lat w liczbie bezrobotnych ogółem w gminach powiatu starogardzkiego w czerwcu 2009 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Starogardzie Gdańskim.

Analizowane odchylenia uznano za destymulanty, czyli wyższe wartości obrazują gorszą sytuację gminy. Skonstruowano łączny ranking gmin i pogrupowano je według średniego miejsca w rankingu. Można wskazać cztery gminy o poziomie i strukturze bezrobocia korzystniejszej niż średnio w powiecie: Skarszewy, Starogard Gdański – miasto, Osiek i Starogard Gdański. Cztery gminy o zbliżonym, ale niekorzystnym typie bezrobocia w stosunku do średniej powiatowej: Smętowo Graniczne, Zblewo, Lubichowo i Osieczna. W pięciu gminach znacznie przeważają niekorzystne charakterystyki bezrobocia (wysoki udział w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wysoki udział długotrwale bezrobotnych oraz wysoki udział bezrobotnych w wieku do 25 lat): Skórcz – miasto, Kaliska, Czarna Woda – miasto, Bobowo, Skórcz.

Rysunek 5.3.2.24. Obraz bezrobocia w gminach powiatu starogardzkiego w czerwcu 2009 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDR.

Gminy Skórcz, Bobowo, Czarna Woda – miasto, Kaliska oraz Skórcz - miasto (w podanej kolejności) wymagają szczególnej uwagi ze względu na niekorzystny obraz bezrobocia.

6. Aneksy

Wykaz źródeł danych statystycznych

Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności z lat 1992-2008, dane publikowane, dane indywidualne (BAEL)

Bank Danych Regionalnych (BDR)

Rocznik Statystyczny RP 2008

Rocznik Statystyczny Województw 2008

Rocznik Statystyczny Województwa Pomorskiego 2008

Województwo Pomorskie 2008

Powiatowy Urząd Pracy w Starogardzie Gdańskim (PUP)

Wykaz dokumentów

Ranking zawodów deficytowych i nadwyżkowych w powiecie starogardzkim w 2005, 2006, 2007 i 2008 roku

Powiatowy program przeciwdziałania bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy dla powiatu starogardzkiego na lata 2007-2013

Diagnoza sytuacji zjawiska bezrobocia na rynku pracy powiatu starogardzkiego w latach 2002-2004

Strategia zatrudnienia 2006-2008 powiaty: kwidzyński, malborski, nowodworski, starogardzki, sztumski i tczewski

Bibliografia

Badanie stanu zdrowia ludności Polski, badanie przeprowadzone przez GUS na przełomie listopada i grudnia 2004 roku.

Chojnicki Z., Czyż T., Polska na drodze do gospodarki opartej na wiedzy. Podejście regionalne, Polska Akademia Nauk, Komitet Gospodarki Przestrzennej i Planowania Regionalnego, Warszawa 2003.

Gajdos A, Analiza struktury zatrudnienia w społeczeństwie informacyjnym, Rola informatyki w naukach ekonomicznych i społecznych, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Handlowej, Zeszyty naukowe 8, Tom 1, Kielce 2008.

Gajdos A., Analiza zatrudnienia w GOW w przekroju regionalnym, [w:] C. Hales (red.) Społeczeństwo informacyjne. Wizje i determinanty rozwoju, Wydawnictwo Max – Drukarnia medyczna, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2009.

Metody oceny rozwoju regionalnego, Strahl D. (red.), Wydawnictwo AE im. O. Langego, Wrocław 2006.

Ocena wpływu wsparcia z funduszy strukturalnych w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury społecznej na realizację celów rozwojowych regionów, badanie wykonane przez PAG Uniconsult na zamówienie MRR, współfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa 2009.

Prognoza ludności na lata 2008-2035, GUS, Warszawa 2009, (zob. http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_L_prognoza_ludnosci_na_lata2008_2035.pdf).

Zróżnicowanie rozwoju polskich regionów. Elementy teorii i próba diagnozy, Kwiatkowski E., (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008.

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Usługa współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

„Powiat Starogardzki 2020 – partnerstwo na rzecz rozwoju”